ERRI ARNASA

SOLOZABAL'TAR PAULIN

SOLOZABAL'TAR PAULIN

"ERRI ARNASA"

BEAR DIRAN BAIMENAKAZ

I. S. B. N.: 84-400- 2.S20-2

Depósito legal: BI 1.192 - 1977

GRAFICAS BILBAO, S. A.

B.° San Miguel — Amorebieta (Vizcaya)

AURRITZA

Nor nairi, gaur eta beti, atsegin yako barren-ateak edegitea. Guk, barriz geure izatearen ondoa era askotara agirian ipiñi daikegu: idazleak idatziz, nunbait, daia itz askatuz daia bertso borobillez. Aurritz onetan bertsozko azaltzeari gagokioz batez be.

Baiña ... gaur be, bertsotan? norbaitek itanduko, arp[illegible] lili-garai, izotz-aro baiño. Maitakeriari edegi gaur ateak, gogorkeri, diru, gorroto, urduritasun eta olakoai; joana dozu ezpirituzko balioen sasoia. Gizonari so gaur izadi erdian jainko. Betor jolasa, nagusitza, zapalketa, bizinasia... Gorets, aldarrika, gaikeri edo materialismuaren balioak.

Alan be, ba-dira oindiño, ezpirituzko bolioz lilluraturik, gaiari —gorputzari— baiño begirada samurragoa barne-arnasari —arimeari— dagitsenak. Munduan bizi izateko bakarrik ez da gizona; idiak goidaketan lez, gizonak lan egin bear dau munduan. Egia da. Baiña lan orrekin *bere* arnasa ezarri bear dautso munduari. Bedi gi-

zona langille —«faber»— eta jakitun —«sapiens»—. Esku ta buru, gorputz eta arima. Orrela jokatuaz izango da bakar-bakarrik munduko errege.

Langille da olerkaria; ez baiña abere bezela, azke ta zentzunez lan dagi munduari begira, mundua adoretu nairik. Gaur askok triste ta its ikusi daroa lur gaiñean dan gizona; baltz eta ekaizti dakusgu bere giro ta ingurua. Egiz orrela etc da? Ba leiteke. Guk, orraitiño, idazleok, orrela izan ez dedin, mundua obetu ta ataitzen saiatu bearra dogu.

Gizasemea gaur iñok eroana da, berak nai ezdauan tokirantza sarritan: ospe ta omenak, batu-banatuak darabil, aizeak ego-gain daroan orbela iduri. Nun jausiko? Edozein karkabatan, ziur asko. Cero ta geiago, zoritxar aundiz, iñoren atsegin, irabazi ta ardurak dauko sare arte. Gaixoa! Kontsumo-gizarte barruan, usakumea kaiolan lez. Nun onakoaren askatasuna? Nun zentzunez eta errazoiz jokatzea?

Orrez gain gaur itz au darabitgu eten barik miñaren gaiñean: kultura. Zer da kultura? Giza-osatzea. Gizonak, zer guztietan —gorputz eta arima— osotasunera jo bear dau; ez gorputzez bakarrik gero, arimaz be bai; kultura bear dau gizonak, ez zatika, oso-osorik baiño. Adimenez ta ekiñez —teoriz eta praktikaz— jantzi bearra dau. Bizi izateko bearrezko dan langintza, ogibide, bizimotde, irabazpide ta olako sailletan, mundua obetzeko bear bada, Marx eta onen jarraitleak nai dabenez? Ez da naikoa. Gizonak adimen eta naimenez, buru ta biotzez, jantzi bearra dau. Gizonak ona izan bear dau ekandu ta moral-arloan be; kultura bear dau ortan be. Ez da makiña edo abere soilki. Errazoiduna da, ta oni dagokiona emon bear yako, izate osoz ornidua izan nai ba'dau. Orrek uts-egin ezkero, errenka bait doa.

Oierkariak, idazleak, jakintsuak ideiak zabaidu bear dabez errian, irakurleen artean, Errien gorabera guztia ideiak darabilie geien bat; ideiak dagie edestia, istoria, eta edestia gizonakr Gizasemeak, beraz ondo azi bear dira, buruak jakintzaz ornidu, biotzak egi osoz amastu.

Esku artean dozun olerki tiburu onen egiiieak, Solozabal'dar Paulin'ek, bere eiburua izan dau bertso oneik ondu ta idaztean. Barrua, apiz-barrua utsitu dausku poesi-lan txanbelin oneitan: oierkari aspergatxa dogu iñondik iñora, ieendik be bost olerki-iiburu argitaratuak daukaz eta; ezaguna da nunbait euskal eiertian. Jomuga bat bera izan dau zalantza barik barnea koplatan adierztera saka egin dautsana; ez barrena erakutsi naia, ain zuzen; erria izan dau hegi aurrean, erria eskoiatu, erriari zer egin eta nundik jokatu erakutsi, Euskalerriari ibilbidean argi-izpi dirdaitsuak, zuzen-izpi antzera, arrotuazo, galdu ez daiten, urrats-ziur bide egin dagian.

Tituiu lez «Erri-arnasa» daroa idaztiak; berton datozan olerki luze ta motzak, bada, ez dabe azatpen bearrik. Erria goretsi, gure erria, euskal erria, bere nekazalgoan eta industri-lanetan. Nekazaritza aurrenen, industri lana gero. Artzaintza ta nekazaritzatik bizia dogu eusklduna gizaldi zerrenda etengabean; gerozkoan be, emen dauko lur-zati lilluragarria, lan egin ezkero guna ta jana atarako dautsana. Baserri ta fabrik.a, or aurrerantzean be euskaidunaren bizi-molde aukerakoa. Biak egoki buztartuta, biak baititu bere-bereak : gogora aintxiñako olazarrak, eta inguruko langintzak.

Baserrian jaioa da Solozabai, gaur industriz oparotsua dan Mungia'n bizi dan arren. Zain ta muin ezagutzen ditu

euskaldun jatorraren ixurki ta gainbarru biak. Izadia ta lana orixegaitik aitatzen dauskuz ain sarri. Garai ontan poesi soziala ontzen saiatu dira geien bat gure poeta gazteak batez be; garaian garaikoak ondo emoten. Paulin'en neurtitzetatík asko be sait orretan lerrokatu daikezuzanak dira.

Apaiz gisa ez dautso erriari sozial aldez bakarrik begiratu: euskal erri osoa, bere nortasun osoarekin —lur, lege, ekandu, erlejiño, jolas, musika— goratzen dausku. Gatz eta piper-pikorrez gain-zurituriko olerkiok, beraz, ba-dabe garrantzirik euskalduna jantzi ta eskolatzeko. Ez dira sasi-soiñeko, estatki atsegingarri baiño.

Ezta illuna, betosko baltz orreitakoa. Euskatduna izan oi danez, Solozabal beti dogu baikor, buru-zut aurrera begiratzen dakiana. Ez yako eder garraztasuna, gaurko zenbait idazleri darion negar itsa. Garratzaren edena berez jagi-azoko; guk ez daigun ortarako biderik emon. Idazleak gozo ta ezti bear dau, irakurlearen berrenari arnas baikorra sar-azteko.

Eder aldetik len, Paulin, labur eta zeatz genduan; oraingoan, barriz, luze samar datorkigu azalez, zortziko biribilletan sarri; mamiñez, esan dogu, errizale ta goitiar. Izadia ta gizona alkartu nai izan dauz, txiletar olerkari aundi Pablo Neruda'ren gogo-miña ere zanez. Aren egarriz ezta gizona bakarrik poesiak barren emon bear dauana, baita izadia be beronen indar ezkutu guztiakin. Giza-alizateak eta kosmosen misteri aundia aurrez aurre jarri bear dauz olerkariak,

Orretan dendatua dogu Solozabal. Irakur egizu beronen lana, artez eta yoranez egiña, ta baiezko onen egia zuk zeurez gazi-gazan ikusiko dozu.

Larrea 1976-IX-29'an
Aita Onaindia

URRUTIA'TAR MARTIN JAUNARI
ARRATZU'KO SEME

Martin, zer duk ire barne ortan?
Zer eman ditek ait-amak?
Ire gorputzaren gerizpean
ze ezkutuzko indar daramak?

Aitaren eta amaren odola
gorri errízko al uan?
Aien beiarri ta eztarriak
zer zien eren barruan?

Aitaren ta amaren atzamarrak
argizaria al ituan?
ala ertizko jakituria
ote zien erivan?

Doizko Martin, zEr duk ire baitan. .
Ertiaren adu indarark
menperatu al dik izatea...?
Oro ertiz, baita ezturrak.

Ire begiak, belarri $_{a}$ soin,
arnas otsa, atzamarrak,
oro aidean zebilkitcan
barruko erti dardarak.

Entzun garrez iruk an gizonak,
ederra bera artu
baina ire barrua eeierrago
erri eztia ixuririk_

Abots ta soiñua, soka m, izkoa,
goxo botatzen aizera,
ta erleak eztia bezela
gizonak entzun pozera.

Asetu nairik ezin asetu...
Zer duk or, ederragoa...
odola, mintza, erti ixurketa...
ala ire zain ta gogoa

Euskaierriak berez, bizi dik
soñua ta oierkia,
zelai ta mendietan txoria
pozaren abeslaria.

Baina ire txistu ta tanboliñak
ostu didatek barrena,
argia, sua, indarra uriolka
dixurik, gogo oberena.

Ederra maitagaria zaidak,
erti ori zoramena,
ianez garra atera egiok,
birioratu entzumena.

Ardau garra dixurik notetan.
Txistuak ta ire barruak
zer zebilkitek bien artean
maitez bezela minduak...?

MENDI GAINEAN

Euskalerriko aritz artean
zakusdaz ernai Laukariz,
Bizkai'ko iurrean erroturik
mendi ur garden ugariz.

Eieiza mendi gain tontorrean,
ixii, zugatz inguruan,
munduko itzaipe gorri artean
giza nekeen ziburuan.

Lcrdoiak lerdoi dakusdaz iiiun
zelaiak orlegiago,
orteitik datorkit poztasuna
enegana sarkorrago.

Udabarria jaio barri da
Eteiz aldeko izadian,
zu g atzak eta 2elaiak dagoz
irri-barre bigunian.

Eguzki gorrik ez dau oraindik
goritasunezko odolik,
an, urrin, odei artean dabil
lurra jo gabe zintzitik.

Oa, Mozu, eztiki dagiotso
berezko gozotasunez,
lur otz ta baltz naigabetuari
goizeko argitasunez.

Egun guztietan dabilkio
indar barriak ezarten,
izadia maitekiro dago
eguzki bizia artuten.

Beroa, bizia ta indarra
neguko neke ostean
datoz lurra arnas barritutera
argi izpi barri artean.

Lur astunak maite dau beroa,
erraiak zabaltzen ditu,
antziz, bizi barri baten billa,
emaro bizi eztitu.

Zugatz enborrak, adar betiak,
bizia guritzen dager,
erne-miñetan ondotik goira
bizi jaubeari esker.

Biziaren maite miña dator
puntarik punta ioretan,
zuri zuri, usain jariotan
jaiotzaren amesetan.

Eta nik ames egin dot
indar barrien aurrean,
oro da niretzat ezkutua
biziaren barrenean.

Ertitaria ez dot ikusten
ikusmen labur onegaz,
biziaren barruan ba-dabil
bere jakintza utsagaz.

Egillea sorpen indarragaz
lur erraietan bezela
lora barri eztietan dabii
        sortzen eginala.

jakituria ta maitasuna
negurtu gabe dabiltzan
gizonen almen urri gaiñetik
Jaungoikozko egi utsaz.

Izadi oparo orreri artean
mendian eliza dago,
bakarrik, orma-zar inguruan
lurra baiño maireago.

Antxe, dago Jainko betikoa
umientzat gaztetxoa
gaztcentzat indar dan gaztea
nausientzat itxaron.

Burdin kanpaiak dabiitzaz
deika pozezko jaietan,
burdin kanpaiak negar zarataz
eriotzako orduetan.

Jendea gora ta gora doa
lurraren bide zarretik,
millinoiak bider zapaldua
sinismenak diñon ezik,

Lurrean tínko dago bidea
kristau jendea argiago,
URTZI asabak maitatukoa
Bazelizatxoan dago.

Kanpaiak soiñu. beti, ez bardin.
Arin, geldi, minkaitz, pozez,
giza bizitzari dagokion
eran ari erantzunez.

Jaiotzan, igandez¸ San Roketan,
pozezko burrundadea,
mendi ta relaiak artu ala
soiñuen egazkadea.

Sinismenaren argiari dei
egiten deutso kanpaiak,
biotz barneko maitasun garra
berotzeko su goriak.

Semetasunaren jakituriz
doaz ilkerrak aitana,
ii cndi gaineko Baselizara,
an, dago-i a, berez, dana

Illeakcrtasuna, berez, danak
bizitzaz ilkor direnak,
gogozko janariz ezitkortu
nai ditu sinismendunak.

Nekeak neke artu ondoren,
jaiari begira dagoz,
jainko Beraren maitasunean
murgiltzeko seme gogoz.

Bearra, Nekea, Sinismena.
Urre mieza bezela
elkartu dira erri bidean
alkar maitatzen dabela.

Biziaren zustrai onak dira.
Egia eurengan dabe.
Gizonaren barrena zuzenduz
Kristo opariaren menpe.

Astearen elburu zuria
maitasun bi onenekin
koroitu nai dabe batzarrean
Aita Jaungoikoarekin.

Izadia oso eder dago,
gizadia ederrago,
gizona, men men, doa Jaunagana
lorak baiño apalago.

Sinismena. Maitasuna eta
barruko damutasuna
agertu dautsez Jaunari gogoz,
egiz, dan gizontasuna.

Munduko lotsakizunik ez dau,
norbere ezereztasuna,
garaiz, ikusten daben gizonak
zentzundunen osasuna,

Bear, neke, sinismena, garaiz,
alkartu dira mendian,
bizia osorik eskeintzeko
Egiltearen aurrian.

Txikiak, geienen, apai dira,
bearraren doi bakana.
Apalak dau egizko argia
zuzentasun bide ona.

Lana ta sinismena alkartuta.
Egi santua, or, dago.
Nekeak sari bi bear ditu,
gaur bat, gero aundiago.

Aundizkiak aurrez aurre dabiltz
erri barria sortuten,
munduko atsedenaren billa
lur aukerak eratutera

Erri bi, laster, izango dira
alkarri, eup, otska ete...?
Langille sinismenduna bata
dirudun jantxoa beste.

Diru larri ikaragarri orrek
lurra dardaratu dabe,
iñoren izerdiz ez ba'dira
gizonarentzat asko obe.

Lur eta lanaren laztasuna
pobreak ditu janari;
diru?ko aukeramenak barriz
aundizkiarentzat sari.

Eik dira anai, biak ez-bardin.
Munduko arrokeriak
ez d be lurrez zuzen epairik.
Ntgai. Ta parre soroak.

Guztiak gaiñetan bizi dira.
Beartsuak tan izerdiz.
Aundizkiak aitz-jauregietan
eguzkiz ta urre dizdiz.

KEZKAZ

Oddoztu ta oidoztu ari naz.
Artega daukat bizitza.
Barruko kezka negargarriak
lertu nai dauste biotza.

Bakardadean bakarrik nago
azkengabeko egarriz,
bizi muiña, nun, dagon jakin nai
barne-muiñak bultzaraziz.

Aztertu ta aztertu ibiii nabii.
Itxasoa dirudio
uretan ertz bage murgildurik
nere barruko jario.

Bizia. Sortzea. Jaungoikoa.
Oidozpen sakonak deika.
Inguru ontan, beti, iur otza
biziari makillaka.

Burrukan jabiltzkit ezkutuan,
eten gabeko gudetan,
aragi, buru ta maitasuna
oiñaztarri dardaretan.

Egun barriak, gogorki, diraust:
adiña, zorroztu artzak,
lur otzean eta izar artean
aurkitzeko bizi giltzak.

Lurra, itsumustuan, zabittz aidez.
Zintzotasunez esaidazu:
biziaren arrias emoillea
Jaungoiko bera al zara zu?

Nire bizia astun dago ta alper.
Ezer ez dot oidoztuten.
Nire biotza lur utsa da-ta,
ez naz Jainko autortuten.

Itxaso zabai eta indartsua,
zure menpe dozu sarri,
gizon bizia. Jainkoa al zara
bizitz jabe arrigarri?

Ni ur itsua naz, biotzgea.
Marrazoak eta indar baltza
dabiltz gizonak irunsten nigan.
Nik ez dot Jainko bizitza.

Izar dirdaitsuak, zuen argiz
poztuten dozue lurrar..
zuek al zaree Jainko Altsua
guri kentzeko negarra?

Sua dariogu itsu itsuan,
guregana datorrena,
kiskalduta isten dogu garragaz.
Au da Jainkoarena.

Aide biurrizko oñaztarriak,
bildurrez nator dardari,
zuek ete zareen Jaungoikoa
zeru zear ibiltari...

Izadiko gauz eta gizonak,
gure lndar maltzur azpian,
sarri, il dogu bizia iurrean,
ez gara Jainko aidian.

Egun sentiko izotzaren dizdiz,
zuri, eguzki printzetan
gizonari eskeintzen deutsazu
Jaínko irudia goizetan.

Bizitz laburra dot dubakoa.
Ume ta lore garbiak
erre-mintzen ditut ankerkeriz.
Au ez dau nai Jaungoikoak.

Mendietako arkaitz itzalak,
lurreko erraidoi zaree,
alan bai ete da Taungoikozko
zuen izatea ere?

Neguan otz dago gure goian,
magai malker ta ilkorrak
ditugu gure ikuslarientzat.
Ez. Jainko ez. Arri indarrak.

Medierako lora politak,
izadiko erregiñak_
Jainko izatea ere- daroa
zuen orri eta usrtíñak?

Gure edertasun a rrigarriak,
usaiñez lurrindar ^ak,
laster, bertan berma, iitera doaz;
zeian izango Jairiltoak! ! ! !

Mendi barruko ieza zuloak
zuen bitxiz eder bera
dirudizue. Zuek al zaree
Jainkoaren izakera?

Otzetan illun eta bakar gagoz,
mendi berak zapaiduta,
gu ez gara izadiaren Jainko
Egille, bera jaku-ta.

Iturrietako ur gardenak,
lurraren erraietatik
berezko bizia al dakarzue
Jaungoiko Berbera izanik.

Lurraren zirrikituetatik
gatoz bizia indartzera,
baiña itsuan gabiltz arar onat
gu Jaungoiko ez gara.

Aizeak burrundaka zabiltzez
lurra apurtu bearrean;
zuek al zaree Jaungoiko indarra,
dardaraz, gu bildurtzean.

Alde batetik bestera goaz
orroaka itsumustuan
etxe ta zugatz austen ditugu
ez gara Jainko munduan.

Bedarrak emeéminetan dagoz,
barneko indar bizi ori
Jainkotiar aia al da bultzaka
iur oparotasunari...

Ez daukagu ez aundikeririk.
Jaio. Edertu. Loratu.
Laster it bear berezko iegez;
la ai! apalki, auts biurtu.

Ota arantza mindunak, kezkaz,
zuen zitalkeriz lurra
menperatu nai dozuen Jainko
egin al da zuen garra?

Ez gara ezkutuzko indardunak.
Gizonak ditugu etsai.
Segaz bizia kentzen jatorkuz
baso harrenctik noznai.

Lur barruko urre,, zidar, burni,
noztik ona zaree Jainko...
gizon eskubideak indarrez
zuen naietara ilteko...?

Gu apal bizi gara lurpean
jaungoikotasunik gabe
gizon ankerrak doguz gurtzaiile
eta anaiak euren rnenpe.

Ezpatea, ao zital orrekaz
nork jarri zaitu Jainkotzat,
gizonen bizi mairegarria
noz artu eskubici etzat?

Ez zara zu iñun dik Jaungoikoa.
Ugcrrak jan bear- zaitu,
zuzentasunak az i iratuko
ta egiak lurperat

Maltzurkeria, guzurra, iraiña,
zertan zabiitzez lurrean...
jauntxo izatea nai al dozue
lotsa gabe gizadian...?

Egiak irurok guzurtauko
zaitue ikaraz austurik,
lur gaiñean ez da geratuko
zuen aztarren gaiztorik.

Biraoak, gizon koldarkeriak,
Jainkoa kendu nai ieuke,
berez bizi dana it gogo baltzez,
eurak geratzeko azk_.

Baiña biraularia egundo
ez da izango Jaungoikoa.
Buru, biotz, mm, auts biurturen
betirako lotsati.ta.

Zapaltzaillea, biotz ankerra.
Gizon jauntxoa izan nai dau.
Nungo Jainko zengikez zu...?
Zer da zapaltz agindu au?

Maitasun gabeko pizti zara.
Zer zabiltz bizia kentzen?
Zuzentzak zapuztu bear zaitu,
errugeak il baiño len.

Zer da itxasaldi amorratua! ! !
Zertan zabiltzez gorrotoz
gizon biziak iruntsi nairik
aize ta ureen naste asmoz?

Jauntxo, Jainkoa ez zara izango.
Egizko Jainkoa zanak,
baretuteko agindu eutsen
ta lotsaz, geidi, ur gardenak.

Gizona, zer eta nor zara zu...
Jaun zaraia al deritxazu?
Oro doa igertzcn. Oro igeska,
ta gizona arro txingartsu.

Eroa ete dirudin nago.
Ona itzi ta usteia mizkau,
zorakeriak amaituz geroz
Jaungoikoa ikusiko dau.

OMEN ETAN
O MRNEZ

Euskaterriko zeiaiari dabiL
Joiasak ditu gogoan.
Giza landara barri a gogoz
dator baserri giroan.

Mendi eta arruak dakus eder.
Soioak zabal zabalik.
Mendi barrenean iturria
aritz adarrak gordCrik.

Guztia ixilpean estalita.
Negua iliunpean lotan.
Arriak ots. Aizea zibuka.
Oñaztarria taiñotan.

Gizon bat ikusi dau, bakarrik.
Sega luze bat daroa.
Aldatzak gora malkarrik malkar
gizon pifiaren tajoa.

Nora ete doa segalari...?
Oinkoda sendoak gorantz,
bular auspoen indar bizitzan
doa ota-lar mendirantz.

Besakada zabaletan dabil,
Segakada gogorretan,
ota-lar etsaiak bera doaz
eriotz-min samiñetan.

Ota, larrak, lurrean etsaiak,
segalariak il ditu.
Gero, biziaren maitasunez
lubarriak oparotu.

Mutil koxkorra begira dago
segalari azkarrari,
baiña urrin, ikusten dau mendian
lurragaz burrukalari.

,Maitasuna. Nekea. Izerdia.
Mendiaren aldez oro.
Gizonak bere indarrez lantzen dau
euskal lurra maitekiro.

Lurrak geruago t'ederrago.
Garbi. Oparotasunez.
Etsaiak sabeletik kenduta
segeari eskar miñez.

Mutil txikia maite mindurik,
euskal mendi goira doa.
Gizon bakarra dakus ianean,
segalaria sendoa.

An, gainik gain dabilkio gogoa
aitzin gibel zabalera;
arranoak karraa mendietan
best ren odol ;onera.

Egazkada maltzurrak darabiz
nor ito ta zer iruntsi,
pizti ankerra, zerk eraginda
gura dozu bizia autsi?

Indartsua zala-ta ustez
lapur biurtu al zara?
oñaztarriak gaurko gabean
botako zaitu lurrera.

Edendun suge-tzarra, zer abii
enbor sendoari batuta,
zugatz zar sendoaren bizia
gaiztakeriz kendu **nai**-ta! ! ! !

Mendian jabilk gizana, gogor,
burdin sega zorrotr_agaz,
taster, burua ausiko deuk
bcsalcada indartsuaagaz.

Sasitza baltz eta gosetiak,
zer dala-ta zabiltzez
iñoren odola xurgatuaz
lur au ilten zoritxarrez?

Sua etorriko da zuen gain
arantz okerrak erretan,
zuen zustrai gaiztoak su-garrak
suzituko dauz gaur bertan,

Mirua. Au ere iapurtzarra da.
Gizon lapurreen antzeko.
Egaztiak ostu dauz zelaian
lapur gosea kentzeko.

Pizti ankerra, ireak egin jok.
Eiztariak mendian
ler autsez egoak ilko deuaz
bizia amaituz lurrian.

Tontorrak tontor izugarrizko.
Erri zar bat, ortxe, dago.
Odola, izkuntza, oitura zarrak
ezer baiño ederrago.

Miilak urteetan mendi artean
landuz bere gogo zarra,
erria otso arteen dago
arruetara begira.

Mutil gaztea erpin gainetik
adi ari da izuturik,
sasiak, iupoak, otso ta artzak
oro dago nastaturik.

Etxe ardiak eta bildotsak
matasa ortan gaiduta,
erriko zeiaian ezin dabe
jan otsoak astinduta.

Gizonaren ondamena. Baltza.
Atzerrietako otsoak
gose mendietatik jatsita
gure bedarrak ostuak.

Gizonak ezin euren izkuntzan
aita ta amari dei egin;
oteo arrak ez izten baketan
euren agin zorrotzekin.

jakitunak ezagutu daben
izkuntza ain arrigarria,
otsoa, lcoiak eta akerrak
gura odolustutia.

Baiña barruan dabe bizia
zelaiak eta iturriak,
maitasunik, iñoiz, ezin il iei
ez aker ta basurdeak.

Etxe teialenak izan ditu
babes toki maitet suak,
urietako jende ziritzoak
ta bascrrí aintzat suak.

Millak urteetan aritz artean
bendabal guztien aurka
jakiturizko etsai Zarrekin
jokatu dozu burruka.

Ta mutil gaztea gizondu da.
Argiz,zoli dauz begiak.
Otso, leoiak ikusi ditu
eta artaldeko ardiak.

Seme zintzoaren barne muiña
maitasun garretan datza;
biotz zauriz odol jariotan
eskeintzen deutso semetza.

Ama, zure bizia ilten dakust
semeen arduragekeriz
eta etsaizko czpatearen
amorruaren txarkeriz.

Nire bizia ta nire indarrak
zuri, beti, zor deutsudaz,
egunik egun, ordurik ordu,
gaur zuretzat damotsudaz.

Eskeintza ona seme zintzoak
amari egin eutsan a,
amagandik artuko bizia
onen aldez urratzea.

Amaren bitxiak ezagutzen
doa. Ez utsalezkoak.
Beregan ditun edertasunak
maitasunez betekoak.

Aitorrcn izkuntza zarrak ez dau
gizon onek ezagutu
ez daben goi be ta zirkillurik
ez gordelcku t'ezkutu.

Izkuntzak ditun erpin oianak
arkaitzak eta maminak
ibaiak eta itxaso zabatak
ezagutzen Onaindiak.

Euskeraren gun jakiturizkoa
arkaitzak baizen sendoa
itxas urdin zabalerakoa
bere barruan daroa.

Beregan maite dau Euskerea,
birau gab2ko Izkuntzea,
beregan maite dau Euskalerria
Izkuntz orren sortzailiea.

Zenbat urte, egun eta ordu eder,
maitez, opaldu deutsazuz;
zeugan loratu, zeugan mamitu
ta egi biurtu jarsuz.

Euskal kutsua artu zendun.
Zure jaioterri txiki artan
Mendi, sagasti, basetxe, oro
ziran euskal arnasadun.

Gero, barru mine z landu bear
euskeraren ederra,,
geure bizitzaren goi-arnasa
jasotzeko gaillurr^Ia.

Zenbat ardu -a tu s kal arloan,
zenbat idazle barri on
zuzpertu dituzu !eure gogoz
zure biziko zorio.zZ

Aritz zar, sendoa da Genrika'n.
Amoroto'n idazlear
Aritzak sortzen dauz ariztiak
zuk emonik arimea,

UME, ZURTZ, GAZTE

Asier eta karmelen gogoz
Unaik argia ikusi dau,
Euskalerriko gizadi zarra,
sinismen garrez da bearu.

Siniskera bi dauz sendi onek,
Jainkoa ta Euskalerria.
Urtzi berbea dabilkio_
argitu nairik bidia.

Unaik zirrikatzen dauz biotzak,
aita ta ama bat eginik,
zoramenez ta poz irribarrez,
etxeak ez dauka minik.

Aitaren gogoa ernai dabil.
Emaztea ta semea,
bizitzako ardura gaitenak,
bigunduten arimea.

Lurra maite dau, etxeko iurra.
Argiak dei dagiotso,
bizitz ardurak ezin ditu itxi,
egiak ori diñotso.

Bizitzaren laztasuna gogor.
Geruago indartsuago,
baiña bizitz saminen ondoren
lurra maitegarriago.

Gorputzak berantz iges egin nai.
Gogoa ostera bizkor.
Au dok burrukarik gogorrena,
gizon au dabil egizkor.

Sinismena dabilko itz argitan,
iur Egiileari deiez
on ta txarraren burruka ortan
garaitzeko egi leiez.

Kurutzeak ez dau, iñoz, kikildu.
Millak zapaltze izan arreo,
Jaungoikoa eta ge rokoa
zitun lagun bi iru arren.

Beti, Zintzo. SinisrzZCna nausi.
Jakitunak esana.
Lurra gizonentzat egina da,
zuzentzaz zuzendu dana.

Gizontasunaren as iera
zuzentasuna bera eia,
kristautzak ez dau beste biderik
Kristo berak eragi nda.

Zugatz gainean egon Zakeo,
gorputuzt txiki, baiña aberats.
Zer dau barruan Kristo'n egarriz
Kristo'k dei ta itzi dau zugatz.

Gizonak marmar Jesus'en aurka.
Guztion aurrez Zakeo'k
barrua zabaidurik ari da,
orra ocre ondasunok.

Ene aberastasun erdiak
gaurtik asi eta aurrera
beartsuenrzat izango dira.
Gogo onezko autorrera.

Kristautasun zintzorik ez dago
dirukeri maitasunez;
Asier Kristo'kin bat eginik
txoratu arentasunez.

Egi ta zuzentzak indartu,
Kristo'k agindu bezela,
bearra ta beargiñak ditu
bere eginbear zabala.

Semeak aita ikusten dau zintzo,
bearrean ta otoian;
Jaungoiko ta gizona darabiz
bere begien aurrean.

Aita jako onaren iturria
ama maitasun biotza,
argiak ta egiak zabaltzen
bizitzaren arnas otsa.

Emaztea. Etxea. Semea.
Asier'en zer maiteak,
Zuzentasuna. Egia. Lana.
Bere barneko ardurak.

Egunak egazka doakioz,
beti, gizonen arduraz.
Lantegietako buru minak
gogo biziz zaindu guran.

Ordu ezéjakin itzai batean,
goizeko amar t'erdietan
burdin zakarrak jo dau lepoan,
zoritxarrez, il zoritan.

On egitea zan bere naia.
Minez ekusan gaisuak
beartsuak eta langilleak
gogorkeriz zapalduak.

II zauriak jo dautse bizia.
Burrukaren ezpaietan,
gogoz, oratu eutsori goiari
ordurik garratzenetan.

Egia zabaldu eban beti,
egia maite dau, orain,
betiko argiaren aurrean
lurreko bidearen ,gain.

Agur emazte, agur semeak,
lurra amaitzen danean,
Jaungoikoa ikusiko zeruan
beren edertasunean_

Gero, begiak itzi jakozan.
Emaztea, alargun, bakar,
Semea amabi urtez ume zurtz,
lurreko bizitzan negar.

Etxea illundu zan aita gabe.
Betiko lurrari agur.
Emaztea Jainkoaz izketan.
Erruki zakioz, bai, gaur.

Unai, seme zarrena negarrez.
Aitarik ez dauka iurrez.
Burdinak eroan zoritxarrez.
Jaunak ordainduren urrez.

Aita zintzoa zan sinismenez.
Nun zagoz, orain, Jainkoaz?
Eten bako bizia aidatu da
bat eginik zerukoaz.

Aitarik ez geiago etxean.
Ama bakarrik burua;
otoiak ba-dau, oraindik, sua
ien, aita amak piztua.

Unai'k eskola bidetik jarrai.
Lendabiziko ikaslea.
Ikaste bidetik, zintzo, darrai.
Argi aundi artzaillea.

Amazortzi urtera eldu da.
Odol garra gorantza doa.
Norbere eretxiak zuzpertuten
aizturik gainerakoak.

Aitaren oroitza makalduten,
amari gor eginagaz,
iengo bizitza maite gozoa
amak ez dauka beragaz.

Etxean iliun biur da Unai.
Bere gogoa aldatu zen.
Etxetik at biliatu nai leuke
oldozkai barrien sen.

Ama ona semearen billa
erreguzko itxaropenez,
biotza zulatuta min barriz
Unai'ren oker bearrez.

Sinismena gal-zorian dauka.
jainko izatea ezpaitan.
Barrua artega ta kezkaturik
gizonen egi larritan.

Lur utsera biurtzen ari da.
Bizitza sen gabekotan
barruaren aunditasun oro
lur gaiez betetzekotan.

Baiña maitasun, zuzen, egia,
gizonaren egarria,
lurrez bakarrik asetu
azkengabcko min irria.

Utsik daurki barru aldea.
Aitaren oroia deiez,
gizon on aren zuzentasuna
makilaren ots dirdaiez.

Kezkaz dabil zoratu bearrez.
Zergaitik saldu dot aita! ! !
Zergaitik samindu nere ama! ! !
guzurrez biak itzita...?

Zatoz barriro, Jainko Altsua.
Nere barrua utsik dago.
Txakur amesak egin nituan,
lurra ez da ederrago.

Zure antzeko sortu ninduzun...
maitasun ta jakituriz...
nere biotzak ez dau bakerik...
zatoz maitasun ixuriz.

Ama, entzun *nere* deadarra,
aitak bialdu deustana,
betiko egitik aldeterik
ez dot nai, ama laztana.

I XILIK DOA

Eleiza. Kristo« Ta bere sailla
Kristo izatez argia da.
Ezkutuzkoa. Eza^g^un eziña.
Eta lo egon mundua.

jesus agertu zan itz egiten.
Lurra otz egon eta iltun.
Basa zikiñez ingurututa.
Biderik gabe. Baltz ta iliun.

Galdera nausienaren utsa...
Maitez, jakituriz, nor naz...
Neurea ez naz sortze eskubidez,
esan bear dot aurrenaz.

Egiz, Kristoa dizdiz ager zan.
Bere izatea argi utsa.
Eguzkia baiño argiago
goi arnasa emon deutsa.

Argi ta iilun, aurrez aurrez, dagoz.
Iilunak ez nai argirik.
Baso sasi artean naiago,
giza pizti biurturik.

Argia izatez eder bera da.
Meia, zuzena, egizko.
Guzurrezkorik ez dau onartzen,
ori ez dau zillegizko.

Argia, berez, zabalduten da.
bere baitan daun indarrez.
Onen aurka iñork ez dauka indarrik.
Lenago ilko ez-bearrez.

Argia ixilik doa berenez
edozein tokira argitzen.
Baimenik ez bear mundu zear.
Ta illunak, gogor, uxatzen.

Mendi tontorrak ta arkaitz arreak
eguzkiz ditu argitzen,
mendirik mendi dabil egitan
beti, izadia zoratzen.

Argi bizia ta indar beroa
maitez, damotsaz lurrari,
bere gogoz, beti, on egin,
bearrez dagoanari.

Argi egitera etorri, zan,
ta bizia izan dagien
oju egitzon gizadiari
neke minez Israelen.

Baiña gizonak gogor eurenaz.
Barruko gogorkeriaz,
ezelan ere argirik nai ez,
Kristoi zirika galderaz.

Erriaren indartzaille lez
zalakuntza gogorrenak
ontasuna berbera zanari
bota eutsezan gizonak.

Egia zan bere nai guztia.
Egia erriarentzat.
Gizon guztiak azke nai zitun.
Poza gizadiarentzat.

Ainbeste arrigarri eginda,
ezin ezagutu eben,
barruak illun... zergaitik ete...
mirari eder ondoren?

Azken gabeko aidiak ziran.
Kristo gizon eta Jainko.
Mirarigille agertu arren
Jainkotzat nork ikusiko?

Gizona jakituriz neurtua,
gauz andirik ez ikusten,
Barne-trumoiak doillorkeriz
egi leia zapalduten.

Gizonak ez dabe itzi nai, iñolaz,
barman daroen garra,
norberekerizko nauskeria
karrazi dabillen arra.

Epoaren antzeko izan-ta,
leoia nai dau izatea,
andi gar au izan bear ete dau
gizonen zapaitzaillea?

Moztu bearreko griñak dira,
baiña indartsuak egitan,
amorruz, basa pizti bezeia,
adarka odoi bizitzan.

Egia, baita zuzentasuna,
nunnaitik, otska, dabiltzan,
ziñez, gizon erantzupendunei
arri eta maitlu bitsaz.

Gizon guztia deitua da
egiaren argitara,
argiaren argiz urr a tzeko
zuzentza dizdizetara.

Zelaietan dabillan gizona.
miñez, dabii arduretan,
txal barriak aztea gaitz jako
leorrak il da igarretan.

Bakarrik eta laguntza gabe.
Zergalariak datorkoz.
Dirurik ezin batu iurrean,
gogorki, eske jagokoz,

Errukirik ez ankerkeriak.
Iñoz ez dau ezagutu
laguntasunik baserritarrak,
gaurkoz, bai, ondo, narrutu.

Sarritan arorik ez lurrean.
Gizajoak gorantza nai,
berantza adituten dabelarik,
etsai baitzak daukaz nonnai.

Nekepean zapalduta irudi.
Lanak ez dautso balio.
Nekeak, izerdia, ardura
aiperriko dirudio.

Egiaren egiak dei dagi
eskubide osoagaz,
ber-berak dauko aimen berezia
su biziaren garragaz.

Bere erara bialduko ditu
eguzki, aize t'euriak,
lurra, iñoz, legor legorrez gogor,
igartuta lez erraiak.

Aita da bera. Gu aren semer
Sarri estu, baita gosez,
Zergaitik ete da izurrite au
ta gizadia ain saminez?

Amai gabeko jakituria...
eskuan dauz bizi giltzakr..
itxasoa, lurra, aizea ta argi,
ta negar seme biotzak.

Aitaren maitiak ondorik ez,
biotza lertu bearrez,
semeak asko ostera, negarrez
bizitzako zoritxarrez.

Ezkutua dago, emen, otska,
Aitak bere bidea dau
semeak sortu baiño lenago...
argiz argituta berau.

Bera da argia ta zuzentza,
bera gizonen bizia,
izatez da izatearen rnuiña
ta biziaren mamia.

Norantza zoaz nckazaria?
Zer nai dozu egitea_ ..?
Argitik igestera ba'zoaz
zein da zure egibidea?

Argia sorkaidetik el atortsu,
eguzki argi zimela,
argien argi eragiilca_^
berez danak dakarrela.

AZURRAK

Gazterik ezagutu nituan
zelai orlegiak dizdiz,
lur zabal emegarriak gorriz
Birle auzoa loradiz.

Lur zabal orretara jo neban
ederrak, sarri, deituta;
eguzki, landara ta udabarri
iru ta bat alkartuta.

Nekazaria, goiz joaten zan
eguzkiagaz bat antzean
lurreko giroa agurtutera,
atxurrez, lepo gainean.

Lanerako eguna luzea
ta itxaropena barman,
ezer bai ete da leikorragorik
baserritarren goguan?

Eguzkitik illargira dabiz
etxeko sendi guztia,
aita eta ama, seme ta aiaba,
ura bear egitia!

Udabarriko samurtasuna...
lur usaiñagaz batean,
erne-minetan egon oparo
eguzkiaren menpean.

Lurrak mamin ta gatz bizi ditu,
Eguzkia printzez gorri.
Euriak ezo gozoa dakar
iur-iandareen bizigarri.

Antxiñetako baserritarrak
bizi minaren egarriz
iur biiia ebiltzezan, arduraz
eskontza on baten gurariz.

Jendea bear baiño geiago,
solo lanak gitxiegi,
estu ebiitzezan gurasoak
buru-minez sarriegi.

Bizitza estu. Ardurak aski.
Nora ezean semeak.
Sarri urriñetara igesi,
gosez, arturik bideak.

Lantegien egarriz marmarka :
cta bizi egin bear;
ainbeste semerentzat lanik ez
gorputzak lan gabe iitzear.

Itxaron mina lan gabekoa,
nora ezean erria,
bascrrietakoak begira
nundik sortuko bizia...

Berezko dan iege txar bezela,
beti, ikusi dut bakarrik,
baserritarra iaguntza barik
arduraz urtu bearrik.

Lan eske, nunnaitik indartsuki.
Urteak igaroz gero,
lantegi bat eidu zan errira.
Izango al gara bero.

Pozez, artu zan ien-lantegia,
naiz ta izan bera txikiar
Itxaropena ekarren noski,
sendi batzuen bizia.

Aurrera joian, bai, iantegia,
ta giroa ederrago.
langilleak kementsuak ziran
t'euskal gizon jatorrago.

Orain bakea agiri da izketan
lengo trumoiaren ordez;
betoz, arin, lantegi barriak
bizitzako miñak gordezr

Bitartean soio arnariak
banan-banakoak dira,
gari, artoak, porru, kipulak
gizentsu datoz bizira.

Soioak garbi ta ederrak,
iugiñak ez dau, iñoz, isten
atxurra, bertan bera, iurrean
arantzeen alde irabazten.

Besarkada emongo neuskio
lurreko eder orreri,
maitasun onek iges baiño ien
gure iur maite oneri.

Lur maminak noz arte izango dau
bizi gar zoragarri au?
Betirako artu ete dozu
bizitzaren muin berberau?

Zeruak nai izan dagiala
lurrak eskatzen dautsuna.
Bizi indarra, zatoz lurrerantza,
eder guziko osasuna.

Ta oraindik, aurrera, doazi
bedartza arek orlegitzen,
solo zabalak gorri ianduten,
sagar zugatzak loratzenr

Bizia da baserri zarrean;
beiak gozatsu dabiltzaz
zelaietako bedar artean
jan ta jan eguzki printzaz.

Barriro be mamitu bear dau
ezkurra aritz adarrean;
artoa, garia ta aza-lorak
lur baltzaren sabelean.

Zenbat lantegi ordu ezkero...
Solo eta ibai ondoak
iantegi kabi biurtu dira,
solo itxurak aldatuak.

Tximin keia, noíz beinka, zuzen,
askotan oker doa iges;
aizea dabil «Fluor» zabaltzen
ta lur bizia galduez.

Zugatz orlegia igartuten doa.
Ortuariak erretan.
Nun da lurraren lengo osasuna...?
Bizitza il da landaretan.

Bei gazteak, etxerik etxe,
beian jausita etzanik...
azurrak utsik, karerik gabe,
izézorian «FLUOR» gaitik,

Baserritarrak, estu, ganaduz,
azur gaisoa sartuta,
okeia minez, esnea gaisoz,
tximin keiak ondatuta...

Baserritarrak ots beien gaisoz;
albaitereak ere ots.r.
lantegi jaubeak entzun nai ez
bei gaisodunen eriotz.

Ondoren, burruka latza dator.
Bedarrak edendu dira.
Baserria ta lantegia aurrez
solo zelaira begira.

Antxinetako gogo biziak,
sarri, eskatutakoak,
ez-bearrez bizi Iegerako,
gaur, etsai biurtukoak.

Ugezabak ba ekien, ziur,
iantegi arazo barri,
nundik ta zer sortu bear eban
gizonentzat kaltegarri.

Zentzunak dei egiten guztiei
eta ikasiak zalatu,
baiña gizonen diru nai garrak
egi garratzak ukatu.

«FLUOR» gogor dabil soloetan.
Izadia gaiso minez.
Aundikiak ez nai makurtzerik
Erantzupen biidurr^z ez...?

BIDE LOITUAK

Jakituri argia nai neuke
ta maitasun gar berbera,
bizitzak dítun garraztasunak
azaltzeko mai gainera.

Sinistu ezina. Mingarria.
Gizona, berez, egarriz,
zuzentasunaren billa clabii
ta or da min nekegarriz.

Jakituria, gizontasuna,
noraiño joan zaree iges
zeuen izakera zapalduta
maltzurkerizko guzurrez...?

Argiak zergaitik ez zuzentzen
gizadiaren bideak...1
Maitasuna norantza joan da
ilten itzita semeak?

Nor da, emen, etoi saitzaillea! ! !
Egi beraren argia
aia gizon norberezalea
urdail ar-zuioz betia?

Egiak iñor ez dau salduten.
Argiak, berez, argitzen,
zuzentasunak, beti, diardu
bide loituak garbitzen.

Lur barruan zelako arrak dabiitz
mamin giarrak zulatzen...
Lugiña, nun, da atxur kaltzaiduaz?
Ta ar zarrak lurra arakatzenr

Gizadiaren ontasuna ilten.
On egarri garanean,
txarrak zergaitik naustu bear dau
egia goituz lurrean?

Guzurra naiago dau gizonak
guzurti biur dalako,
baiña guzurrak zapaiduko dau
egirik nai ez daualako.

Norberekeri ta arrokeriak
semetzar asko ditue:
zapaltzailie, lapur ta gaiztagin
ta abereetan mandue.

Esker eskuma ta aitzin gibei,
zuzena indarpean dago,
txiki t'ez-jakiñak euren eraz
aundiak askoz gelago.

Zuzengabekeriak zer dabii?
Arrokeri aundikian
almen eta zentzunak sartuta
jar nai al gaitue il zorian?

Maitasun ta onaren itxuraz
itz anker onak ba-ditu,
garraztasun uger ta edena
gaisoak baiña ilko zaitu.

Arrokeria ta aundikeria,
zeuen izatez ei zaree
zer ustel andiaren kideko,
gizona galduta, abere.

Gizadia zapaltzen zatozez...
gizonaren eder **guztia,**
ezer-eztzat artuta gtazurrez,
gizadiaren loria.

Pizti itsuak zaree adar andiz,
erokeriaren seme,
zuen utsa eta arrokeria
bai'litzaz onaren urtze.

Egin dau ala ez al dau egin?
Ez dago barri ziurrik,
gora-bera samintsu **oneetan**
ez da jo bear azurtrilk

Baiña zenbat negar gizartean
uste txarkerizkoekaz,
gizon izenak ondatu nairik
izpar zarat gaiztoekaz.

Ez zen oiako eskubiderik
ez egolako egirik,
baiña zuzengabekeri baltza
gizonak iruntsi nairik.

Legearen zaie dala otska...
ta lege bera ustelduta,
usteiaren guzurragaz nai dauz
gizonak itxi austuta.

Zenbat bizitza zapaitzen ete
norberekerizko garrez
geroz, lurrean dago odola
betirako deadarrez...

Agindu. Agindu, Baiña zeIan?
Legeak ezin utsa izan,
gizadia iausiko ez ba'da
iltzear guzur bizitzan.

Millak urteak zear jendea
ez-jakinez eta gosez,
egiz, au munduaren samiña...
eta aundi indartsuak pozez.

Bizi almen bardiñez sortuak
bizirako eskubidez,
eta gizadia zatituta
nungo gizon txarreen bidez?

Gizadi zatirik nausiena
ez-jaiñean egoan,
iñungo erri etsai azpian
iotuta bere gogoan.

Etsai zarrak etxean nagusi
erri-iantze izena arturik,
guzurrez samaraiño beteta
ondasun oro kendurik.

Erria kateipe baltzenean,
burdiñez iiten gaitue,
munduaren pekatu larri au
guri ezarri deuskue'

Biziari galde nai neuskio
ta etsai zapaltzaillei
zillegi dan ostutea ala ez
bake bizitza erriei.

Geure iurrean gengozelarik,
icxasoz etorri ziran,
armaz beteturik lapurretan
jaun ongilleak bai'liran.

Gizonak lotsa izan bear leuke
egindako lapurtzagr .,
aurrerapidearen goiilzeriz
asetu zen iñonagaz _

Baiña larria, odola izan zan.
Bakezko gizon bizi a
etxera joan eta ker- du eutsen
berezko bizi legia_

Geroz, ondoren, euskubareaz
garbitu lur aldeak,
oro eritxoen egokizko
lotsa gabeko jendeak.

Ta gizaldien gizaldietan,
atzerapide baltzean,
zer izan lei katei miñagorik
iiluna baiño bidean...

Ezin ikusi. Ezin eskatu.
Beti zapalduta azpian.
Gosea, samiña ta negarra
arantza bizitz artian.

Erantzupendunak ez dabe esan
zer egin daben lurrian,
beti azpikeriz ta goikeriz
iñor beratzen bizian.

Bai. Egiaren dirdaiak diño:
Arroak jausiko dira
ta erri apalak goratuten
egi argira begira.

OTS, BETI, OTS.

Lan ta lan, gaur, ots dagi gizonak.
Iñoz baiño indartsuago.
Zerk ernarazi dau zarat ori
atxak baiño gogorrago...

Gizona, nora, begira zagoz...
Zerk jo zaitu barru ortan...
oñaztarria ai jabiitzu zugan
arrigarrizko buitzotan...?

Gizontasuna sortzen ai zabiitz
zarpaillu zarrak itzita
giza-seme barria sortzeko
bizi barria jarrita?

Gora lana, sortzetiko deia,
gizon guztiak artua.
Egiite berak ezarri euskun
ardurazko agindua.

Dei itzalezko ori iiiezkorra jaku.
Beti, salatuten dabil
biziaren sorrera bertatik,
lan gaberik ez, lenago

Ots gogorra da aginduarena.
Ez da gizonak sortua,
nai-ta iangiileak, gogor, ots egin
lan ta lanaren soiñua.

Umea sortu zen orduetan
biziTako eskubidez,
gar ori eban bere barruan
bizitz ontarako bidez.

Zorioneko, ziñez, izango,
ustela ostera alper zarra
barru deia entzun dauna,
ianei uko dagiona,

Ez dau bizitza eskubiderik
alperraren urdaii zarrak,
Jainko esanik ez dau egiten
lancen etsai piztikorrak.

Nork egin bear dau lan lurrean...
Zertarako naigabetu...
Zein da biziaren sen ta zera
geroak bear ba'gaitu?

Gizon taldeak euren erara
pentsamenduz ari dira,
norberarentzat pillatu nairik
nauskeria tira ta tira.

Baiña egia, nora jun zara
gizadiagandik igeska,
batzuk arroki goi aldietan
besteak, beian, narrazka.

Au egia al da gizon bidctan?
Aita baten seme izanik
euskaldun lurra negarrez dago
gaitz au sinistu ezinik.

Lana seme guztientzako da
neke ta izerdia bardin,
aloger ta lur onurea
guztientzako izan dedin.

Egilleana da sortzez iur au,
gizonena gozamena,
anaiak lan eginta bardintsu
izan bear ieuke eurena.

Baiña, semeak, iñoz ez astu,
anaiak zenbat ein eban,
aren nekeak eta izerdiak
ixuri ziran lanean.

Lana egía da, zu ere bai.
Egiak ez dau zapaltzen.
Bere erara, zintzo, jokatzen
ta iñor, iñoz, ez dau galtzen.

Otsokoa, iñoz, ez dala izango
agertu bear dau lanez,
jakituri-izerdiak emonda
danen onerako danez.

Gizonak ba-dabiltz zoritxarrez
otsokerikaz jokatzen,
anaien kontura lapurretan
sendi odola xurgatzen.

jakituri aidrebesa; kirten.
Biotz ankerra doillorki,
lanbidea zapaltzen doana
norberekeriz sapoki.

Norberekeri asetu ezin,
noiz ilko dabil anaia,
baiña txiroak au egikeran
ariotekeri nausia.

Au bai, dala indartsuaren poza,
txiro arteko saltzea,
egirik ez dagon tokietan
azeria nausitzea.

Nora begira zagoz, beartsu,
aberaskerien zaie,
gizontasuna lorrez il jatzu
norberekeri maitaie.

Zer dago anai saitzea baiño
mixeri gorriagorik,
zer diru-zalekeria baiño
uskeri ziztriñagorik...

Gizontasuna saltzen danean,
zer da gizonen barrua
illobi usteldua besterik
ats eriotan sartua.

Noiz aideko ete nauskeriak
beartsu gogoetatik,
zorri biztuak, egiz, okerrak
alderdi guztietatik.

Langiileria otska jaiki da,
anaiak saldu daunean,
pekatu gogorrenak mindu dau
diru gosezkoanean.

Bakeak beste bide bat bear.
Egi *ta* zuzentasunez
esnarazi bear dauz bideak
bizi gaizan maitasunez.

Gizonak bere duintasuna
zaindu bear dau edonun,
nora goaz nortasuna galduz
lotsa gabe jantzi baltzdun?

Aundikeriézale biurturik,
norberagaz iotsatuta,
biziaren gatz-ura joan da
langille odol gaiduta.

Zer da ederragorik munduan...
izerdizko lana baiño...
zer gizontsuagorik lurrean
egia baiño ilteraiño !

Lanaren barruko neke zorrak
ez gaitu, iñoz, zapalduten,
neke baltzaren garraztasunak
gizona dau goraruten.

Ots, beti, ots, lanaren aurrean,
bizitz indarra zail dago
gizonaren gizontasuna, or,
iñun baiño ederra o.

Esku azal gogortu 1c betoz
lan gogorren ezau LArri,
buru landu argitu a zatoz,
giz-ardureen argi arri,

Ez saltzerik eta cz izterik,
arpegia, beti, lanari,
gizon adorea jaiki bedi
ta jarrai zuzen danari.

Gizadia itxoren daukagu
jende barru zintzoari,
egi zuzena eskatu deutso
buru Leial argianr

ORDUAN

Izadia eta gizadia
zer ta nor euren erara
otoi gogorrenetan dabiltzaz
bizi argitasunera.

Sinismenez begiratu nairik
izadiko ederrerantz
barruko eder-zaletasunak
jaso nau egazka gorantz.

Argia, trumoi, oñaztarriak
asmau ditut egaz goian,
an, berago txoriak kantari
alaitasun gozo miian.

Baiña arranoa aundikiro dabii
egazkada zabaietan,
aideetako erregea dirudi,
boga boga urdiñetan.

Berengo lur otza bera dago.
Arkaitz, mendiak, zugatzak
erriko bizitz agergarriak,
gure eusko bizitz ametsak.

Berengo turraren barrenean
ibaiak bigurrietan,
ta ien, baserriko andrazkoak
iixiba garbiketetan.

Guztia ikusi neban antzizka,
lantegiak keiaz putska,
lurra barriz ernerninetan
gau illuna bakarrik utska.

Arkaitz ondoan iturri gozo
ta ara joain suge riabar,
mutillak piztítzarra ikusirik
minez oju ta ankaz dardar.

Amen baten arkaitz tontarrean.
Sugea narraz lurrean,
ezten sartu atera goan
mutillak irri aitz an.

Izadia, piztiak, gunak,
galdezka natorki s..ue
errai barruko gor-..-beretan
biziak zer dirauts zie?

Bizia daika dot barrutik,
baiña ai! nolako zaratak
etsaiak sortuta gaiztakeriz
gogorkerizko zirt zartak.

Gizona mundura ezarrita,
pozak nai ditu lurrean,
baiña ainbeste maltzurkerik ex dau
nekea baiño bidean.

Egia, gogorki, zapalduta,
ta bestek ezin askatu,
askeriak ii nai gizona
ta bere izatea ukatur

Zuzentasunak ots egiten dau...
Berau zapalduta dago.
Aske izateko sortua izan-ta,
lorrez jarri dautse etsaigo.

Nere barruan sar nadin gogoz.
Leoitzarrak orroaka
aragi ta odol goseagaz
gizona iruntziko leuka.

Zenbat gizon otso — leoiturik,
gizon biziak irunsten...
zenbat nauskeri arrokeriaz
gorputzak odolustuten.

Eta biziak, aurrera, darrai,
barneraiñoko igoindurik,
gorrotoa pestekerietan
agiri da eroturik.

Zelan ez da saminduko rninez,
zelan ez urten negarrez,
zelan egon zapaldua ixiiik
kateiz lotuta bildurrez...?

Gero, eskatu ta eska ari da.
Eskubideak nai ditu.
Gizon gizontasuna or dago'
Txarrak nai dau iarderitu.

Baiña, gizonen barruak, sarri,
txarkeriz, gosez, nauskeriz,
besteak zapalduta bizi da
bizitzaren arrokeriz.

Ta orduan, zer egín lurrean...?
Alderdi gutietatik
lotuta egon dan gizadia
ilten ari da zain gaisotik.

Ainbeste urteen 7 un etorrian,
beartsu, eskola gabe,
gizadi legea baltza izan da,
gizonak zer egin dabe...

Ez-jakiñak atzeratu gaitu,
gogoétxar bearra izan da
burudun **gizona** ers **ortan**
zapalduta eukitea_

Erreguz ez da lor-t gan, gaur ere,
egizko bete bearra,
gorrotoa izan bear ete dau
arniltegi zar hakaw-- ra?

Gizona ortarako dala,
nork esan deusku iurrean...
askatasun ta maitasuna
ba'ditu borondatean...?

Lur Egillea aldarrika dabil
trumoiagaz ta suagaz,
zuzena eskatzen gizonari
bizi ta eriotzagaz.

Gizonak, arrokeriz, itzi dauz
argi, egi ta Jainkoa,
bere burua artu dau nausitzat
ta aurkitu gizon arroa.

Arroak arro, aurrez aurrean,
gizonak aberastuta,
gose ta gorrotoa alkarrentzat
larderiz erdibituta.

Lenago goikeria zan nausi
aundiki ta indartsuena,
gaur, jakituria zabalduaz
txikiak artzen guena.

Indar bitzuok aurrezka dagoz,
leoi amorratu antzez,
agiñak zorrotz eta orroa
alkar muturrak ausitzez.

Eta beti, iñor bear guztiak,
norbera negurtua izan;
leoi, otsor azeri izan-ta be,
etsaiak gogortu ziran.

Gizona ezera eitzen doa
berak bizia ondatuz,
kisi indarrak botatzerakoan
oro erreko da sutuz.

Ta ordu aretan, gizona zer...?
Nora junik ez da izango.
Arrokerien arrokeriak
norantz igesai emongo... ?

Gizonak, estu, jarri bear dau.
Soroki iI nai dau bizia,
nauskeriaren nauskeriz
bera izan nai jaun nausia.

Baiña bakarrik zer egingo dau
gorrotozko biotzagaz?
Uts_ ezer ez, txarraren samina
bere gain ikusiagaz...?

Orduan, otoi egin bearko
betiokaren aurrean,
oben parkaziño eskatzen
odoiezko lur gaiñean.

ORDUA ELDU

Gizona buru argiz ta maitez
izaki bikaiña da azke,
Jaungoikoaren antzeko zara
zuzentasun ta argi eske.

Zu ez ziñanean, Jainkoa ba zan.
Ta zurekin oroitu zan.
Berikotasunean, aitaren
maitasun artan zengozan

Gero ezkutuz ordua etdu
ezeren barri gaberik,
Egilleak, bakarrik, ekian
bizia sortzen maiterik.

Duban jaio giñan eskar utsez.
Egi aundiz bizi zara
ontasunaren maitasun garrez
gizandiaren gisara.

Biziaren ezkutu andia...!
Hincan zagoz beti.
Ain txikia dalarik gizona
burruka dabit sortzeti.

Biziaren giltzak nai eskuan.
Baiña argiz ta maitasunez,
ederra sortua izan arren,
zer darabit odot txarrez...?

Gizadia, bitan, banatuta.
Arro arek esan eban:
Erri zeiakin ez dot nai bizi,
andia naz ta aren aldean.

Ausardikuntza lotsa gabea.
Iñork emonda bizia...!
Berez, ezer izan ez ta ain arro
anaien zapaltzaillea.

Biziaren lapurra dirudi.
Ta aitari begiraturík,
semeak arlotetzat jo dautsez
anaien Lotsa daiarik.

Bizi jaubetasunik ez dauka,
ez lenago ta ez orain,
narru gorrizko etorri zana
otso biurtu ain arin...?

Iñoren bizia ez dauka aintzat
etsaia ba'litz bezela,
atzeratuen amiltegira
baztertuko leukezeia.

Zu zara gizon buru gabea...
Lapur al zara lurrean...
zelan artu dozuz diru orreek
auzokocn alorrean...?

Aitak ez dau semerik banatu.
Bizi, argi, maitasuna
emon euskuzan, geuk lortzekotan
ondoren alkart asunar

Baiña, gosez, jokatzen ari da
gizatzar pekataria,
Egille bera zapaldu nairik,
laster, ilko dan eulia.

Egiz, leoikerietan dabii
ez dana, jaun izan nairik,
aitzin gibel, oro bera ba'litz,
griñak asetu gurarik.

Gizonen errukirik ez dauka,
orra gizon aberatsa,
pekatu biur dala dirudi
bere biotz anker otzar

jendeak, gosez, nastatu ziran.
Buruak sortu jakozan...
burruka bear zaia otska,
burua iasoko ba'zan.

Ordu ezkero, ez da bakerik...
Lan aldezlari barriak
nasaikeria eskeintzen dautse
ta bizigarri obiak.

Urtetxoak ba-doaz aurrera.
Euren lorratzak jarraitzen.
Gizadia alderdiak burrukan,
eskubideak eskatzen.

Zarata gogorretan dabiltzaz.
Ongilieak, beti, itxuraz.
Munduko edozein alderditan
jendea ugari tristuraz.

Kentzeak, zapaltzeak, ilteak,
Zenbat! nausien arrean...
eta amorruzko gorroto baltzak
bizirik langillerian.

Batetik ta bestetik igeska
ba-doaz jendetzak iilez;
sinisdunak ta sinisgabeak,
nastean, gabaz t'egunez.

Andi, txiki, arro eta apalak
nekez eta gosez iliak,
nora ete doaz ordu ortan
atea itxita biziak...

Askok ez dabe nai ezer gero,
Jaungoikoa ukatu eben.
Egizaleak izan direnak
zer aurkituren ondoren...?

Zorionekoak ordu artan
diruz ez amorratuak,
ondasun garreen kateietatik
garai onez banatuak.

Jainko zoria ikusiko dabe
argiz eta aintza^- betia,
artu egizu, seme zintzoa,
zuretzat neukan bizia.

Zorioneko, otzara eta apalak,
besteentzat erruhitsuak,
betiko zorian aurkituko
curen lagun ma.i-etsuak.

Zorionekoak negarpekoak,
sarnintasun danen truke
arnai bako zoriaren poza
eurengan sortuko jake.

Bizitzako nekien ncgarrak
betiko argitasunez
izar dizdiz biurtuko jakez
zorion laguntasunez.

Zuzentasun ta egizale direnak,
egiz, zorionekoak,
emen, negarrez ta nekepean
gogoz jorratutakoak.

Neke, lor gutien atsedena
negurri andienean
etsai aurrean artuko dabe
zeru edertasunean.

Errukia nai dau Egilleak
gaiso, ezbeardunentzat,
laguntasuna eskatzen deusku
zorigabekoarentzat.

Berak, estu, dagozen gogoei
askatasuna emongo,
zorioneko errukiorrak
zeruan erruki izango.

Zuzentasunaren alde, zintzo,
jokatzen daben gizonak,
curen gogoa kurutz artean
lotuta dauke guztiak.

Gizonaren on biiia dabiitzan
arrizkuetan jarriрík,
norbere bizia egi osoz
zapaiduei eskeinirik.

Giza-seme zapaldutakoak
neure seme maite ziran;
orra, eurekin batean sartu
pozezko zori zorian.

ARRENA

Beti, arrenka dabil gizona.
Arrenka itzez_ Arrenka soii.
Arrenka negarrez. Min arrenka.
Arrenka lertuka eta il?

Zergaitik zabiltze laguntza biila.
Zergaitik deika edonun...
Mendietan int2iri dagizu
iendeak cntzurx dagizun.

Zer dozu zur baitan, barnean...
Zerk kezkatutt'rt errian...
beazun gaitz-t arrak jo ai gaitu
erraí barru ba x-renian?

Askok makillaz eskatzen dabe
oidura zarreen kontua,
aker, zapaltzaiile deritxoe
gizon ankerreen gogua.

Abcraskcri gogorkeririk
ez dabe ontzat artuten,
ta garrazi ta burniz sabiltzaz
diru pottzak zigortuten.

Deika dabiltz bata besteari,
deika, zorrotz, munduari,
euren asmoak ezartekotan
lurreko gizadiari

Ori da barritzaillecn arrena,
jo, apurtu eta iltea,
burdina da erregulari
asarre jokabidea.

Orra or, batzuentzako otoia.
Antzizka eskatzen dabe,
burdin gorroto alkartasuna
maitasun gozorik gabe.

Nausikeria da barriz, beti,
gogo biziz nai dabena,
au da gizonen argaltasuna
urkoentzako txarrena.

Onik ez da, gizonik uts gabe.
Lurra ezainduta dago.
Ona bat, bakarrik, uts gabea,
ezer baiño ederrago.

Bizia bera sortu ebana.
bizi jabea da orain,
Ona, andia, argia, maitasuna,
esku indartsu dabil lur gain.

Itxasoa zabai zabal dago,
jaubeari adi adi,
barru minez esker jariotan,
Egille on bizi bedi.

Nozbeinka ur oro, urdin, bare,
bakea daroa ur magaletan
Jainko maitasun dirudi,
Jainko ontasun ezaugarri.

Gizona orain, eskerka dago
Jaungoikozko ontasunari,
itxasoan **dabillen** errege
gizoneen maitasunari.

Itxasoa, eora hora, ari da
bere urdin anei zabalez,
jakituri negurri gabea
diz ta diz agertu alez.

Jaungoiko alrrz ena agertzen dago
itxas zabal as x-rean,
iñoz ezin urtera, gogorkeriz,
bere negurri **L, idean.**

Otoi era men egiten dau urak.
Lege jakitunal- daukaz.
Orroaka ta **arro** egon arren
arrain onak, , dabiitzaz.

Gizonak bertan, ito bearrez,
zerua baltz, urak dardar,
bizia il zorian, arren otoi,
biotzak bildurrez negar.

Jainko indarrak *ez* dau negurririk.
Ezkutu, ixilik egoan.
Jakituriz urei esan eutsen:
geldi, urak, oraingoan.

Bate itxasoa eta urak geldi.
Jainko bizia da agiri,
gizonak tinko ol ese gainetan,
bizirik, pozez, dardarir

Eskerrak zuri, Jaun altsu orri,
bizitza Egilleari,
aize ta urak menperatuko jatsuz
zure agindu entzulari.

Gizona begira. Oro eder.
Bakea urbildu ezkutuz.
Jainkoa iñoz baiño indartsuago
agertu da, gu maitatuz,

Arraiñak, agirian, dabiltzaz,
zabal sareak urera,
goizalde au zorionekoa,
urratu bear sarea.

Aintza Jainkoaren almenari,
eskerrak maitasunari,
goratasun amaigabekoak
itxaso Egilleari.

Boga,boga, orain, izontziak,
euskalerriko lurrera,
otoiz eta kantuz, pozez, datoz,
anai ta sendi ikustera.

Andia, ezkutuan, dagona.
Ekaitzetik askaturik,
itxasoak emarazi dcuskuz
arrain gozoz beterik.

Lurra agiri da, an urriñean.
Emazte, emazte gaia ta poza.
Azke nai dogun lurrera goaz.
An dago gure biotza.

Agur itxaso, kantauri zarra,
Zure semeak bezela
sendoa eta indartsua zara
arrain beterik sabela.

Gora itxasoa ta Egillea.
Zenbat oroimen dituzu
pozezkoak ta samiñezkoak,
eta beti, indartsua zu...

Gizonaren bizitzea zara
osasun eta gaisoetan,
nozbeinka iruntsi dozuz gizonak
marrazoen agiñetan.

Lurretik, goizez, begiraturik,
emaztea dirudizu,
ona, samurra, biotz zabaia,
ontasunez dirdiratsu.

Eguerdiz eguzki urretan
urrea dirudizu islatan,
andere zoragarria uretan
eberdi amabictan.

Arrats-beran urdinduten zoaz,
gozatsu, eder, eztiki,
millinoi izarrak zure gainean
dizdiz dardaraz biziki.

Gaua ixiitzen doa itxasoetan.
Txoriak lo arkaitzetan.
Ziburu bigunetan ur urdiría
aize mei egazkadetan.

Gizadia lo itxaso alboan.
Bakea gabaz etxean.
Azken mosua semetxoari
lotara joakerean.

Maitasunez dago, orain, guztia.
Ona, otoirik miñena.
Errukia zaran Jainko, au da
zure irudirik beñena.

ZU EZ... ZU BAI

Lurreko burrukak datorkidaz,
arrenka euren artean;
diru ameslari zarrak ere
otoi dagie bidean.

Baiña eorakeria dirudit
metal zarra ta otoia,
gaiztakerizko Igarri ortan
alkarrekin aurkitzia...

Jaungoikoa ta dirukeria
ez dira alkarren kideko,
diruak nai al dau zuzentzarik
gosea, lurren, kentzeko?

Egillearen nai guztia zan:
zapaidu, mindun, beartsu,
lurreko ez-beardun guztiei
laguntzea, gogoz, gartsu,

Otoi ortan ezin dot sinistu,
J ainkoa onartuten
ta tarregikeriz dirutuz
anaiak zapaidutea_

Egiz, zeruak ez cIau onartzen
lapurkerizko dirurik,
ez arrokerizko otoi maltzurrik,
ez guzur eskabicz e_rik.

Ezin alkartu daitez iñola,
ustelkeri ta zintzoa;
ogiak ezin onartu Leike
guzur baltzaren zintzoar

Diruzaleak sinistu al dau...?
Diruak nai al jainkorik...
Ueerrak jan bear daun metalak
ez dau nai zuzen konturik.

Diruzko indartsua, turrez, dabil
egia ixildu gurarik,
zuzentasunaren deadarra
zapaiduten dabeiarik.

Lurreko nauskeria gose-iliik,
erreguz dabii erreguz,
beti, lurrera adi ta itsuturik,
zidarretan biotz buruz,

Gizon indarrak txikiak dira,
lanak aundiak ostera,
metal zarren gurariak ere
kidekoz alkartzen dira.

Bata bestearen laguntzagaz
ta ez Jaungoikoagaz,
pilla ta pilla geituten doaz
iñoren izerdiagaz.

Otoi, arren; gizona, iagundu,
ots dagitse kidekoei,
eukiak gitxitu ez daitezan
lagundu batak besteai.

Sinismenik ez dago goietan.
Lurra jake maitagarri,
emengo Laguntza nai bakarrik,
euren ondasun eusgarri.

Jokabide zapaitzaíiie onek
asarrea sortu eban,
lur naigabetua zapaldurik
kurutza gorri artean.

Gosea, miiía, lorra, iotsea...
Gizadia min erretan...
Su-garrak artu eutsen askori
bizitz gogorra indarretan.

Amorrua sartu jake indarrez,
tengo zapalkeriekaz,
batzuk diruz uger, askok negar
gizon jokabideakaz.

Langilie talde atindiak *ere*
ez dabe Jaungaikorik,
pobre-zale-goratzaiile izan zan
ta orain, bera uk aturik.

Giza-indarra, b k arrik, onartzen
au ere gauza
Argia, gizadiari 1-enduta,
nora zoaz bear glña..,?

Lengo zapaIme ogorrezkoa
go,orrez nai dai - kentzia
beste biderik dau aurkitzen
oro da gogorkeAr--i,a.

Indar itsuak, indar zatarrak
erabili nai ditu bakarrik,
ilten zorabiaturik.
ta bitzuok, ondoren, burrukan,

Nun dagoz buruak, nun biotzak..r
Argia, egia, zatoz,
semeak, burrukan, ikusita,
gizontasuna, nun, zagoz...?

Aundikeria ta arrokeria,
ien goietan ebiiiena,
be alde guztira zabaldu da
gizadiaren ondamenar

Emen, ez da Jainko aitormenik,
emen, ez da sinismenak,
emen, ez da ezer ona danik
burruka baiño besterik.

Langiile indarren aikartasuna,
eskatzen da, gaur, gogotik,
arriz ta gogorkeriz nai da
gizona azkatu minetik.

Baiña ori ete da egia...
gizonen zuzenbidea...
giza-izateak eskatzen daben
zuzentza etorpidea...?

Zuk al ta nik ai, bizia apurtu
griña gorrien jokoa,
bururik gabeko gorrotoa
erriak ondatzekoa.

Beste biderik ez al da lurren...?
Zentzuna amaitu ete zan...?
bizi nai ta ondatzen dabiltzaz
egi nausia lurrean...?

Fedeak ezetz diño olakorik.
Utikan gogorkeriak.
Betor egizko argitasuna
guri zabaltzen bidiak.

Gizon egizko sinistedunak
ondo, dakus alkartzeak,
anaiari dei egiten deutso,
zuzen, sortzeko jokerak.

Gizonaren egia, ar, dago.
Egizko jokabidetan,
alkarreri, ondo, laguntzea,
ziñez, bearrizanetan.

Alkartu dirausku sinismenak:
au da Jaunaren legia
egiaren ziña dan tokian,
Jaungoikoa dago garbia.

Sinisdun egizko dan gizona,
zintzo, dabil lur gainean.
lurrak, gogor, at xurrez, landuta,
otoitz Jaunaren .urrean.

Gizona ez da bakarrik iurra;
orza da oinpeko autsa;
argi ta itxaroperz .m ditu
ta maitasunez bi otza.

Lur onek ez dauka sentidurik
argi ta maitasun gabe,
gizonak goi altsu ori
bearreko zaitu zu be.

Kristau tangilleak bearrean,
poz ta neke aldietan
otoi dagitso Jaungoikoari
barruko eskabidetanr

ZELAIETAN

Ots. Beti, zirika datorkidaz.
Nortzuk eta zertzuk dabiltz
giza-bizia apurtuten turrean'
Nun da gora-beronen giltz?

Gizonak osotzen gizadia.
Jakituriak zer dabit.,.
Arrokeritzarra nora doa...
gizadia nai etc dau il?

Alderdi orotik, ederkeriz,
ots dagi gizadian,
gizonen eskubide atdezka
onaren gogo irudian.

Leoiak, otosak, ardi, biidots,
guztiok dabiltz nastean,
lur janariak Jaunak emonda
eskarrez danen onean.

Otso ta leoiak, euren ustez,
eskubidez aundiago,
indarkeriz eta maltzurkeriz
ziran lotsagabeago.

Orretan bai, millak urtietan,
gizadia mindu eben,
odol jariotan zenbat lagun
gose gaisoz ilten, ilten.

Aker-zarrak, gogor, ebiltzezan
jaunkerizko bidetan,
curen eran zuzenduten eben
janaria zelaietan_

Bedar onenak, ur garbienak,
masti eder gurüñenak
euren legepe jarten zituen
txarkerizko trari pa zarrak...

Erriak, atzera, bi1i ziran,
ezjakiñez ta bilci^rrez,
arek, naiez, ord i I erietan,
txiroak zorrez t lorrez.

Miilak urteetan giza bidea
argirik gabe illu^^pean,
ot,oentzat, oso eP. Ytdo etorren
eziakiña bildotse -* an.

Akerrak eta otsoak pozik,
onenetan ibilkeran,
baiña ondamuzko adarkadak
iausten otso zaietzean.

Biek onena nai bedartzetan,
miñetan, itxasoetan,
zer zan aundikerizko gar ura
zelai gibel barrenctan...

Akerrak orroa, otsoak zaunk,
zabatdian ez da giro,
trumoiak dardar goitikan barriz
tximistaz bitdurgarriro.

Ardiak eta bildotsak tartean,
etsai ankerrei begira,
ixilik, bazter eta ertzetan
bedar kazkarrenei tira.

Ardi, bitdotsak zer daukazue
mendi ta z_elaiak zear. _?
Arrokeria ta nauskeria,
jokaera bide-nabar.

Onena dana eta geiena,
zelaietako urreak
eurentzat nai dizue
pizti aundi anker zarrak.

Sarri dabiltz burrukan zelaian,
gosez asetu eziñik,
gorrotoaz loituta biotzak
noznai adarka egiñik.

Ai! aundienetart aundiena...
entzutetsuena izan nai...
zelai ederrena rtorberetzat
ustelkerizko jaubegei.

Bedar gozoenal< jan ondoren
uleak dizdiz lepoan,
aragi griñerara doazi
odol borborka beroan.

An, urrin, semme ondatzailleak
ondasunik ederrenak
lotsa gabe' miz1 zi, ondaturik,
otska eukazan sienak.

Baiña zelaiko otso gosetiak
itsurik ebilzan 1 arrez,
gaztearen antze ra jolaska
asez asetu bear=- z.

Odoia bizi. Beti irikitan.
Makaitze arrizku rik ez...
Zelai ingurua, c^ndo, artuta
esiz, egur ta rn^lrillez.

Nai-ta ardi eta ıı ildots txikiak
gosez, bizi baztcr-turik,
otsoak otsoko eu i--- cnetan
arrokeriz mizkc° marik.

Iñoz ta ezeren 1-1. -ildurrik ez.
Zelaietako legea)E^
curen erara jarri dituez
biribiiduez adan— uek.

Gizadiak diraun arteiño,
itzak, zintzoki, iraungo dau,
aker baltza, beti, izango daia
larra guritan nausi au.

Nun da zelai artzain gisajoa...?
Akerrecn bildur ete da...?
Otso-zarrak dardaratzen ete...?
Nun da artzaiñaren fedea...?

Urteetako aker-zarrak, arrak,
gogor lotu dabe egia,
aker adarrak eta makiliak
lotu dautse ago mira.

Ta bildur zan artzaiña zelaian.
Bildotsak, larri, ekusan,
ardiak dardar otso artean
artalde dana il zorianr

Zer egin ete eikean artzaiñak,
bildur ba'zan gisajoa...
ai! akerraren atsa -zelaian
ez da edozelakoa.

Galtzen, ondatzen joian guztia
pizti zarren adarkeriz,
ardi ta bildotsak argalduten
gosez eta zapalkeriz.

Gosea pika ta pika ari zan
osasuna inderkatuten,
eta bildots zuri errugabea
gogoa minberatuten.

Ta artzain ura ixiiikan ebillan.
Akerrak, otsoak, pozik,
jan ta jan atizo soioetatik
iñungo kezkarik barik.

Artzain makillak indarrik ez.
Adar zarrak gogorrago,
otso agiñak, maiz, zorrotzago
ta errezoia indargeago.

Zelaietako jazoera arrak,
maltzurrak eta gogorrak,
mendiak ondatzeraiñokoak
artuko ditu zigorrak.

Aker zuriak ta aker gorriak,
beti, izango zeiaietan,
ardiak eta bildots zuriak
pizti orreen agiñetan.

Jakituri altsua nun zagoz...
Oiñaztarria nun zara...
Akerrak adar okerrak ba'dauz
zuzentzeko argitara.

GORALDU

Berez bera dana, eskutuz dabii
baiña, beti, indartsu, argi ta bipit.

Aingeru argi, Serapin'en garra
neugan ba'nitu... Zeiako zirrara

Jaungoikoa itz jariotan ebillen
betitik lur argitzen ixilian.

Jainko bera begiz ez dogu ikusi.
Txikiak, gara: Oraingoz asketsi.

Irudimen, buru, biotz ba-doguz
oro erre nai nituke suzko suz.

Sartu illinti gorria miñaren gain.
Sutu nagizu zure alez orain.

Auia naz. Zu gabe ezin dot itz egin.
Sua, garra bear ditut nirekin,

Begiak, itsu, daukadaz, Jainkoa,
zatoz argituten barren gogoa.

Aldare itzala dot ene aurrean
opari iurrunetan goiz-gabean.

Goizeko intza, zidarra dirudizu
zelai orlegian, men, dizdiratsu.

Maitekiro, eztitan, irribarrez,
Jainkoa gurtzen dozu zure ederrez.

Maitasuna dirudizu goizetan
zure Egiilearen goralpenetan.

Ederra agiri dozu dizdizetan
egun sentiko izar gorrizko isietan.

Lur apala da zure aldarea,
izadi bera biurtu da lorea.

Gurtu egizu, orain, zeuk Jainkoa
ederretan eder zure edergoa.

Santu, ots egiozu Jainkoari
eskerrak emoteko Jaun onari.

Egilie bakar, Jaun, Jabe esaiozu,
Al aundi ori goratu egizu.

Bizia, indarra, eskar zara Jauna.
Aintza ta gorasun, Egille ona.

Nik zer esan neikio biziarir..?
Intza, agur esaiozu Jainkoari.

Eskar utsez jantzi nau goizaldean
ain zurizko eun edertasunean.

Jainkoak otza zidar biurtu dau,
gero, eguzkiz urre aldatu au.

Jakituria miraritsu dabil
ta ur izoztuak egurretan gingil.

Kandela bezela eguzkiz urtzen.
Egilte berbera, maiteki, gurtzen.

Gero, eguzkia su aundietan
izadi guztia maite miñetan.

Arkaitzak argi ta garbi urretan
amairik gabeko eder miñetan.

Biziar alaitasun, sendotasuna
opaka dagoz. Au edertasuna...!

Gizona ezilkortzen daia dirudi
arkaitzaren arpegiari adi.

Zoriontasuna darie atxak
ta pozez gaiñezka dagoz bitsa.

Betiko bizia dabil aideran
biriak barriz, pozik, auspoketan.

Begiak ezin aspertu begira
arkaitz aunditasunaren argira.

Amabiak dira ordularian
eguzkia dago arkaitz gaiñean.

Argitu, berotu, nai aiña erre,
su, gar utsa dirudi arriak ere

Arranca egazka dabil goian
Jume battzez eguzki dizdizetan.

jira ta bira arkaitz zorrotzari
azkenez pika suge gorriari

Egaz doa arranoa gora gora,
sugetzarra, negarrez, azkenera.

Arkaitz zatia azkatu da goietan,
eguzki, euri ta aizeen dardaretan.

Izugarri da arkaitza bilin bolan,
borda zuria, laster, auts utsetan,

Arkaitzak e g uzkiz erretakoak
zer dirautsue itz a katasunezkoak...

Goratu egizue Jaungesikoa
arkaitzen egille jaun etgizkoa.

Arkaitzak zuri, arkaitzak gorri, arkaitz atn
eder zaran ori men duaren gain.

Gurtu egizu indarra rtn indarra
eskutuan dagon gogo zarra.

Gurtu egizue argien egia
izarrez goitik dagoarz egiar

Gurtu egizu beroen Iberoa
maitasunaren odol-jar⁻ oa.

Gurtu egizu aize pinpirina
osasunerentzako arnas pina.

Gurtu egizuz laiño ta euria
ta onek damotsuzan jaun guria.

Gurtu egizu eguzki gorria
aidez dabitlen bola amesgaria.

Gurtu egizuz, gau, izar argiak
lurraren lagun dizdiratzailliak.

Gurtu egizu jakituri izpia
Jaungoiko beraren irudia.

Mendi goiko txingar bildurgarriak
goratu Jaungoikoaren egiak.

Arkaitzetako gau edur zuriak,
goratu Jainkozko egi garbiak.

Arkaitzak, izadiko indartsuenak,
goratu Sortzaitte esku altsuenak.

Arkaitzetako oñaztarri izugarri,
aintzatu Jainko esku arrigarri.

Arkaitzetako bedar osatzaille,
goratu, aspertzeka, zure Egille.

Lurra, gizonen bizi-leku otza,
goratu zure Egille Jaun biotza.

Arantzak eta sasiak iorazko,
goratu eder Egille dan Jainko.

Ibaiak eta iturriak dizditsu,
goratu zuen Jaungoikoa, aunditsu...

Izadi eta gizadi gartsua,
groaldu, gizonki. Jainko Altsua.

Erne-minetan dagon bizi barri,
goraldu, egiz, Jainko maitagarri.

Landara sortu barriak dizdiraz
goraldu Jaungoikoa eder miraz.

Izadi osoa ari da ederrez
Jaungoiko maitasunaganako garren.

Goraldu egizu lurra jaungoikoa
indarrez esku zoriorz koa.

Bizia, maitasunik auridicna,
goraldu Jainko Bakar Altsuena.

FIKA'N JAUNAIRTZE ONDOREN

Pozczko egun Fika da jaí leku
egi cgitan diñot 𝕃 Isegintsu jaku.

Puntu, toki onean-z, erria garbia
olango izatea, egi ^, da maitia.

Mendi gain ta lirainak alaitasunean
ezeren ondamurik ez dauka benetan.

Soloak mamintsuak, begira eurari,
euri ta eguzkiaz amari ugari.

Base_riko bizia len ain maitatua
gure arbasoentzat zorabiozkua.

Baserri zuri zuri aritzen artean
etxea gogor dago, tinko lur gaineanr

Etxe gainean keia, bizia agiri da,
amamatxo maiteak egur su eginda.

Semea ta erraiña, noznai, soloetan,
arto gari jorratzen, len oitzen zanetan.

Burdiak kurrin kurrin mendi egalean,
ideak eltzen doaz goiko rontorrean.

Goizetik gaberaiño mendira joanen
senar emazte barri garoak ebaten.

Poza ta maitasuna gainik gain dabiltzaz
biotzak taupa zorionaren bitsaz.

Oi zein eder dan lurra euri ta eguzkiz
andra eta gizona irribarrez dabiz.

Goizean atsegin da eguzki mendia
garoak dizdizetan, sortu da zoria.

Gizon segalari, andreak laguntzen,
garo gorri aurrean indar bi alkartzen.

Geuria da geuria aurreko mendia,
lur gainean ctzunda garozko urria.

Iturritxo garbia arizpean dago
Napar ardau gorriaz, bai, atsegiñago.

Ekiñaren ekiñaz **oro** doa aurrera,
gizonaren indarrak eldu nekatzera.

Geuria da geuria aurreko arloa,
menderatu dogu, bai, idetza sailloa.

Eguzkia itxasora sartu dan orduan
biotzak bitséRorritan alkarren onduan.

Mendiak bera gizon ta andra barrí
bizitzako gauzetatr> biak ameslari.

Izarrak otEz garbi an ugari agertzen
orretariko batek, 1 *a* ster, gu alaitzen.

Gabaren poz ede_.x-ra , etxeko bizia,
amak gertatu deu l{u apari joria.

Loar arintzen do mendiko nekiak
egun sentia harri dakar eguzkiak.

Gora barriro oia1_____ 7e nagiak kenduta,
izarrik urbillena c dator urretuta.

Soloa da, gaur, arlo, arto ta indiar,
lur ta tandara oro agiri maitiar.

Ettzen eta etduta, eskuak lanera,
usta gorria laster, joango etxera.

Ainbeste nekeen sari, orain, poz biurtu,
tur, euri ra eguzkik oro pozez urtu.

Lur, euri, eguzki¿˒, jakiñez, ez dabiltz
itsurik, on dagie; nor ete bizi giltz?

Atxur kattzaiduzkoa burdin gogorra da
gizonen esku laztzak bear eraginda.

Mokitiak negar dagi, ots ederra artuta,
apalduta agiri da, lur auts biurtuta.

Lur ori kaskarrekoz umitdu danean
iurrak bizia dakar it ondorenean.

Azi ta lur itsuak gizonen pentsuan
guztiak dindil dagoz Jaungoiko eskuanr

Argia bear lurrak, argia landarak,
Egilleak damotsoz lurrari dardarak,

Ereillea ez da iñor, berenez, bakarrik,
ez dau jakituririk, ez eta indarrik.

Mamuak datorkioz so!ora ixilik,
iapur gogaiztoa tez gabez ibilirik.

Langiilea tresna da jakitun eskuan,
ekiñean ari da 3_ turraren barruan.

Lurrak arrotu tar,. sornorroak il
egirik aundiena erne dedin bipil.

Mokit austu azp i an oretuko ogia
gizon itzez egint== ri Jainko miraria.

Jaungoiko biurttat_ ren gari janaria
ta umeak maite dau Sagrario mendia.

Gogoz eta pozez ,doaz Jaunaren aurrera,
Egille ta egiña, alkartutera.

XABIER [redacted] A EDURNE

Arbola santuaren erizpe ortatik
agur samurra da+r_____i e gi biotz uretatik.

Egun ederra dogt_ at gaurkoz, ospatuten,
eta era berean, l~— 3 Zia zaindutea.

Gernika'ko urian 1,iotza daukagu,
arbola santu ori _________ aitagarri jaku.

Pozaren pozez **an** maiteenat:
adurrez ikusirik 3ka7tuta umeak.

Askoren poza, emen, ez da nola-naiko
guztiok gagoz, egiz, ondo, janda maiko.

Emen dagozen gazteei egitxu bat gogoz,
jainkoa ta erria, beti, deika dagozr

Egundo ez neuke nai euskera astuterik
geurea dalako ta ez dauka bardinik.

Biraurik gabe giñan izkuntza garbian
jainko ta euskaldunak maite ziranian.

Erriaren barruan maitasuna dago
urrea b-ra baiño askoz ederrago.

Eu°kala.-z mu,1 gazte, -rorionak zuri,
euskaldun dan bezela lagun Edur zuri.

Etxe bat izango da euskal ibarrean
maitasun eriotan berezko tegean.

Egunak egunari argia dakartso
lagunak lagunari egia dirautso.

Landaratxo barriak udabarrian jai
zelai guztian zear lorak eta unai.

Lorarik ederrena norbere umea,
beraren sorrera da maitasun urrea_

Bizitzaren nekea burdiñezkoa da
arantzak eta lorak, gogoz, eraginda.

Ekaitz artean, zit=:a r, laguntzaz estutu,
zuen maitasun gai_sra larrosa gorritu.

Nekeak nekeari . r ete diñotso
lagunak lagunari lagundu maitetxo.

Egun senti danen.=Z, otoitza goizero,
zerutar intz barru k artzeko maitero.

Egunen gora-bera ----1 larrosak ta arantzak,
euretatik sortuko ..egizko loratzak.

Trumoia entzuker ten, begira ortzira,
maitasunezko izars✓— ak estalduak dira.

Arago baiña bertan, Jaungoikoa,
ixil isilik dago bis.– -tz onekoa.

Eredua dario maiz asun artetik,
biotza, bare bare, cliadizeretatik.

Ordu orretan, gogo— ? begira gorantza,
zeruaz bat eginda latgunen biotza.

Eguzkia agertzean, pozak urratuten,
goitik bera dator lagunduten.

Pozaren poztasuna — elaiak loradi,
izadiaren lurra jairz_ 1— oari adi.

Indar guztiak dabil z, aidean aidean,
eurak nai daben era——_.ten zeru ta lurrean.

Jainko Gogo Santuak, maitero, diardu,
egunero zabaltzen Beraren agindu.

Maitasunaren sua bialdu lurrera,
guztia erreta nai onaren legera.

Su au maite dabenak urrcgorrizkoak
Beraren antzekoak egingo Jainkoak.

Apatak, beartsuak, Jaunaren semeak,
Egiliearentzako seme on maiteak.

Baratza barri ontan bakezko argia
egunik egunera bekizu ogia.

Sua ta garra dira burdin erretzaille
maitasuna izango da giza edertzaiile.

Burdiñazko etxeak gogorrenak dira
maitasun egintz onak salbamen dirdira.

Bizitzaren grazia alkartasun leia
bakearen iturri maitasun bizia.

Egia bear dogu gizonen erara
egizko oiñarria da Jaungoiko bakarra.

Gizonen bizitzia laburra dalarik
lurra itziko dogu Jaungoikoagaitik.

Gauzak, gizontasunez, darabillezenak
barrua askatuten dau, egiz, dabillenak.

Gizonaren biziak dauko amairik
lurrean on egiñez ¡═:etiko bizirik.

Duban artu gendua i bizi maitegarri
on bidez egiteko itr—aropengarri.

GAU ORIA

Gizon indarrak 3 aburrak dira.
Txikia da osasun- k t_z.
Leoiak izatea ria --+'r arren,
sarritan, onez;
lanak nekatzen e____3 autse gorputza
nekezko gogorta— ____; onez,
gorputza il egiri ____.4o litzake
lanaren astunta s nez.

Gizon gogoa aul..____lu egiten da
aldíaren gora-bE. ~~-an,
kurutzak, ezbear— r. ak, ardurak
bizitzako jardurx ____-san;
gogoa ez da kal zaiduzkoa
gorputzaren goi____ lbereran,
katuki ez da za ____ pi bizigaz
gizonaren goitik beran.

Gizona, osoan, bat bera da,
illunkeran nekegarri,
egunaren astunak jo deutso
bizi ardatza mingarri;
osoan nekatu da gizona
bere ezaren agergarri,
beti, aultzen aultzen da bizia
guk nai ezta arrigarri.

Leoiaren indarrak nai naukez
kaiol burdina apurtzeko,
diamantezko agin zakarrak
leoikumea irunsteko;
sugearen maltzurkeri zarra
gaizto arrak zuzitzeko,
zuzentasunaren ezpatea
guzurrak auts biurtzeko

Gosez, guzurrez ta zapalkeriz
gizonak iltera doaz,
millaka daroaz etsai zarrak
totsabakotasunagaz,
miitoika gizon lurperatuak
arrokerizko guzurraz,
izenik ez daun zapail:eriak
gizonak il rnakitlagaz.

Ainbeste neke solo gorrian...
anibeste izerdi soiñian...
anibeste neke burdin artian
ugerrez gorputz aldia...
zenbat... itxaso bakardadian
urriñera doanian...
zenbat kezka olatu ardan
ekaitz itxa: o gaiñianr

Zenbat zoroko mundu zarrean,
uger dabiltz dirue -dan...
nora ezean uririk uri
atsegiñezko bidcet___ an;
zenbat zoro gaide___wamendietan
arrokerizko sai11ce -tan,
gizon zintzoari eginaz
saminezko izerdie --tan.

Izadi zar zuzenga-Milbekoa
burrukan dabil sa ____
guzurrezko zap ill^ietan
gizonak ilten rnir ez;
nundik dira egizk.__ 4 argiak...
oiñeztarrizko dire aiez
mundu gaiso au argitu daiten
egizko zuzentasun~ez.

Zoritxar onek nauka
burruka baltza so..---rturik,
minak zulatuterz c____3eust gogoa
gizonen egia naiir ══_ k;
noiz artean irauri;____ro ete dau
gaiztakeriak bizar ═ k,
nere bizia galdutc-- ¯¯n doa
anaia ilten ikusir.^__k.

Bakarrik nere 6...- ardadean,
gogoratzen dot >r____Bizia,
Jainko Egilleak sc_____,mutiko
bere maitezko a ryeia;
bere gogozko al tu - ———_ sunean
sortu eban
gaisorik eta gorr-^______-,toz dabil
ii zorian gizadiaL _

Txarkeri au ezin dot ikusi,
minberaz daukat biotza,
ainbeste ondasun dauka lurrak
ta itten giza bizitza;
nor ete ankerra... nork sortuten
gizonentzat eriotza...
arrizkoa euki bear eban
odolaren gorritza.

Mendira noa gizon birekin
bake bitta gau argitan,
Laukariz'ko bakardade gaina
ixilik dago illargitan;
otso zarrak iges egin eben
ia erreta garretan,
sua, lengoan, amorraturik,
gabaz, itzaltafunetan.

Ixilik dagoz inguru oro
illargi epel giroan,
mendiak galde, tinko ta bakez,
zoramanczko leloan.
Gaillur txikiak doguz aurrean
zeruaz munka agoan,
ez da laztanik, ez ain gozorik,
eder oro gogoan.

Zugatzak geldi. Aizerik ez da.
Orriak zcrurantz adi,
Txoriak zugatz adar goian lor
Somorroak lo gau ezteguan.
Gabak zoria dirudi.
Guztia ixilik bedi,
Geroago ta sakonagoa
bakea ixit ta lodir

Paserriak islatar^^^ dakusguz
illargi bedar art an,
ormak zuriak, t c - liatu gorriak
illargiaren print^ pean;
zelaiak orlegi ori J — .c gi
argiaren dirdaic
ederrak zaree rri ta zelai
gau ixillaren gar epean.

Atboan dogun 1 so eiizak
ezkutua dau gu 4 -tzat.
Jainkoa dago rri - sidi gaiñean
lurraren indarga ritzat;
geure begiak iki sten dabe
izadi edergarrit r;
eleizan dago Jai ab- ko Notiña
gure notin jana=- tzat.

Jaungoikoz ingu Muta gagoz
mendi gaiñez ir gizon,
iruron artean rr itasun bat
Aita, Seme, Goi- ¡ Deun on:
Jainkoak emon euskun ema
au da bigarren - orion,
Euskalerria, ent e — —an, gaur, gogoz,
azke kanpaia, da , din, don.

Mendian iru lak — ta amets bat,
geure erriaren a metsa,
otsoak eta akerrr^ doazela
sastegira jaten sr
semeak sortu b^ etxean
curen egizko zor- tza,
anaitasunezko le - ^eari
darion anai biz

Gorro:oa damotse amorruz.
Gogamen ortan dabiltzaz,
Lorak, txoriak ez dira ezer
arrigarrizko bizitzan.
Il al ba'ieukez arantz gaiñean
ezezpenarcn gogaitzaz,
bein betirako leza barnean
sartu, erre, suzko printzaz.

Txoriak aidez ikusi ezin
olerkizko egazetan,
gaisoa ta aldiaren garra
noraiño eldu benetan, ! ! !
burdiña ta atomikazko garrak
nai dira, oro erretan,
txori askatasunak aidean
ez diño ezer goietan.

Txori txiki nai urretxindorrak
aulak zaree gizadian.
Zuen kantu maitasunezkoak
ez dau indarrik miñian,
gaurko batzuek ez zaitue nai
zuen abesti aulian,
burdiñarik ez dozuelako
zuen soiñu bigunian.

Atomika indarra ba'zenduke
gizonak ilteko, or, goitik,
zuen egape bildugarriak
emongo leuke oiñetik;

baiña egazka, o tzan, zabiltzaz,
kantuz aizea urraturik,
suzko zitalkerir i k gabe, urrin,
bai, gaiztakerie t atik,

Zuek, bakea, daroazue,
r_ucngan dagon bakea,
ta suminduta d abon gizonak
biotza dauka e x—rea;
kczkea dario uriolka
garrazia dau berbea,
burdin izkuntz a u nai dau bakarrik,
eskubide zaratea _

Ta, zu, lorea, lu rraren guna,
ez zaitue entzun ere nai,
gaurko azarrczk v bizi ontan,
batzuk ez dagoz zure zai;
zure biguntasun a c z jake,
iñundik iñora, gogo gai,
eztiaren lagunak E z dira,
irriz dagoz lore autsai.

Ugerra, burdina, a tomika,
emen, dagoz, ga ur r zeldruak,
gauz itzal onen e^• orkeriak
naiago areen bar ruak;
eupaka dabiltzaz biziari
gogoz ustezko s ^r^.duak,
kirtenkeriak ere ria dago
zuek baiño, auts alduak.

Lorearen auts oria,
noiz biurtuko bii r—dina... !

noiz izango zara eden baltza
gaizkilie zatar egina;
noiz lurreko lupuaren gisa
bizi tapurtzar ezaina,
noiz dardaratuko auts zatarrez
gizonaren barne muiña... !

Gozo ordez garratza ba'zina,
eder ordezko zatarra,
pozgarrizkoa izan bearrean
binagre zarraren arra,
bizia goratu bearrean
ildu ba'zendu lurtarra,
zu izango ziñan gizonentzat
eguneko zigor zarra.

Zu izango ziñan, bai, orduan,
gizonentzat itzalgarri,
jakitun andiak diranentzat
zuzentasun bildurgarri;
ez eutsuen irririk egingo
zu ba'ziñan oiñeztarri,
zure ortzak agcrm egizuz
itzal, gogor ta mingarri.

Nik, gaur ostera, argi ba'nago
iñoz baiño indartsuago,
oroitu nai ditut izadia
ta gizadia aurrerago;
ots izadi guztiari gogor,
iñoz, baiño sutsuago,
kanta, ondoren, gizadian
sugar baiño gartsuago.

Izadi ezbardiña ut-rez aur.
Zugatzak, arantz ——uek bedar,
arkaitzak, mendi gaiñak, oianak
ta egi ederrak d rdar,
arrua itzaigarrial._—— oinpean
ikaraz begira be- ter,
solo zabalak zear-- ibaia
zear mear oro z ciar.

Bake garbia agir da goizez,
lurrak ez nai go—— –^rotorik,
basetxea bake z dago
ez dauka gaizto isrnorik,
teillatu gorria e akipean,
ez dago odolezk ____marik,
bakea dago artan,
ixil ixil, mairezkc____rrik.

Iturri ura, bizi b ——= zia...
Ta zu, ez zarela 3ntari...?
Zeure bizia dozu
gizonentzat serbi—^ zari.
ra zugatzak jarri,
Lurra Ezotu, rak azi,
gero frutuak giz ...—— _ iarentzat
gose orduan jan ____

Iturriko ura eda ▌____ en dau.
Ur garbia nai -,utzak.
Zu barik ezin bi 3 gizona
berez alde egin izitzak.
Zu barik ugerra •______ __• rputzean
ta ondoren eriot^
gosez dagon ieoi —— —— 1z bezela
laster agerturen ____________itzak.

Lurrak maite dau biziéiorea.
Begira lotsaz sasira.
Arantzak orbiztuten asiak
begira dagoz argira.
ta odota cskubira,
Umeak ikutu arantzari
umeak so, barriz, larrosari
ta maitasuna begira.

Ume guztiak alkartu dira,
oldar batean, baratzan...
Loretan dago udabarria,
nik ez dakit noren aintzan.
Umeak doaz oro artzera,
loreak maite bizitzan.
Loraak, zer ottrtuten dozue
ume bigunen zoritzan...?

Gizandiak zu ukatu arren,
umeak nai zaitu pozez,
begiratu, ikusi, laztandu,
usaindu, gogoz, sudurrez,
eskonbarriak papar zabalean
zaroaz eskontza goizez,
maitasunezko larroz gorria
mutillak maite biotzez.

Lorarik maitatzerik ez dut nai..r
ta milla birlar alperrik.
Biziak, berez, bear torea,
lora barik ez izan ziturik.
Lorea zu zara bizitz ate,
zu ge ez dago baserririk,
ia nun dan basetxean aiña
pilosopu jakintsurik.

Maite zaitut arros a gorria,
olerkarien mamia,
gizandiak zapattzeri ba'zaitu,
artu umien poz axila;
izadi aurrez ez, iñoz, estaldu
zure eder ta Zure eztia,
aizeak, argiak maite dabe
zure bizi indargarria.

Gaillur goienenak maite ditut
argiak baiño geiago
goiak z_eruan sart uta zorrotz
orpoak lurrez asturnago;
nor ete dan zuen._giitea
gorantza begira nago,
iñor, ez dot ikustcri goietan
arkaitzak baiño gorago.

Arranoari galdetu neutsan,
zer dagon goi ald i artan:
aize, argia, oro ede-rra
urdiñaren egoetari
nun ete dago nor akintsua
arkaitzaren egalet: ..-i ,
aitzak baiño gogor a ago dana
goi urdin eta Iurr^ ten.

Aitzak, zer dozue xnesgarri...?
Zer indar ezkutu dago
zuen gib:a itzalga aietan
bizia baiño beiñag ?
Aldatzak gora doa gizona
tontorrak tontor at— igo,
arkaitzaren ederra1 _ jasota,
goitik oro cderragc-----,.

Garaitza jadetsi dau gizonak.
Lurreko gain onenetan
eder ixoztuaren gaiñean
erraldoia da benetan,
Burua garbi, biotza sendo.
Izadi oro oinpetan,
barru guztia, pozez dardaraz,
gogapen andienetan.

Uriak, erriak, etxeak ta
gizonak ikusten ditu
irudimen indarrez garretan;
gizon pobrienak estu.
Mendi gaillurrak ta miseria
ezin dauz, bardin, maitatu,
goiak alaitasuna damotso,
ezbearrak naigabetu.

Munduaren alkar aitu ezina.
Nun duzu zure sorkuna...?
Ainbeste min ta artegatasun,
gizadia saminduna,
Pentsabideak, sentimenduak,
amorruz nastauta dana
atomika burruka dirudi
munduan sortu jakuna.

Nundik nora ibili ete zan
gizonen buru biotza,
zuzentasunik gizartean ez,
gosez dator eriotza;
urteetan jendea zapaiduta,
gizonen kondaira baitza,
ondoren kezkea etorri da
ta burrukaren zartotsa,

Gizonaren norberel^ .maria,
ain lotsagabea, ziñe
ezin aseturik, beti, dirua
eta iñoren odolez ;
izaki argidunen art F- — n
zer da au mairutza garrez...
Jainkoaren semea k zapaltzen
saltzaillearen indarr a=^^•

Egizko Jainkoa sira. sten dot,
pobrien iaguntzai11 - -.
Lurraren sorreran .^= san zendun:
lur oro zuentzako e91111M
era bardiñez zaitue seme,
landu ta jan janari
eta niretzat da ber rako
zuen semetar bizia

Jaungoikoa dabii 1a = _tokian
izerdiak zenbatuterz
zuzentasunez h2girsz ·tzen dau,
gosea, nor ete daia ilten;
zapaldutea k dakus ^ sarrez,
gaisopean, an, nurnt. - ziten,
izerdiak izerdi err . ,anda
gesez, prakak urra ziten.

Ots, dei ta garrazi giten dau,
beti, lantegietara,
itxasoetako ontziet a,
barruko kontzientzz_ a,
unibersitateko gela —.
gizonaren odoiera,
griña txarreen erar — --ffi[zupenera,
abadearen barriera_

Andikeririk ezin dau ikusi.
Goikeria, egun baten,
lurpera botata itxiko dau,
uts utsik geratu daiten.
Arroa zana, munduko dunak,
lotsatuta zer egiten...?
Gizona ezer ez ha da. Berak
ez ba'dauskuz parkatuten...

Jainkoa apalei begira dago.
Gaisoak, espetxetuak,
eguneroko ianperatuak,
izerdiz gorputz urtuak,
cspetxeratuen maítaieak,
gaisoaren ikusleak,
onek ditu abegi oneko
zeru iurreen Egiileak.

Txikiekin errukituten da.
Zapalduta dagozenak
erruki ditu biotz barnean,
sarri, gizon oberenak.
Zaurituak, gartsu, maite ditu
berarekin etkartuak,
apaienak atscginen jakoz
aingeru antzeradunak.

GIzona, bizIa, eriotza,
b^nak ditu osoan.
Indar, jakituria daroaz
izare Jaungoikozkoan.
Ots egiten dau, barriro, ere,
lupurik ez nai soloan,
errukia nai dau biotzetan
ekkarrcn maite giroan.

iVIAII— SLJL''--.1 DE

Kristo'k egin zun
Bizi beartsu, men
Munduari irakatsi
dan legea lurrean.
Argia bera zan ber
giza bizitza aurrear^—
uts gabeko jakituri
argitu ginduzanean.

Illunak ez eban na
odeiak be ez eguzk
ez-jakina ausarta da
lurra egon itxuturik
Illuntasunaren barnr
gizona jaun izan na
arrigarrizko ezkutua
argirik ezin ikusirik.

Gizona bere baitan
bakoitza norbererara,
paparrak arro ta ort
Leoi zakar antzerara;
samea luze ta burua
oiilar gangorran erar
amctsez_ zokoraiño be
lurraren gozoetara.

Arriak ikusten; lurra
Ondasunen egarria.
Gorputzaren eskariak
ase ezin negargarria.

itc 1^ oa.
ai -
.so
iza C ez
arf .sirik
.^zeIa
an
llan.
a ^^ zort
oi
–fia
aite

Goikeriak, norberekeriak
austu nai eben argia,
ori ez da ez gizontasuna
ezta nai dogun egia.

Guzur ta egi nastean dabiltz,
gaiztoki, gizon batean,
ona, ziur, nai norberarentzat
guzurra saitzen minean;
anaitasuna, ots, garrazika,
gorrotoa biotzean,
au bai da akerkeri gaiztoa
iltzaille diranenean.

Aizea, eguzkia, iurra ta
itxas zabalak ba-ziran,
ederra zanak eder sortuta
berarentzat *eder* miran;
piztiak, akerrak, beiak, auntzak...
apo, sugea, bildurgarriak
batzuk gizon lagun ziran,
lanzar lurreko zingiran.

Bizitz goi-beiak agertu ziran,
atx sendo zoragarriak,
lur maminaren azur nausiak,
gizonen amesgarriak ;
itxas urak, bigun, emankorrak,
arrain janariz betiak,
be, zabal, tontor, bizkar, arruak,
euskalerriko mendiak.

Oro zan eder, bola biribil.
Oro zan jakiturizko.
Oro egon indarrez beterik.
Oro zan arrigarrizko.
Idiak, astoak ta txakurrak
gizonak otseinduteko,
iturri leiarrak abaroan
egarriak arintzeko,

Ondasunak, indar ezkutuak,
urre, zidar, burdiñak,
arrolio burrukalariak ;
gizonarentzat egiñak;
ez, iñork, zapaiduteko,
airaren seme direnak,
anaitasun legea daroe,
sortzez dira-ta bardiñak_

Gizonaren adimen argu
biotzaren maitasuna;
onen ondoren askatasun
betoz egiz, guregana;
ikusi argiaren indarrez
gizon eskubide dana,
bizi aI-izateko bear d u
ondasun jaubetasuna_

Gizonak ez dau sortu 1_txorik.
Bizia gizon gain dago
Ezkutuan dabil Egille .
geroago ta urrerago.
Gizonen txikikeria da)C^ iist
ezpai gabe garbiago,
gIzonen bizia kendu da...
ze lapur da okerragor _ ?

Gizona griña txarrez ebillan
munduko jokabidetan,
guztia beretzat pillatuten
lapurkerizko bidetan;
lautik bat uger ondasunetan,
lautik iru ii-gosetan,
Egille agintza zapalduta
gizonen eskubidetan.

Zuzentzarik ez zan gizonetan
ezta gaur ere lurrean,
gizonak gorrotoz burrukatzen
elkar apurtu naiean;
Otso, leoiak ta artzak bezela
buruak dardar baltzean,
ta biotzek odol egarritan
katamotzen asarrean,

Gizonak gatdu dau nortasuna
berari sortzez emona,
gizon izateko emon jakon
argizko askatasuna;
gogorkeriaz kentzen deutso
jaiotzatik zor jakona,
Egilleak, lotsaz, artu arren,
gizonak ilko gizona.

Millaka urteen jun etorrian,
Jainkoa, lotsaz, egoan,
berak gizon sortu zituanak
galduta gizon giroan;
burruka etorri bear eban
gizon gaizkilleen gogoan,
iñoren izerdiz eta nekez
indarak, sendo, lepoan.

Baiña zorigairzak ots egíten.
lei, m nez, gizon aurrean,
bizitzarako etorri dai a
zapridua da lurrean;
garraziz gizadia astintzen dau
gosez dagonak iurrearz,
lurrati dardaraz dara i.-otso
!arri dagonak oean.

Gose,. argalduta eta sartuta
Indarrak ildu, gaisorii 1r_
Arriak, minez, negarr- z dagoz
gizona ilten ikusirik.
Leoiak orroo burdin artean
gizonak irunrzi nairik _
Gizonak amorruz esp tzean
askatasunik gaberik.

Au da ezkurua! ! Au]1L---31e garra! ! !
Ba ete da niin bardin ik _ !
Maitasun ra adimenez sartua,
gizona gauza eginik.
Askatasuna nai eban iri aientzat,
ez eban nai, ez, bure33ziik,
erri maitasunak lotu e —saura
karrzelan. baiña, zutun —ir 1 _

Gero, kantari oierkariaz
erriaren aldezlea,
gau ta egun agertuko ____tu
gizona eta nekea;
hurdin artean, adurrez ydago,
erriaren maitaiea,
eta olerkariak errian
ots ai-en eskubidea.

ZapaltzLa besterik ez daki
goseti zanpatzailleak
burdinak, orma baltzak, gaitzminak,
zanpatzailleen ler-legeak;
era ortan ezeztu nai ditu
errien eskubideak,
baiña erriak, gaur, ez onartzen
ain iltzaillezko bideak.

Guztiz Attsua, Egille, Jainkoak,
beti, gizonak ekusan,
jaiotzan, bizitzan, eriotzan,
eta asarrezko nastetzan;
beti egunetik egunera,
minez, lanetan cbilzan,
anaiak zapaltzen ikusita
Berak erruki ebazan.

Jainkoa, aldirik gabekoa,
zorira begira dago,
bere semecntzat onena nai dau...
guk lur baltza maiteago;
dei egiten deusku gora, ta gu
arantzei ezarriago,
otska daukagu ta gu barriz be
gero eta narrasago.

Jaunak zuzentzara dei dagizku,
ez gizonen erara,
ez makillaz, burdinez, oiñazez,
mundutarreen oiturera;
ez gosez, ez zauriz, ez espetxez,
ez jakoz gogoerara,
lur bizia konpontzeko nai dau
maitasuna onberera.

Gizona lurretik aidekeran,
ba-doa emendik ara,
bizi barriaren asiera
era barriz ikustera ;
azurrak, aragia, burdinak,
arrokeria berbera,
zarpil zarrak itxita ba-doa
aita onaren etxera.

Aita onak bidera urten da,
alkarrizketan dabittzaz.
apalik bere bizitzaz.
Gizona Aitaren pentsuan dago
Aitaren gogoa barriz, pozik,
seme zintzotasunatzaz,
pobriak aiikatu ditu-ta
bere lan ta izerdi latzaz.

Anai gara giza-scm oro.
Gorputz odolak au diño.
Azurrak ere kideko dira
hiziz senduteragiño.
Goitik bera bardin giza soiña
alkarri deitseragiño,
maitasun oiñarria or dago
bizi barruan gaurda 3 ño.

Biziak almenak dauc beregan.
Izate arrigarria,
gaur arte eskutuan agoana
buruen apurtzaíllia.
Lenengo almena ixil ixilik,
misterio da bizia,
burrukan asi dira gip .menak
nun ete dagon zustz mia.

Eretxiak, jakin-naiak dabittz
gizon garunak urratzen,
bizi giltzagaz iaubetu nai dau
beronek ez ba-dau ukatzen;
baiña gizonak, arduraz, larri,
bizia zer dan galdetzen,
sinismenak erantzuten deusku
Jainkoarengan goazen.

Sinisduna lur bizitza itxita,
Aitarekin dabil izketan,
guzur danak, ziñez, birrinduta
egizko rnaite garretan;
seme ieial, jaten emon zeunstan
gose izan nintzanetan,
erdu azken gabeko pozera
zorion ordu onetan.

Noz, Jauna, noz, emon neutsun jaten...?
Gizona lan ge egonian,
biderik bide, zauriz, negarrez...
ta lagundu zeuntzanian...
egiz, neuri lagundu zeunstan
ordu larri berezian,
neure seme maiteena zan eta
bizitzako esturian.

Zatoz zure Aitaren pozera
jarri zute jarlekuan,
betidanik gertaturik neukan
zure bizia zeruan;
gaisorik egon nintzan naigabez
etxe zar zar urratuan,
zu niregana etorri ziñan
miñak arintze asmuan.

Errukigarriak maite ditu
men, minez, dagozenak,
biotza urrikalduten dauka
gaisoz dakus da gizonak;
bakarrik, min artzen semeak,
bizitzarako eginak,
gozo ta gorputz ildurautuak
bere maitegarrienak.

Zatoz betirako neregaria,
seme on errukitsua,
kartzelan egon nintzari bildurrez,
gizoneraz epaitua.
Zu mindu ziñan nigaz orduan,
ori zen nire gogua,
errukia nai dot gizon aldez
iñoz, asper gabekua.

jaungoikoak ez dan 11. ..1 ikusi
kartzel biidurgarrietari
laguntza gabe scmeriJ
ordu baltz srmin are t ari;
semearen samin ta od o1 ak
dei dagiotso atetan,
gizona burdinpe dago,:-ar, arte
ots gure erantzupenet-arri.

Errukia trai dan, erru_I^ia,
gaiztakeria kenduta,
erruki ditu kartzelatu ^t_k
askatasuna kenduta;
erruki ditu kateipetuatJ
zuzengabe apurtuta,
erruki ditu odol jaricy- -
ikusirik ondatuta.

ZORIONEKOA NOR?

Gizona aundia da jakituriz.
Gizona on maitasunez.
Gizona gizon askatasunez,
iru almen on ederrez.
Gizona Jainkoaren irudi
jakintz ta maitasun bidez,
gizona Jainkoaz bat izanen
on egite zu_tasunez.

Giza-semea jakintsua da
on egiten dabenian,
giza-semea saindua da
iaguntzen dabiilenian;
giza-semea gizon gizona da
txarrik ez dagianian,
gizona Jaungoikotiarra da
gizonen maitasunian.

Gizona aragizkoa dalarik
gorputzkipcan bizi da;
gaisotu, argald.u, ezereztu
bere baitan egiten da;
negarra dario begitatik
aski aldiz zapalduta,
ezin etsi dau bere barnean
naigabearen zartada.

Gogoa dauka baita gizonak
bere bizi gora-beran,
oldoztu, nai, ulertu, maitatu,
Jainko antz au egikeran;

txarra ta ona 11=3• _reiztcn ditu
argi saindu orz sl eran,
onak poztukr= dautso biotza
txarrak min zr :aldukeran.

Biziak nai lotu bizi bizia.
Munduko urrr— gorria
eguno ez da ain eder,
zu zara zoraga_ __– mia,
Bizia obetuz n_ _:.rik dabil
gizon langille c am-- ^—rimia,
lan, poztu, atse- maitatu,
soiñak ez nai a stutia_

On aundia urri bakana da.
Gizon saindua 3_ urrean,
izar dizdizenetat__ —3koa
goi urdinaren s irrean;
eguzki urre ber - dirudi
iur beltzaren ***bai*** ***c:aean,***
egun sentiko alaia
zeru ta iurreen -rrean.

Lurrak arantzak .ditu mindunak.
Agaratxak arant lan,
masusta baltzak 3 emeen gaiñetan,
larros gorriak la eetan,
eztia ioreen luetan
erleen xurgatuke _ . ^***c:tan,***
udabarria zorag ria
arantzeen berbiz – -—ueretan.

Izadiak arantz arrean dauz
lore ezti ta maitasuna,
izadia eder gizonentzat
bizitzarako osasuna,
Mendi gaillurrak, basamortuak,
amiltegi zuloduna,
gizona leoi artean dabit,
larri, askatasunduna,

Gizonak lar artean zer dabil...?
On guztia beretzat nai...
baiña nor zara zu Epulon zar...
bizia ukatzen besteai.,. !
Jainkoak gizon oro sortu zitun
lur osoaren jaube gai,
lurrak, arkaitzak eta itxasoa
deika dagoz gizadiai.

Gizonak gizona zapalduta,
zona nai dau lurrean,
maitasun gabe, atziperura,
noraiño zoaz bidean...?
lorpeko bizitza deika dago
Jaungoikoaren aurrean,
zorionrasunik ez da, emen,
odol gorrien aartean.

Gizona, zer duk ire barruan...?
Jakituria arroturik...
arrokeritzarra piztiturik...
indar kirtenak suturik...
burua laiño baltzez goiturik...
biotza gorrotaturik...
egia guzurrak zapatdurik...
gizontasuna gatdurik...?

Jaungoikoa ari jako izketan:
Zu ez zara doatsua..r
ezer ez dozu isten zure gogoz
ortik dator uts estua
Doatsua da norbere gogoz
negurriz bizi dan ua,
emen, gizonei lagunduagaz
ta gero, itxaroz zerua.

Negarrez doa biclerik bide
Jaunaren zoriont sua,
urratuta, mindut , apurtuta,
ori da Aren mai **tatua,**
Gaiztoak dirauts arikerra dala
zeruetako Jainkua ,
gero zeruetan maitatzeko
gizon larri zapal dua.

Gizcnalz, gaur, errien, lurrez, bizi
nai dau zoriontasuriez,
ta ba-doa jan ta .tzt d atera
urdail gosetia, *garr^z*,
anka zorigaiztoak laa-doaz
emagalduetara
eta gizon gosetial-e besteei
dirua kendu lapu x-irez.

Gizonaren poza, qz:b.x- , dabil,
ondasunak pillattz ^-n,
bide ortatik zear j tzan da
zenbat lagun zap I .duten;
munduko pozak... Askoren miñak..
ezer bai al da zt.L _ ..enduten...?
lurtarrak lur baii tan dabiltzan
pozak eurenganatt ___ -ten.

Jokolaria jokoz poztuten,
ondasunak eralgirik...
zer bidez batu ete zituan,
gero, jokoan galdurik.
Dirua pillatuten poztu zan,
gero, dana onarturik,
ondasun ikaragarrizkoak
nork daki nundik sorturik...?

Negarra-_ dabil gizon pobria
lantegian ta abaroan,
izerdi neketsua dario,
sarri, negarrez lepoan,
Jaungoikoa begira jagoko
ezer galdu ge gogoan,
banan, banan, zenbatu dautsudaz
negar guztiak kolkoan.

jainkoak dirautso munduari
«Zoriontsu biotz-bereak»,
lurraren jaube izango dira
era ontako gizonak.
Au hai dala izkuntza berezia.
Zelan onartu munduak
bere aurka, osoan, ba'doa,
goratuz makaltasunak...

Biguntzea ez da gaurko izkuntza.
Makaia dirudi otz otz.
Gaurko egunean garraz oju
egin bear da bai, mingotz,
Arrano zarrak dabiitzaz gogor
biziak irunsten zipotz,
nauskeriak zapaldu nai ditu,
ardi otzan eta biidots.

Gaurko mundua, gorrotoz, dabil,
indarrak zirikatuta,
norberekoi aginetaraiño
eta ortzak gogortuta;
nundik nora aginka egingo,
biotz ona zulatuta,
ta odol guztia edan nairik
gorputza, gero, austuta.

Gaurkoz ez dago ezer bigunik•
Urak ixoztuta dagoz.
Lurrak burdiña biurtu dira
biotz barik eta ots ots.
Teknikaren aurrerapideak
tximist-indarra delako z
lurraldeak zapaldu nai leukez
nauskeri zarraren gogoz.

Jaunak mundura be g iratu dau.
Bereak ditu gizonak,
arroak urrikalki ditu, ai! 1
biotz bereak maitea reak.
Berak sortuko gizacliari
opa deutsoz on on.cztizak,
biotz bereak lortuko ditu
gizonen biotz barri t It.

Zuzen danaren ega r-ridunok
zuek zaree egi santZa ak,
zuzentzaren zareenok,
zuek zaree doatsual . ,
zuzentza dala-ta, ja artuak
zuek zaree onartual^
zuen izenak betiko .r-Iira
L giz, zorionekuak.

Izkuntz arrigarria, doatsu:
Jaunak biurtuko argi,
gizonarentzako latza dana
Berak aldaturen egi;
zuzentzaren alde zapaldua,
orain, urundua da, gero, ogi,
urte batzuetako nekeak
poz bizia izango beti.

Baiña gizona, zer dozu...
barrez zuzentasunari,
zuzengabekeria dala-ta,
min dario gizonari.
Ume, zarrak, gaisoak, edonor
zapalduak, sarri, dira,
ta ixitik daroe kurutzea,
ara, aldatz gora begira.

Arroak eta ernegatuak
putska, dabiltz eurenetan,
gogoz, itzez ta egitez joten
euren aldez jardunetan;
zuzentasuna ots egin arren
gose zarra barruetan,
zuzentzaren alde garrazika
ta edena egitetan.

Zorionekoak zapalduak
zuzentasun onagaitik,
zuena da betiko bizia
Jaunak dirautsuenetik.
Jazarpena Lurrean zuzentzaz
egia autortzeagaitik,
nekea, mina, odola, orain
gero poza betidanik.

Errukia, Jaunaren berbia.
Errukia nai dut egiz,
Errukirik ez du gizonak, ez.
Anai ilteak gogorkeriz.
Nau:.keritako za.palkeriak
gizonak lurrez darabiz,
gogorkeriak nun dau sorpena...
anaia ilten odol gorriz,..

Zuzengab,kcriak goituta,
anaiak ezin ikusi,
Jaungoiko Bera negarrez dago,
gizon burruka nai ausi;
askatasunez sortu ginduzan
maitea zeiten nagusi.
Ta alperrik. Gizonen gorrotoak
urkoa nai dabe iruntsi.

Errukia, zer zara zu gaurkoz...?
Bildurra... ni kaltasuna...
burdina nai du, gaur, gizonak
ta onen gogortasurna ;
bizitza nausi dala cieritxo...
errukia argaltasun ,,
tximisteagaz dabil ilketan
suaz ilteko gizona.

Iñoz, gogortu ba'c l gizona,
begira andikcritaraL,
Jaungoikoa il daia otska dabiltz
euren ametsen giros*--a ;
Egillearen itzalak L^ i. ldur,
sarri, sartzen dau 11---sarnera,
gero gogorkeriak n ^^ lago
norbere andikerira.

Ta zu, Egilie Aitsua, deika
erruki nai dut esanez,
errukior direnak munduan
bizi dira maitasunez;
gero argia datorrenean,
zure dan zuzentasunez
errukior zirenak lurrean
Zu ikusiko zorionean.

«Zorioneko biotz garbiak,
Jauna ikusiko dabe-ta».
Gizadiari begira migo
edertasun au entzunda;
zenbat illuntasun, zenbat negar...!
guztia izugarria da,
zeru ta lurrak, ain, ezbardiñak
ez dakit zerk bananduta.

Jaunak barru garbiak nai ditu.
Baiña zer ere da baitza?
Nork erabagi bear du, egiz,
biotz garbizko egoitza...?
gaizto ala zuzenak, nork daki
zer dan biotzen garbitza,
egiz, Jainko zuzenak dirausku,
noiz dan on gure biotza.

Gizonak, sarri, nastauta dabiltz
munduko arazoetan,
egizko itxuraz atzipetuta
norbere alderantzetan;
lapurretea, zalatutea
ez dira on[g]ren benetan,
[g]uzur ta zuzengabekeria
gizonak martirizetan,

Biotza, maitasuna galduta,
zer zara gizon barruan,
piztiak ez dabe .gin ainbeste txar
curen korta inguruan,
Leoiak ez dau il Jaungoikorik,
zuk nai dozu il ^ i- i i gaiztuan
eltxoak ez dau i rzantzi gizonik,
zuk milloika iI gc^- r rotuan.

Ainbesteko gogorlkeri baltza
nork onartzen du lurrean.,
non duzu gorroto¯s.zlzo kabia
or, ez ba'da bioi an...?
Lapurrek, baltz dira
ezain gizonen au r-r-e an,
biotz garbiak zo*- •oaieko onek
poztuko Jaunare:i- gan.

«Bake-zaleak zor3.or9nieko
Jaungoiko seme d___ iturenn.
Egiz, zuzentasun a ^^ maitasunez
orretxek on =
Jainko ezaugarrir - or, dagoz,
gizona biziz inde. ^–-tZen,
zuzenrzarik dator r —— .art bakeak
semea aitakin aik:____——.rtzen.

Aitak seme oro ta----m•- nite ditu
maitasun berbera. kin,
egi utsa nai du g-s -,. wtientzat
zorionaren printz c——
batasuna, gartsu, F= eskatzen du
anaitasuna izan ______
«bakea nai dut gip -- bizitzan
aita-zaletasunakin,

Baiña gizadia, zer dabiizu...?
oso zagoz nastaturik...
jainkoa ba dala ta ez dala,
ba da, or, il nai zaitunik.
Beste batzuk ba-dala Jainkoa
minez, bai, diñuelarik,
egiteak ezezka osoan
zu ukatzen zaituetarik.

Zu sinisten zaitu ak apalak.
Otso artean bezala
guzurrak eta gorrototzarrak
arat onat darabitieta;
on citen alegaiñak ategin
beartsuei ari dala,
Jainko ta gizon sinisten ditu
egiz da gizon zabala.

Jaungoikoak, garbi, ikusten ditu
gizon zintzo ta zuzenak,
gaiso, gosedun ta zapaiduei
on egiten dabiltzezenak;
onek dira bakezko gizonak
zeruak nai dituanak,
pakezaleak zorionekoak
onek dira-ta maiteenak.

Zuzentasuna, itz bedeinkatua... !
Zu zoriondu zinduzan
betidanik Jaungoiko Altsuak
jakituri zuzenenean.
Biderik bide, minez, negarrez,
zenbat gizon dabiltzezan,
zuzentza nai ta ezin iorturik
eskubiderik bizitzan.

Lana gizon 11=7• idea da
al dan era onene st, -
ikastea eskubide= . ıll da
buru argitasune
sinismena eskull> a da
betiko zori
bizitzea eskubid. -- da
geu bizi garan 1 -

Gizona burrukar i iiabít, turrez,
zapalduten era a^_^ i at zen,
zapaltzailleari egikeran
on dagiala i udi n,
gizonak eurak ii L ere
santu direla pen i = - i t zen,
zoratu da gizona - -TI sena
arrokcriaz ustett^

Ta gizon apal ze — und un arek
jaiki dira gora
zuzengabek oria rei- - - - aurrez
gizonak argituter-- ^
baiña bizia garra i jake
neketik ta odoier ^^
arroak ezin du ile z - Si eta
beartsuen biziera_

Izerdi, samin latz= criptza,
zenbat nekeen az san,
giz-eskubideak za ^^tzearren
egunian egunian;
ta Jaungoiko abot — ak dirautse
jarraitu, zintzo, la- – ian,
zeuena da zorionr--- -~■■, suna
zeruetako errian.

AZKE IZAN NAI DUT... ZERTATIK...?

Gizonak berdin dira gorputzez,
azur, odol ta aragia.
Itxuraz batzuk apaiñagoak,
ez txiki ta andiegia;
gizonak, ortan, ere ba-dauka
zer zeri begiratuia,
edertasuna, beti, dalarik
gizonen miragarria.

Gizonak ba-dau gorputzetik at
zerbait goresgarri dana,
gorputzakin bat eginda dago
gizonagan ederrena;
ez da azur, ez odol, ez da gorputz
pentsamentu du izena,
ez da kirío, ez aragía
maitasunaren ozena.

Danak ez dabe, bardin, ikusten
ez eta, bardin, sentitzen,
zergaitik ainbeste ezberdintasun
gizonen artean sortzen...?
nongo aduak dabiltzaz, emen,
ixil, barruak astintzen...?
berez, gure bizitza onetan
anitz iritzi agertzen.

Zer duk gizona, ezberdinkeriz,
iregan itzalpe ortan...?
zer indar, gogo, zer ezkutapen
ainbeste aldaketetan...

Gizonak berea egin nai du
berezko indarreen girotan,
au egia ere dan galdezka
nator bizmodu ontan.

Gizonak iñoga=¡ dik artuta
almen eder aski ditu,
Egillea zun, lenen, jakintsu,
nik nola adierazitu...
Gizonak ontzat artu nai ezik,
ezin burua zulatu,
iñork iñori ezirti biotza
odol ta maitasium ustu.

GUZU R RETIK

Gizonak gizon r__ -z mintzatzen
bizitzako azaIp
izkuntza ezber- nez ari dira
gizon bi ederr e nak;
bakoitzak ots r . i bere gisara
buru k°zka ta azperenak
bizitzan, berez datozenak ta
norb_•rak . otL __itunak.

Guzu-rak atse -:- n deritzaioz
gizon nastatzai Z T eari,

guzur baltzak dei egiren eutson
biotzaren barrena;
guzurra nasaia, loratsua,
agertuta barrekari
'z_a balta una, pozez, eskeintzen
barru eskabidcari.

Gizon zuzenak, egizateak,
egia nai du bamean,
zuzentasuna da bere poza
izerdi latzen goi-bean ;
guzur saskelak igoin damotso,
gogoz poztu b.arrean,
utikan oa nastatzaillea
irri paltsoen anean.

Guzurlariak amets ederrak
egin ditu bart babean,
guzurraz ostu ta guzurraz ü
egiten dituanean;
nasai, azke bizi dala uste dau
bere matrikula artean,
zatarkeriak egiñaiean
guzur azkatasunean.

Gizon garbia, egiz-jantzia,
guzurrak katciz lotuten,
guzurrak gizontasuna kentzen,
paltso, ustel bi.urturen ;
egiak gizona cdertutcn,
egiak on i-akasten,
egiak bideak argituten
egiak nau azkatuten.

Argirik gabe aurkitzen da
gorputzeko grin erara,
baiña dei dagiotso barruak
tristura baltza kentzera.

Gizon zintzoa ere ba-doa
mastira egun sentían,
lurrak garbitu, gaitz-bedarrak il
mats mordoen izenean;
ardoa maite dau indartuteko
gorputzaren odolian,
norberak aginduz ardoari
zentzuz argitasunian'

Bizitzaren zuzenbiderik ez.
Burua itlun sarriegi_
Gorputza jausita, ezin egon.
Kortxoa bear edegi,
jan ta edanetan poztuten da,
or dauka osasun areri,
askatasuna nai dau edariz.
Ori dala uste al duk egi?

Zintzoak ez du nai larregírik.
Ez gorputz moskorkeririk.
Ardoa ez da azkatasuna
lurrez narraz erorírjl<.
Ardoak, pattar ta —dariak
negurriz erabilirik^
gizona gizon eta wke da
pattar indarrak g o sturik.

LA PURKERITIK

Zenbat lapurreta egiten da
mundutzar ¡apur onetan...
Ogia kendu, dirua ostu,
al dan era guztietan.
Enrzutea kendu gizonari
beraren eskubidetan,
ta lapurretarik andiena
gizonak it odoletan.

Lapurrak, gabaz, curen saitlera
~dietara doazi,
txozna zarreko oillo zaratak
lapurrak adierazi.
Gizonaren poza, ostutea,
aseri bezata bizi,
ittun ta gosearen semeak
bide ortatik nai asi.

Gizon zuzL l:ak ikaraz dagoz
ainbeste t;,arkeriagaz,
gizonak gatdu ete du sena
Base lotsagarriagaz?
Nongo cskubidcz ostu leike
gizana zapalduagaz,
akerra izan bear ortarako
piztiaren adarrekaz.

Ostutzaille dan azeriena
arroki dabil katean,
milioickaz dardaraz biotza
basteen izerdi izenean;

tusa dabena giten dabil
p'lla pillatu alean,
azke dala diño ta azke dabil,
ostuten dabillcnean.

Gizon zintzoak ez du kateirik.
Bio`za dauka garbirik.
Gizadi aurrean lapurretan
ez onartzen olakorik;
katei baltz ori apurtu eban
egi argia sorturik,
stura zarrak oro kenduta
azke lokarrietatikr

ZAPALTZ EETATIK

Zapalketa pizti gogorketa.
Gizonak galdu burua.
Gizonak galdu tuan biotza;
zitalez, beti, barrua_
Ondo izatea eskatzen dabil ..
Nondik dakar gorrotua...
Beti kezkaz, besteak; ondatzen,
aspertzerik gab::kua.

Gizon zapaltzaill:ak dabiltzaz,
piztikeraz, orroaka,
beste batzuk, sugek raz, maltzur,
bizi kentzen azpi jarika;

guzurrez gizadi onerako
gizontasunari otska,
griña txar guztiak aterata,
batak besteei adarka,

Gizon zuzenak ikaraturik.
Inpernua idigi al dan,
galdezka zuzen-zale direnak
aurrerapide egunetan,
Arrokeri eta nauskeriak
maltzurkerizko bidetan,
pizti gosetiak dirudie
guzurrezko zapalketan.

Ona nai dabela, ots egiten;
barruak, ustel, goikeriz,
nagusi izatea nai bamean
dotrina barrabaskeriz;
zapaldutea daba curen poza
indarkerizko gogorkeriz,
azkatasuna, or, da eurentzat
ogi otska ustekeriz.

Gizon zuzenak begira dagoz
zer barrabaskeriari,
biotz barrenak atzerantz citen
ainbeste zapalketari.
Gogorkeriak bijoaz urrin.
Ona dana gi.zonari.
Zapaltze arotik azke nai du
ta ateak zabal egiari.

BIRAOETATIK

Biraoa eta biraoa
Agozabalez, arroki,
zentzun gabeko itz iaidozkoak
gizon miñetik jaurtiki.
Ez gizontasunik, ez zuzenik,
ez du gizon orrek noski,
gizonen ona nai du aldian,
iñor iraintzen biziki_

Sinisduna nor? Sinisgabea nor?
Nor da gizontasunduna...
Nor ogia eskatzen dabena...
Nor da zuzentasunduna...
Nor da gizartearen aldez, eup,
noznai plazan eiten. duna...
ta birao zatarka dabillen
giza seme sapoduna' _ _ .?

Gizon sei zentzundtu.na arriturik...
Ezin jakin, nun, sortzen dan
kirtenkcrizko barru baltz ori
aurrerapide aldian.
Sinistu nai ezik, zertan zabiitz...?
zoro izkuntza orretara...?
Sinisduna ba'zara, 7 cr zabittz
zeure buru kondcn tan...

Eta gizon arroa ba—doa
bideak zearka putsJ . ,
sinistuten ez daben n il nairik
ao batez biraoka;

ta sinisdun gisajoa ere
arro dabil biraoka
azkatasunaren izenean
zatarrez, gaisto, zatarka,

Gizon zuzena, barriz, ixilik
zuzentasunarenpean,
egia nai du gizonarentzat
maitasun agindupean;
biraua kenduta, miña zuzen,
azke bizi da lurrean,
ixarkerizko kateirik ez du nai
ez biraurik bularrean.

ALPERKERIETATIK

Alperkerietatik askatu naizu.
Iñork ez du nai alperrik,
Alperra, zer duzu zure baitan
alperkeria besterik...
Iguingarri dan jantzi zatarrez
gizon dana estaldurik,
aker atsa darola dirudi
iñork ezin ikusirik.

Ta zenbat epel, ta zenbat alper...
Ezergaitik ajoiik ez.
Lanak alde batera itzirik,
bizi, jan eta edanez.

Ardandegi eta kafererietan
buru apurtu bearrez,
nundik nora ta iñoren kontura
jan leiteken pentsabidez.

Gizon zintzoa arduraz lan ta lan,
ordutik gabe ekinean,
sendia, erria dauz gogoan
bierko itxaropenean;
gizontasuna ere maite du
sortcrriaren aurrean,
eskandalurik ez du itzi nai
seme eredu ederrean.

Alpertzarrak, nasai, bizi, nai du.
Alperkeria beretzat
gizon onoimen danen artean
artu du oberencarzat.
Bearra ukatzea tízon danez,
artu du andikeritzat,
ta azkatasuna, or, daukala uste
biziaren ongarri rzar.

Gizon piña lanar---I n jopu da.
Lanak ondu bear ditu
uri, erri, etxe, giza bizitz,
ibar, landa, mendi puntu;
gizonaren aurrer- pidea
zuzen, or, nai du aurkitu
ta ortxe dago . kata'una
piñak nai duna r- -1aitatu.

ARROKERITIK

Arrautz ustela, aker usaina
ta gizon arrokeria
prezio baten saitzen ei **dira**
eta iguinez dendaria.
zarataz doa bideak arar
giza-arrokeri zalia,
arterik ezin artu ta putska
manduen domatzaíllia.

Gizona basaz ta jainko irudiz
osoturiko izakia,
zertarako egina izan ziñan
nai ai duzu jakitia...
Arrokeriz beterik zer zabiltz...?
Zurea al duzu bizia...
Bizia bera baiño gorago
nai al duzu iarria...?

Gizon zintzoa ez da orreia,
begira dago berari,
bere sorrera, bere asera
txiki txikia iduri;
nere eskuetan ez daukat giltzik,
oro zor egin naunari,
zertan gora goraka jaikiren
bizia zor ba Jaunari,

Gizon arroak ez du pentsatzen
bere sorrera apalik,
berez ez danik, autsa danik,
bizia, noznai, doanik;

denak zapaldurik, nausi nai du,
era ortan azke izanik,
pustua dabii gizon artean,
ero antza duelarik.

Gizon apala begira dabil
biziei eta lurrari,
auts, azur, pentsamentu, nor naz ni,
diño begira berari;
oro ezereztuten doakit,
nere bizitz arrigarri
ba soaz ultzen apai apalik,
agur arrokeriari.

GUDATIK

Guda, ots gogorra, burdinezko.
Odoia, samin, negarra.
Bakardadeak dakarz ondoren,
rninkaitz etxeko barrura.
eta atomika indarra,
ikusi ezina, gorrotoa,
txarra besterik ez dauka gudak
lurrak alisten ditun garra.

Nork nai du odola norberegan...
Nork nai du iotu biotza.r.
Nork nai du semien eriotza...
Nork erriaren il-otza...

Nork nai du il gizonen abotsa...
Nork zapaldu erriko jendetza...
Nork sortu eban guda zatarra...
Nork nai uan il bildotsa...?

Mendiak geroz negarrez dagoz
burdinaren dardaretan,
gizonak isilik zapalduta
lurraren barrenetan;
odola borborka deadarrez
Jainkoaren begietan,
il zan bizia nork ordainduren
Jabearen kontuetan...?

Zergaitik sortu ete eben guda
umea galdezka amari,
aitarik ez geroztik, gudan il.
Eta umeak dei aitari.
Aitaren abotsa ixil ixilik
erantzuteke umeari,
barru-mina andituten doakio
umearen biotzari.

Ez dut nai guda gaiztorik. Ez, ez.
Ez dut nai odol jausterik.
Ez dut nai gorrotorik geiago
piztitzarrak bezalarik;
maitasuna betor guregana,
gurea geure dalarik,
eta askatasunez bizi nai dut
katei oro apurturik.

ODOLETIK

Odola zer den pentsa nai al duzu...?
Gorri, bero, maitekor da.
Gorputz guztian dabil gora bera,
iñoiz, gelditu gabea.
Odol gorri, zu al zera, egiz,
gizonaren bizitzea...
zu gabe zergaitik sortzen ete
gizoneen eriotzear..?

Odol beroa bururik gabe...
ai zer ta nolakoa dan...
Berotasunak irakin, biztu...
berez zitaltzen beregan.
Ezin eutsi, lortu eginbear,
odola baltz baltz zanean
edozer esaten ari zala...
ero zakarreen eratan.

Odot beroa buru o•kerraz
mamu izugarri biur da,
gorrotoa besterik cz du nai
odol garrak erag*irlda,
asarre, burrukak sortzen dabil
bai eta azkenean uda.
Geidi ezin egon. Orik ez du,
gogorkcria ez

Odolaren griña baltZ itsua...
zertan ari az gorro--oz,
indarkerian gizonak ilten,
nagusi izateko asrrzoz...

Odol zatarra, pekataria,
zenbat txar egin duk gogoz,
iñoren lur ta eskubideak
zapalduta griña gaiztoz.

Zu, odola, gaisotuta gero...
Indar gabe, makalduta,
zure burua pentsatzen dabil
ainbat gaiztakeri ein da.
Orain larri. Alperrik baiña...
Joan ziran saminduta...
Geiago ezin olakorik ein,
ainbeste il zituan-ta...

Jaungoikoak nai du maitasuna'
Tainkoak nai dau lagurttasuna.
Gizonak bear dau ongi-naia.
Kristo'k dakar zoriontasuna.

Artu

Gabon zorion askatasuna.

jesus baédator gizon eginda
gizon kateiak askatutera,
egun onetan poztu zaiteze
Aurtxo Jauna dator-ta lurrera.

ainko Semearen jaiokeran
gizon eginda txabol zarrean,
artzaiñak ta aingcruak mendian
zorionak emoten aidean.

1976. MAIETZAK 30

Maietz lorezkoa, zer izan duk
ire babes umetsuan?
Berez aiz udaberriko ama
maitasun gar erivan.

Eguzkia, euri, zeru urdina,
baratza zirudik goian,
landara berriak oparotsu
iaiotzeko ire oian.

Lurra, bororik, íre eskar-minez,
ama onaren gisara,
:ora, ezti, bizia agertzen
txori abesrietara.

Udaberriaren arnasa duk
kedars gogoen artetan,
beri bizi berria eSkintzen
ama-lurren magaleaiir

Izadiaren udaberria
poza duk gizonar rstzat,
oro lorez ta alez 1 . terik
izadi zalearentzat_

Baina euskal gizacl i indartsua,
antxinatean galdua,
datorkit orain, ant 1z. rltrura
lora berriz bizitua.

KILI-KILI, euskal esnalea,
urteetan zebílk arduraz,
gizadi berria euskalduntzen
erri bizitzaren uraz.

Aurten giza loraz jantzi uan
maietz azkena mungian,
amabost milla lagun euskeraz
mintzatzen ari kalian.

Begiak, bLla.rriak, adin a,
zer dakuste aurrian. . ,
plazako auts oro giza lora
biur al dituk Mungian?

Zuria, gorria, orlegia,
euskal maitasun garbia,
biotz kabia zebilk aidean
lege zarreko iduria.

Jendezko itsasoa zirudik,
gaur, eguerdiz, Mungiak,
pozarren, saltoka zebilzkitek
ingurutako mendiak.

Biotzeen maitasunak irten dik
kaleak zear oiuka,
euskera, gure mintzaira, artu
erri guztia besarka.

Euskal indarrez, gaurkoz, josi
arri guztiak elkarri,
euskaldun oro deika batera
^m1 maitegarriari.

Zer asmetan duk, or, goitik seme...?
Ama ikusten diat pozez,
semeen etorkizuna obea
izanen dalako ustez.

Egia zebillak deadarrez
erriaren usainean,
zapalduta egon egi otsa,
gaur, azkatu dek gurean.

Bizi adi iregan ire biziz,
odola bah duk za.iñetan,
zuzendu erriaren gogoa
beren jatorri bidetanr

SINISMEN: ITXAROPEN : MAITASUN

Jaungoikoa, zu zaitut gogoan,
gizona era berean.,
iñoiz ez zaitut n banatzerik
jakiturizko legeari
Egillea ta berak gina
almenaren indarr^^rt
Jaungoiko Altsua Sinisten dut
ikaraz nere bamc --.n.

Gizona argiaren i1a dabil,
beti, ezkutuz bet Yik,
gure sormenaren ___ Milla non
ote dagon jakin nairik;

eta gizonak ez du ikusten
bizitz esku egitlerik,
galdezka doa, ez dago iñor
ez-jakinak bestelarik.

Itxasoak andi, aberatsak,
zenbat bidar gora gora,
zerk edo nork astinduta dabiitz
illargizko indarretara;
nekatuta gizonak bezeia
orroo bere jardunera,
zer oro iruntzi bearrean
bere griñeen asmoetara_

Nork egin zaitu bigun, ta ain itzal..
Nor duzu zure jaubea...
Gizon argiak ez zaitu eginr..
Zer da zure barrubea.r.
izontziak, gizonak irunsten
dituzu bildur gabea,
lurra ikaraz, gizona dardaraz,
gogor zara itxas gurear

Zenbat arrain dituzu barnean
misteriozko sorreran,
gizonak ez dakite noraino,
or, barruan eltzen zeran;
nork sortu du bizia uretan
arrainak dabiltzen eran,
igeriz jaio, igeriz bizi
Jaungoikozko almeneran.

ZER INDAR DAGO OR?

Sinismcnez dakust itxasoa,
gizonen arrigarria
sini mcnez dakusdaz arrainak
t'eurcn ega zirraria ;
gizon bururik ez dut ikusten
ez eta jakituria,
lurrez baiño zabalago dabil
Jaungoiko indar beria.

Urak burrukalariek datoz,
arkaitz arrak apurtzera,
aize orroo muncl uko kartzelan,
ezpata gabe antzera.;
ez gorputzik, ez rrtargorik,
baiña Zu, Jaungoiko bera
aizetan zabiltzaz j akituriz
jausi ez gaitezan bera.

Itxas Baiña, an, u rritu, urriñago,
illuntzen doa gai jtzalez,
arratsalderdia zei1 bakarrik
dardara itxaso eáa.1ez;
ez al du lertu rz31 itlun orrek
ortzari ikutuz ma ^lez.
Zu, Jaun€c_k„ Ja a t. z !a, ant:ce zengozen
odeiez goi zure a a.1ez.

Zer dator, ze-, it > neo aldetik...
gudarostea dirudi
oiñarri armetan i —aroak
orza iruntzi nai --->a'1edi;

ura, arria ari da jausten
bildur naiz irunts ba'nadi,
ta Zu, Jainko Altsua begira
zeure erriari adi.

Leoi orroalariak baiño
agiñak z_orrotzaroak,
leoi indartsuenak baño
zarra gogorragoak,
leoi goseti zakarrak baño
amorrugarriagoak,
baña Zuk, Jauri oiko Altsua,
askatzen gure gogoak.

ZU, BA ZARA

Itxasoko ur andi zabalez
arrigarriak dabiltzez,
urtegiaren sakontasuna
ur gaina bera diztitzaz;
urak iuze zabalez ertizk lez
itzala bere anditzaz
eta Zu goi-be guzti orretan
itxas gidari zabiltzaz.

Aizeak eta olatu zakarrak
mendi tzarrak sortukeran,
gizon-bizia kulunketan dabil
ur gaiztoen zanbunkeran,

arTuaz bterik txasoa
ontzia irunstek ■ eran
ra gero, :aliak ilten
urak asarretuk C Tan.

Misteriozko ezk.—— utua zen,
gizon goitik *egc*______ ana,
ixil ixilik, egon beregan
begira gizonen}______ ana;
urartean gizo n______ ____ittoten...
bertan bera ote________egoan dena...
Jaungoikoak se meak utzita,
munduak uste duna?

Gizonek erener pentsatzen
giza griñaz eta laburki,
Jaungoikoak bezela
betiko biziz za!______-salki,
gizonak izadi __ arregea
izan nai norber 1<i,
Jainko Egilteak b-rak daki
onena zer dan .______—i ntzoki.

Gizonak oro mr______ x-Iperatu nai
azkatasun izena est,
mitoak itz utsak__________zabaldutzen
eder itxura bere . n;
gizadia entzun-^-______errez, pozik,
gizonen gezur azar.__ --airrean,
justizia eskatzer—— - garraziz,
zapaldu ondore________ can.

ZU, BETI, EGIA

Itxasoaren anditasunak,
berez, itz dagi goizian,
eun ate lurrerantza begira
zabaldu ten dituanian;
itxasoa izketan ari da
gizona datorrenian,
batel dena arraiñez beterik
boga boga ur gainian.

Itxas urak asarretu dira,
putz ta bitz dabiltz aidean,
arraiñak ur azpira jatxita
trumoi dardarak aizean;
izarrak bildurrez estalduta
laño b_runcn ostean,
ta Jaubca ixil ixitik dago
oiñeztarricn goieanr

Baiña bizia ba da ur artean
ta gizonak galdez dagoz,
nok, noz, zelan, sortua ote den
jakituri andiagaz;
gizona janari billa doa
bere goscz eta gogoz
ur ordenamcndua nork egin
ote dun jakin minagaz.

Beti kezkea, ezin kenduta,
itxasoak arrotuta,..
gizonak zentzun gabe jarduki
curen naira asarretuta;

ia zergatik u ote dun
gizona, ola, g : duta...
iñoiz otako g ortasunik
munduko aitas ez du ta.

Gizonek gizon: zenbat kalte...!
Gizartea ler ^Qrian...
gizonak ain oL 1t direlarik,
zer dabil gun larrian...?
aizeak asarrea itxasoan
txakurreen eran berian
gizonak gorrot. [redacted] i elkar iiten
eden goriz bio 3an.

ITXAROPEL BIDEETAN

Gizonak bere .caropena du.
Non ote ditun zustraiak,
galdezka dabilt. egonero
gizon jakintza-,
gizon duintasu i^ ^ ortxe, dago,
argi bidez ibilli It,
leoitzarrengandi banatzeko,
orrek ditugu bis azor Z ak.

Gizon pobrien —I zaropena
osoro da mirabe. mea,
gorputza gosez, Sarritan, gaisoz:
oroetatik nekea

nigarra c'ario biotzari,
antzizka, garrez betea,
odola asarretzen zaio
injustizitan errea.

Gizon pobria kalera doa,
karrazi eiten ari da,
gosea kentzeko ogia nai du
bizi leiak eraginda;
aiek, mendi andiak bezela
ondasun pillak eginda,
gizon pobria mendi azpian
zapaldurik agiri da.

Ta barruak dei egiten dio
Gizon oro, zergatik ez
berdintsuago bizi lurrean
elkartasunaren garrez;
«gizona gizonarentzat lupu»
nork jarri du zoritxarrez,
makilaketaren lege ori
nungo gizon eskubidez?

Argia gau biurtu ote da
On, Epulonen etxean...
biotza beazuntzar aldatu
Kandido jaunarenean...
gizontasuna kakastu al da
jaun andiarenean...
ezer gizcntasunik ez al da
munduaren lur gainean...

ORLEGIZ IKUSTEN

Orlcgiz ikusten dut zelaia.
Ibarrean zabal leuna,
an goaian barriz, aidatz gogorra,
ta zelaira adi arriona.

Zer dakunt or, zer ditxarozu...
Belarreen mamiri guria
euriaren asez goxo dator
abereentzat janaria.

Eguzkia izlatan dago dizdiz,
belar kukulu garaian
zeru guztia zr_laia aditzen
egun sentia danian.

Segalaria, goia, doa segaz
belardiko gibelcra,
aiek ituan besakadak ta
belarrak, laistc^r^ turrera.

Pospalina ari c3-aak kantari
kantu barria, abestu zak
zelai azkatasur .. in,
Euzkadiren iz^rs.an.

Gizonak sega, 11:=1..elarrak bera,
pospilina s0iñu tan,
mendi goitik ci etor eguzkia
bizitz itxarop^ uretan.

Erteak burrundan zetaiak zear
gudaroste sendo antzo,
egapean daramate eztia
ta ez burdinazko muitzo.

Belardi guztiak la io du
zelaiaren iur magala,
len, zutik, eguzkirantz begira,
orain, etzanda aiaégala.

Segalariaren izerdiak
itxaropen biur dira,
zelai ezeko beiar gordinak
aldatu es^{P}e zurira.

MAITEZ ORO

Izadiari begira nago.
Itz citen beren bidetan,
izatea, egia ta ona
darakusdazuz benetan.

Ertilari izkutua, non, duzu?
Zu ixüik zagoz itzez,
baina, aaletan, deadar dagizu
bizi eta eder bitsez.

Andi, zabal_ izti a egi, eder
oroetatik das–iau,
iakituriz arri barri zera,
zure burua, nan duzu?

Maitasun lurra,
biotz zoria b^czeI ,
sortzez zera ede=-ra iur zarra,
bizi gizonen s ale yla.

Moisesi ura ziñun
Egilieakin *ba* ,
sinismena na ______zt -, *n* Jaube berak
zu bedeinkar- . i lurrean.

Arkaitz ieorr 1 dela leor
gizonari on o,
arkaitz gogorr-- E= z dela gogor
senismena ag =-t^ztzeko.

Mibeko arrol,. L^rdin zuri,
emankor duzu _^_ .erraiak,
dena m^min, . U zta maitasuna
nai aiña arri e- i skr

Zuregana ízonek
zu biiia bizigt
zugaz egin esiak
itxasoaren eus iri.

Arkaitzik gogo cnak mendipetan
iilak bai lira bf______ ________ela,
gero landuta o ——=--tu santuan
illei egiten gau _ ______________-la.

NORBEREKERIA

Ni ta norberekerizko indarra,
zer duk ire barne ortan?
«ni»besterik ez ai duk ikusten
gizadiko bizitz ontan?

Nork esan dik, bakarrik, aizela
lur - ondasunen jaubegei...?
Jendea, gosez, baztertu nai duk
bizia kendurik aiei...?

Bizia zer den galdez natxiok.
Izkutu orren barrena
gizonek ez zekitek zer denik
iiiuntasuna dek dena.

Upetan baño iliunago zegok,
berez, bizia lurrean,
gizon bakarrak ez dituk iñor
bestek goitzeko bizian.

Ondasunak gizonentzat dituk
buruak dagerkigunez,
argia, gogor, deika ziagu
zuzentza eskakízunez.

Biziaren jaube ez aizelarik,
zelan artu duk makiia
gizon semeak azpiratzeko
iotsaturik gosez ilar

Ez duk nior gizonik iurrean
orrelakorik eiteko,
ta i ausartu aiz zikoitzkeriz
diruak pillatuteko_

Maltzurkeriaren azpikeriz
ik beartu duk gizona
aginpide gaiztoetaraiño
jarriz lege gaizterena.

Zuzentasunaren ederkeriz
legeak jarri ituari,
norberekeri lotsa gabea
goraipatzeko moduan.

EDER MINA

Lorea, emen ez dago
zurea lako ats or-tb. i_3c,
zure ederrak biri es ___ _ditu
begi niniak barre

Lorca, zugan ze n bizia,
gizon zentzuneri deika
biotzari maitasun eskatzen
oro aspertu ezinI. a.

Zuregana dijoan iapurrak
iñoren etxe onduan,
so, begira, maitatu ta arturik
zustraiz zarama eskuanr

Zuk negarrez utzi duzu maite
zenun lengo lur mamia,
geroztik aski sentitu ziñun
lur berrian zustraitzia.

Zu etzera tagunak bezeia,
kaskar, ondamuz betia,
zure biotza zabattzen duzu
maitasun berriz jantzia.

Gizonari, garbi, diotzazu,
ez zaitez izan lapurra,
usainez bigunki, maite duzu
ona bezela maltzurra.

Baina nor ote da zuzenago...
nor ote da obeago,
nor ote da egizaleago,
nor ote lotsakoago...?

Garbi eta zuzen jardun duzu
gizon askok ez bezela,
jo zazu arriagaz arria
baita gizonen sabela.

Gizonek, gaur, pizti izan nai dute.
Lotsarik, erantzupenik
ez dute nai sesenak bezela,
orain adarka ta gero illik.

BIDEA=-^ ZEAR

Bideak zear e3 oa gizona
zuzentza oiu Ztal iri,
ernegatura d __ bi 1 barruan
zerk jarri du a iz-z dardari...?

Bideak zear __.oa gizona
bein eta ber __31 arrika,
aize oro apur---t —a. -i u ditu
itzez edota

Mendiak igot —.. :Z doanean
lotsatu zaioz ^ .diak,
itxasoak bezeia
gizon bakarre ^_--^^• zatiak.

Antxinateko j mm' =lkeri zarrak
oinian daude . -i indik,
gizon pobrien 7E-2> 3zia iiten
nigar begi bie

Gizon pobria, gain jausi
ai da zuzengal-___^r beria...?
gizonaren txar sortu
lezaken zapaho _ ^ ¯i a.

Noz? Nork es:________ dio gizonari
lege txarrez zai ________ Ittzea
zillegi dala, ber___ . delako
legearen egillea_ ___ — .?

Gizonak, bere l________ itan, ez dauka
nai dun bezeia -___ ^^ intzea,
biziaren jaubek ~maten du
gizonen aginpier _.__ a

l E

BIZIA

Bizia, zer aiz barne muiñean?
Ire itza diat entzungarri.
Ik eta Egilieak dakizute
biziaren sort-iturri.

Biok ixil ixilik zaudete
irriparreen eztietan,
biok bizi bera zabaidutzen
iur, goi, eta itxasoetan,

Gizon guztiak gaideka zeudek
ortziari, itxasoari,
baita ere izadi berberari,
ta gure dugun iurrarir

Ta izadi oro ixilik zegok,
ain duk berezi bizia,
eder guztietan ederrena
jakintzaz berdin gabia,

Orain galdezka níjoak
gizon jakitunengana,
jakituriak zer dion ontaz,
bera duk itz argiena.

Baina jakituri eta indarrak
txikiak dituk lurrean.
Mugaz muga zebilek usainka
bizia aurkitu naian.

Bizia ba duk barnean.
Orriak udaberriart
erne-minetan ag e rtzen dituk,
ondoren ,dizdiz zorian.

Bizí-misa buit zaka zebitek
beti, guretzat i tsuan,
bizi izkutua eli=z ikusi
lora kukulu barrian.

Lorea, ez al danik esaten
bizia nola sortz e`n dan
udaberriko maira,suna
iregan eltzen e3^xzean...?

Iñork ere ez di - ezer azaltzen.
Ez da egiile i zadi ,
gizonak ezin e u] Sil rik sortu
ez da egille gi r a eii.

Izku'uan gera N da, orain,
munduan den z—teiñoan,
lurreko bitxirih ederrena
darmaguta gogor.• i .

Arrituta biziko # s erade,
gure bizi surtz
betiko biziaren x^ninLtan
barru minak et-- ginda.

Bai, zentzugaber —_ k esanen dik
beren arrokerier ·
ez zeok iñor bz. _mai jauberik
izadiko egaletari

Baina lurrak erantzun zion:
ba diat *nere* jabea,
goratu arriak eta landarak
zuena dan Egiliea.

BIRAUA

Biraua ezainkeri zatarra.
Sinistuten ez ba'duzu,
nor ilko dezula deritzaizu...?
Gizon petrala zera zu.

Arrokeriz erotu al zera.-.?
zuretzako ez denari...
nola csaten diozu birau...
zerorrentzat burlegarri...?

Txiki, ezjakin, moskor, ordiak
biraoz dabil agoa,
arro, astaputs, zatar, gangarrak
biraoz dauka gogoa.

Eroak erokerien antzo
astoak astakeria,
iltzaillcak odola gogoko
birautiak birau naia.

Lapurtzarrak dirua maite du.
Odola ta eriotza
bideak zear ereiten ditu
lortzeko beren ametsa.

7_apattzaiileak eL . biltz munduan
gezurra egiz na -__. taurik,
zapaltzailleak g i. emonak ilten
askatasuna kericur

Eriotzea merezi ^u duzur..
Gizonei au esa't =-a
birautzar madar __ 1-zatua da.
Zer eriotz egit e__.

Baina zer da, ri a z-islteria gaiztoz
gizon ta erri Zi ^^ta_oa
lapurtzea eta z -I altzea... !
¡ irri mingarri i Z toar.. 1

Eta orain, zer cs n gezake...
eginak Egilleari
bizia kendu nai dionean...
¡ ¡ ¡ ai gizon bira^l^ri l!!

LEO ______ TE

Ezin dut somatti ^an bezela
legortearen indar__
solo, zelai ta ibat_^ – zabaiak
dirudite zotz

Gorrizka, erreta, Z +egor dago
gibelaren barner 'itrio,
arnasozka, estu, - __ ertzen da
heiar oro ilteraiñ

Egunak elkar leian doazi
eta intziri minetan,
itxas urdinak legor barrenei
ikutzen aitz magaletan.

Eguzkiak su garra dario,
beretan daukan sukarra,
gizonek ezin eursi diote
ez izan ain almentzarra.

Egunik egunera gciago,
arrak ere eguzki garrez,
gizonak bezela asi dira
biotz barruko negarrez.

Zer ikusiren dugu, bai, iaizter,
lurra kiskaltzen danean...
nork berriz, otzituren bizia
lur amaren barrenean...?

Gizonek ez dute sinismenik
Jainko almenezko denik,
eren gogoz daude eroturik
zentzun gabe alperrenik.

Baina, zorionez, egun baten,
laiño burruka ari zan
danbarr ada negargarrienak
asi ziran goi ortzian.

Uraren Egiliea da-dabil
berak sorturiko eran,
euririk gozoenak astintzen
iurrak, berriz, pozez, eran.

SARIA

Oben sana dela diozu.
Egiz da ikaragarria,
gizon arrokeria austen don
eriotza mingarria.

Eriotza, galdez natorkizu,
nundik, noren eskubidez
leoi ta gizon aurten dituzu
oro ondatu bearrez...?

Gizonak nauskc_ria darama
barnean bizi bizirik,
gogorkeria artzerz du bidetzat
besteen bizia i i rxairik.

Norbera ilterik inork ez du nai.
T'criotza opa I- ieei,
giza barruan da mon burruka,
iñoiz, ezin argit u lei.

Ona, soil, nai d.__ ula diozu,
ta anaia gosez i Z duzu,
ainbeste ondasu n pillatzeko
baimena nork erY .nn dizu,,.?

Eriotza burruka. -nl dabiiku,
anai ondatzen lt_z Yrean,
gorrotoz lapur arazo dabil
gizon asarreen at. _Artean.

Eriotzaren bildugarria ! ! !
banaka ausiren ditu,
otsoak, gizonak ta leoiak,
iñork ez du ura bildurtu.

Gogorkeri guztiak ausita.
Mm garrtza ustelduta.
Gogo gaizto guztiak aulduta.
Eriotzak apurtuta.

Gizona il-otzik lurrean datza.
Ixilik. Indar gaberik.
Orain geiago zarata gabe,
on bakarrak lagundurik.

EURIEN ESKARREZ

Ibarrak erretan zijoazten,
geldi geldi, baina ziur,
goizetik gabera eguzkia
suz kiskaltzen ari zen lur.

Jendearen kezkaz gose bidetan,
aizeka minez urratzen,
eta beroak, jarraian, beti,
lurren maminak legortzen.

Non dira gizonak, non aizeak..•
non dira oiñeztarriak...
non dira lurreko jakitunak
ager daitzen euri'ak...

Oro ixilik eguzki gorritan.
Baina Egiliea ba-dabil,
itxasoak astintzen dardaraz
sutan ez gaitezen umii.

Ur eskertsuak, ur aberatsak
ezotu ditute iurrak,
ama-lurra oparoturen da
sortutzeko beren aurrak.

Baina begira begira nago,
zenbatek ikusi **duten,**
egiz, uraren esku altsua
ama-lur bedeinkatut en.

Nondik dirade burti argiak,
non dira gizon sinistedunak
non dira biotz beroak,
ona ezagutzekoak.. _ !

Egiz, zenbatek esar1 ote du
lurreko aldara aurrean...
gure ibarreen urez
zeru goiea-i..,

Beidur naiz, beidur iñor ote den...
Zu, bai beti, ederra go
gizona maitatzen **du zanean**
geroago ta soiliago.

AITA SANTUA

Lurreko itz andienetakoa.
Arrizko egina danez
berak dauka gogortasuna
bere izatezko komenez.

Etsaiak, lagunak, guztiak dauzka
adi adi, Erromara,
aiskideak maite dute Erroma
Aita deunaren argira.

la bi milla urtean dirau
Aita Santuak Erroman,
otso, Leoi, orotarikoak
jarki izan zaioz burrukan.

jakituriz, ezpataz, laidozki,
zapaltzen ibili ziran,
ta amorru guztiz ibili arren
Aita Santua Erroman.

Ez dago aiztorik, ez burdinik,
ez da madarikaturik,
ez dago indar beltzik lurrean
Aita Santutza iiko danik.

Munduko gizonik etsaienak,
Jaungoiko gorrotodunak,
curen garaietan joan ziran
gurari txar zamadunak.

Baina Egillearen itz-duna
goitar indarrez bizi da,
naita inpernu guztia jarki
Jainkoa bererekin da.

Arrokeriak ors egin go du,
guzurrez nai maltzurkeriz,
baina Krisroren itzak izanen
beraren barneko biziz.

Aita Sanrutza, nere agurra
damaizut Euskalerritik,
leen agurra artu zenun egiz
Jesus Jainkoarengandik.

EUSKALDUN JAKITUNAK

Kezka andia dut nere barnean,
kendu eziniko reina,
ta barrendik apz i Ttzen dabilkit
astu ezin den s rl Ynina.

Arbaso erria ma ite zaitut...
Zure da nere bi fia,
ezur ta josia,
zuena odol gorria.

Zurea da euskera garbia
arrain garbien saria,
jakinturizko izkuntzia zara
seme zintzoen argia.

Euskera! Euskera zar maitea... !
Zureak dira euskaldunr..
Zureak ziran baserritarrak
ta zu, maite oien iagun.

Mendietan zuretzat izarrak
dagoz basetxe zarretan,
antxe, maite izan zaitue, geien,
euskaldun biotzetan.

Arantza bat duzu biotzean
bizia iltzerainokoa,
nolako biotz ankerrak dauden...
nor da Euskalerrikoa...?

Zure semerik aberatsenak
baztertu egin zintuzten,
zure izate amatarra baino
dirua naiago zuten.

Euskaldun buru argidun asko
norantza ote doazi,
zure itzik curen liburuetan,
ama, ez dute idatzi.

Ama, zenbatek saldu zaitute...
Zenbat eta almentsuago
zure semetarik aski
zuretzat etsaiago.

BIDEAK ZEAR

Bideak zear doa gizonak.
Batzuk zatdi ga_^^Tean.
Arek belbil lut e zabalean.
Nortzuk ez daHlp ltz bidean?

Gazteak dabiltzaL Z^ ondoen, atzez...
Sarri iñoren kor. -tuz bidez.
Pobria dela.. artu...
Areto ittunetan ba—dabiltzen.

Koparik aberats c iak surrut.
Munduko pobric— i L,.egira
beartsuen arloak konpontzen
Markes zarreen rudira..-

Dirurik ez dago. Tirurik ez.
Ta jai-egunez po r.ia,
bide-barriz ezin j dezake
oiñez, arrizku ibi ____

ARTZAINA

Ardiak ta artzaina
mendian larrartean
izketa gorrian.
Ncgua da. Aizeak
txistuka ari dira
txabola zarrian.

Lainoak artu ditu
dardaraz izuturik
mendiak oinpean.
Txabola gaina zuri,
lurmen gabe mendia
elur nekepean.

Ardiak bee eskortan
gosearen saminez,
gau errukigea.
Artzaiñaren barrua
odeietara begira
minez logalea.

G S OA

Zelan ez daki. artu du.
Samintasuna dar io__
Gorputzak ez sosegurik.
Gibelak odol ja r 1'a_

Ogetamar urte etan...
Gizon lana maite_ zuan...
lcoiak baño ind *r geiago...
i] ogearcn _

Sinismena il otzi ⌒ erdi galdurik.
Baina zergatik it *I* *ar...*
Aritz, burdin gogorrago
nintzan, esaten z z esi mar mar.

Seme txiki arek aito ditu.
Laizter betirako gur...
baina nork iraba T- i iL o ogia
zuentzat nere aur! !

Mundua, ain ankr . =—ra al aiz neretzat?
Zer txar egin
Zergatik kentzen bilia
gizon zintzo naizu

GIZA-SEME

Lurra maite du. Gizonak ere
bai, kideko dituiako.
Baina denak ez ditu maitatzen
gogoko ez zaitzalako.

Sinisdunak ez zaioz atsegin.
Bere goitik ez du nai iñor.
Erantzupenik ez du onartzen.
Gizon adoretsu ta ilkor ! !

Baina zer da lurrezko gizona...
lurra baino maite ez duna...
lurrak kenduko dio betiko
nai ez dun azkatasuna.

GIZON LURREZKOA

Jaungoikorik ez dagola dio
gizon lur bakar zaleak...
ez dago berarentzat gerorik
naiko zaioz lur semeak.

Otso, aker ta Leoi bezela
bizi gorputzaren senera,
baina nondik ateratzen duzu
giz-maitasunaren lera...?

Barnean bizi garra darama.
Ez duzu nai sartutzerik.
Ez duzu zure jabetasunik.
Nork zarabiitz bizirik...?

UR RA

Gizonak giza-Ar-Aim a^
miseri lokarr m'Y cat i
gizonek gizot^-^ 1 e
diruen joputr;^^

Baltza izan z i g-=˙ 1^
gizonak zapal zitu
mamukeri pero ^– -bla
gizonak, 11^

Gizonen niga^^i
alderdi guztie'C - ^ –
egoera triste
gizon azkatasu =^–e^–

Baina gizon nol.• 1=s' ^
uxenak baino --"ste
zapaltzeak ken
geroz eta

Zapalketa etsai
ori ikusi ezinik
gogorkerietara
ilte gogorrak e^

NASKA

Guk ez dugu nai gogorkeririk
norbere aurka denean,
biziak bereziki ezkazen du
biguntasuna barnean.

Norberekeri ta arrokeriak
guztia onena nai du,
besteen czbearrak ikusteke
ondasunak beregandu.

Gogorra baño gogorrago da
orretan diarduana,
ez du Jainkorik, ezta gizonik,
beretzat, bakarrik dena.

Ortik sortu dira gorrotoak
urteen joan etorrian,
elkarren kide diren gizonak,
beti burrukan lurrian.

Burrukak ere ez ditu esnatzen,
beti, bearraren aurka,
ondoren, eriotza, odoia
lurra busten uriolka.

GO OTOA

Gizona, - -i--z zera
jakituridi — -
bakarrik 1 1rr^an,
ta zure jcaf^^ e ra,
gaiztakeri * ri a
gorroto ate—— Pa ^

Ez duzu r— r i iñundik
jokera zu— - 'ielu
griña txar
gaiztakeri
ez duzu t- IL c ridu
biotza gera sltzk.

Gero ond — -^^ goa,
ikusi ezina
griñari kez ^= ;
elkar etsa i
amorru zea 3r-i a
ta odol gor _^ z

ARDIAK

Ardien arazoak
neguko aidietan
janik ez denean
buperea da gabaz
mingarria goizean
illa arratsaldean.

Tontorrik ez da agiri,
lurra, berez, ixilik
iaiñopean dago,
ardiak ixil dabiltz
mendi goian arkaitzak
baino gorago.

Artzaiñak illunpetan
ots batak besteari
bizi ezaugarri:
negu bakardadean
artzainak mendietan
ardi lagungarri.

BILDOTSAK

Neguaren beltzena
ba doa meartutzen
mosoio oiuetari,
tarteka eguzkia
agertzen da rrtendian
gizonen pozetan.

Geroztik belar puntai(
poztu nai dute lurra
iandara berria z,
ardi poza, arran otsa,
ardiak ta arkaitzak
saito eguzki a.

Tanto zuri ziuriak
negu edurrezlcoak
iau ankareri ainez,
bildots berriak jaio
neguak igeshcran
ameen zorarrienez.

LUGIÑA

Aidatz gora zijoan
baserriko gizona,
beti, nekcpean,
lnbarriak egiten
basetxea zabalduz
mendi magalean.

Atxurrak eta iaiak
basetxetako tresnak
ba-dabiltz lanean,
egun senti ezkero
zir-zart dabiltz gizonak
mendi bizkarrean.

Besoak gogor zeuden
lepoak izerditan,
euskeraz mintzatzen;
zeron legez bizituz
azkatasunez zineen
erria maitatzen.

EUSI^ERA

Euskaldunen mintzaira
miliak urteak zear
gureak sortua,
sortzez ez ezaguna
euskalduneri arrean
endaz indartsua.

Zu ta zure semeak
aintzagarri zerate
gizonen aurrean.
Garbi ta abtrats zera
mundu guztian zear
izkuntzen artean.

Euskera bizi bedi
ta euskaldurz ak ekin
euskeraz mintzatzen.
Gure oiñarri nausia,
zu, betiko i zanik
erria azkat - . Sl.

EUSKALDUNA

Euskatdunak euskeraz
sortu zuan erria,
Euzkadi maitea.
Euskaldunak euskeraz
azkatu bearko du
lur bizikerea.

Zure nortasun zarra
aitzak baizen gogorra
ez du iñork ausíko
zure izate bakarra
lur oni ezarria
biok bat biziko,

Zure odol gorria,
bakar ta berezia,
naste gabekoa,
beregan daTo, bizi,
euskatdunak odola
euskalerrikoa,

AIZ E BREAK

Aiz erreak dabiltz
bideak Zearka
gaurko etl_notan,
indarrak k it,ka!tzen
bizia erretZen
edozein t~itan.

Gizonak bizi nai,
ta karrazi dagi
bizia eskatzen,
baina gizonek ez
die isten gizonei
kalera irt^tzen.

Gizonak ezin du
beraren bizia
eskubide a zaindu.
Ai! muri c1 gaiztoa,
zelan il c3zazu ura
errurik ba du?

MUNDUKO

Gure oinpeko lurra
aus goxoetan dago
bizi iurrunetan,
nortasun garra dauka,
garraziz, barrenetik,
errien bidetan.

Guzurra ta indarra
elkarrekin dabiitz
gizonak zapaitzen,
munduko legea
nork iaguntzen dizu
gizonak ondatzen...?

Gizon iltzaillea,
Jaungoiko iegean,
agirian zagoz.
Zure barru arrak
estal nai izan arren
zuri deiez dagoz.

EMEN

Izate. Izkuntza.
Edesti. Odola.
Giz-elkartasuna.
Mendi ta itxasotik
solo ta /ante gi,
emen, euskalduna.

Izkuntz eder batek
berezitzeri gaitu
lur egal orietan.
Euskalduneria da
euskera ba r=--uan dan
lur sailla t>erietan.

Euskera bals an.
Ez du kide l^orik
beste izkuriur etan.
Zuretzat ez dago
Euzkadi iz ari ezik
erririk bera. e ir an.

URTE

Millaak urte zear
jendetza berdiñak
lan ta lan jarduki.
Ihar ta mendiak
izerdi neketan
landutzen ziurki.

Belaunik beiaun
bizia utzi zuten
zure magalean.
Geroztik, zureak
izan bear, beri,
Euzkadi barnean.

Euskaidunen lur,
zu, eskubide osoz,
berezko legean.
Ainbesteko nekez
irabaziturik
euskoen lanean.

ER S 1 A

Euskalduna_ slari.
Zer duzu ls · U ortan
txoriak beza
Zer duzu e tCacrrian
soka orreen
ezti dariteia

Euskaldun :ar sbatzak
nonnai sorn e ditu
erri kantari^ ^^^
berezko indar orrek
sortutzen dit= ^a---^ euskaldun
soñu berezia

Gure soñu s 3 : - : ^ -urra,
euskat lurrak 3rz tara,
euskoak sortt_
Euskadi sort- du,
bakar bereziti
bera den Iak't_ ar —

ODOLA

Gorputzaren bizia
odol suak darabii
biotz biotzetik.
Cizon bat odol gabe
laizter ilko litzake
begi bietatik.

Odolaren izatea
gorri ta zurizkoa
doa giz sainetan.
Baina ez da berdina,
egiz, berezia da
lurreko endetan.

Euskaldunen odola
aiderik gabekua
bizi da munduan,
Euskalerrian duzu
zure jaubetasuna
lege zar moduan.

EDESTIA

Gure edestia zarra
millaak urteen buruan
berez ibili da
euskaidunak eginda
egunik egunera
euskalerria da.

Euskaidunak zuzentzen
Euskalerri osoa
erri iakituriz,
erri bakoitzak zuen
beren almen aurkia
itz ta ots biziz.

Erriaren gogoa
batzar andictara
aldunak zeraman,
ez beren borondatez
erri agindu baizik
agintzen zen eran.

ZENTZUNA

Zentzuna ta zentzuna,
berez euskaldunena
izan zen Bizkaian,
Gipuzku eta Araban
berebat zentzuna zen
anai Naparruan.

Reste iru anai dira
kume bateko seme
Añumendiz andik,
zentzunez alde ezin da
Laburdi, Benabarra
Zubeoragandik.

Zentzunak elkartutzen
izakera batean
erri bat sorturik,
erri ori Euzkadi
euskal batasunean
gizonez jantzirik.

JOPURIK EZ

Euskotarrak ez zun nai
beren semeen artean
ezberdin gaiztorik,
euskaldunen semeak
guztiak leiñargiak
iegean deiturik.

Ez. Ez zen joputzarik.
Ez. Ez zen zapaltzerik.
Ez gutziagorik.
Zugatzaren azpian
iegeak egikeran
zentzunez beterik.

Zentzuna zuri erriak
euskaldunen legean
errai barrerietan,
maitasunez bizi zen
azkatasun bizian
eikarren arran.

EUSKALDUN L,OTSADUN

Begirakun, lots, itzai,
izate biurturik
geureak giñuzen,
gizontasuna ortik
errira zctorkigun
elkarri iaguntzen

Euskaidun ieiñargia
munduko errietan
lotsaz agertzen zen.
Munduak maite du ta
euskaldun lotsaduna
erria goratzen.

Itzalez artutzen du
euskaidunak gizona
uri, mendietan;
itzalez aitu dute
euskaidun ieiñargia
mundu egaietanr

AITE

Aberria dut.
Aberri r:—i nite duzu.
EuskaldLJa.rit erria.
Euskera aize dugu
gure izki utza zaarra
jakintzaz j osia.

Gure esh -LA. artean
gure bioi barnean
miñaren =T^intzetan
erabiiiko dugu
euskaldun ia euskera
ordu guz ai c° tan.

Abestu uriari
ta bere 1c^_seari
egiaren rrez,
gora, beti euskera
Euskalerr- --7Z7.1—ce ama
semien irz Cl arrez.

Edestia sortzen du
gizonak, berri berriz,
beren bizitzakin,
etxeko edestia
euskotar jator onak
Euskadikoakin.

Euskuen edestia
gizontasunezkoa
izan oi zan beti.
Lotsaz nai du gizona.
Azke nai du gizona.
zapaltze deneti.

Langillea izandu zen,
Euskotarrak ez du nai
gizonik alperrik.
Mendi ta itxaso zear
begira Euzkadiri
baratza sorturik.

E 1L 1 STIA

Artzaiña 1^ =a ardiak
menditt o ^t——piñetan
zuri ta 1=s v1i --azt ak
aldi arta ziren
mendian a *—— ^—esiak
gizonek j as =—iak.

Guda sa=z s orik ez zen
mendiko —.--rusi an
ardien et x = ^▮T,
gizona r-A —3ian zen
bere etxe bezeia
azke ta la ^^ r---an.

Goizetik war -111Erseraño
eguzki ta tz artean
nabarmen —billen,
biziaren e —riz,
artzaigoa 1 ar ^^ durik
bizitzea scsx —sen.

Euskalduna mendian
baina argia buruan
artzaigo bidean.
Biziak arduratzen
euskal mendiak zear
lege zar artean.

Eusko aien tera
ez egon gorrotoan
ezta lapurretan,
bakez ziren mendian
bildots berriak azten
sasoia zanetan.

Euskal mendi, zelaíak
gogoz maite zituzten
txoriak gola aiña,
Euskalerriko mugak
sortzen ziotelarik
anaitasun miña.

Artzaiak azke ziren
gizon bezela goian
izarreen urrean.
Banan banan ezagutzen
mugatik mugaraiño
lur dena mendean.

Gemía da-ta abestuz
maite min goxoenak
biotz barrenetik,
azke zegoan dena
Zuberotik Bizkaira
alderdi danetik.

Bizitzaren argia
euskal mendi barnean
maitez bizi zuten,
euskaldun **maitasuna**
ericak iore antzo
gogoz xurgat: **La ten.**

Artzain edesti zen
mendi gañez bezela
arTu magaletan
artzaiñak eta artaideak
egunez belar jaten
gabaz txaboletan.

Bakoitzak abestutzen
nai zun molda berrian
azkatasunari,
bakoitzak maitatutzen
Euskalerri osoa
eskeinduz lanari.

Gora zioan bakez
artzain lurrun bizia,
maiteki josia,
gora Euskalerria
beren bizibidean
amasaz betiar

«Baserri aintzatsuak»
sarri, deitu zizuten
«Basarri» andiak,
bertsoiari gorenak
gezurrik etzun esan
egiz, zaree duiñak.

Bizia aidatzen ari
arditik beietara
mendirik solora,
adimena zorroztuz
saiika doa gizona
lur maminetara.

Euskaidunak ez zuan
iñon ondamendirik
ez lapur goserik,
beren lurrera doa
norbere bizi indarrez
ama-lur landurik.

Euskotarrsk zer dauka,
berez langiile da-ta,
zintzo errimea;
zer artu duzu izatez
bizi beraz batera
euskaldun semea...!

Lanak ez zaitu mindu
ez nekeak ikaratu
aldien buruan;
zure oinpeko lurra,
maiteki, landu duzu
edertzerakuan.

Gogozko izerdiak
ibar eta aldatzetan
ixuri dituzu;
geroztik geroz lurrak
izerdien ordezko
eztia darizu.

Gizon tegi berbera
miilaak urteak zear
lan ta lan dabittza,
odol berdineke ak
pentsamentu ta soñez
izkuntza aberat sa.

Berezko atmen garrez
lur langille **ura**
enda bakarra zen;
denak ziraden jaunak
gorputz, gogo, jakintza
erri bat sortutzen.

Jatorriz ait batenak
iur onetan jarriak
berezko legeak.
Eman da zabal—tzazu
zure gogo **den** eraz
euskaldun bideak.

Euskalerriko iurrak
maitasun andikoak,
goi, be, tontor, arru,
zure seme ierdenak,
ortxe, aurkitu dute
izerdiz lur-zeru.

Izerdiz landuriko
Euskalerriko lurra,
ire Iantzaiilena aiz.
Irea duk, bakarrik,
neke jabetasuna
egiaren bizizr

Maitasun gar guztia,
gogoz, or ixuri duk
odoierartean,
Zer bear duk geiago
irea izan ai dedin
azkarasunean?

Mendi gaiñean dago
aitonaren etxea
arkaitzak eutsirik,
aizeak sarri, jo du
gabaz eta egunez
austerik gaberik.

Gure asaba zarrak
ondo oldoztu zuan
biziaren muiña,
ienen oiñarri onak,
sendo, jarri zizkion
ezur ta mimiña.

Eusko gogo guztia
lau aizetara artutzen
or da basetxea,
bizitzaren zustraia
mendiko bakarrean
azke ta betea.

Baserriko amasa,
euskaldunen gogoa
basetxetik dabil,
bertsolariak aski
olerkariak noski
ortxe jaio bipit.

Azkatasuna bear
goi zabaltasunean
Olantxe jaio ziren
lurraren arnasaz.
gure urretxindorrak
baserriko gatzaz.

Euskoen nortasuna
basetxean dagona
kanta erriari,
cuskoen izkuntz zarra
basetxean zaindua
kanta gizonari.

Erriak zer nai zuan.,.
zer duk ire bamean
Euskalerri maite...?
Ez duk nai geiagorik
ezta gutxiagorik
ire dan izate.

Jainko gizonik ez duk
onartu nai lurrean
ezta jaunkcririk,
irezat berdin ditek
odolezko direnak
arrotu gaberik,

Ez bateri geiago,
iñor ez aridiago,
ezta txikik iago,
oro gizontsu ago,
denak jakit uriago,
erria azkeago,

Erritar aginte eske
azpaldidanik dabil
Euskalerri zaarra,
mitlaka urtietan
olantxe eratu zen
gure erri azkarra.

Euskaldunen zentzunak
oberik ez du idoro
beraren semeentzat,
onena opatzen du
gaurko bizian ere
eusko jatorreentzat.

Jakituriz erria
indartu bear dugu
beraren gisara,
izatez bidez duen
jokera nausiaren
argibidetara.

ASKATASUNA

Gizonen adimena,
zer duk ire izatea
or, barne muñetan?
Zelan sortu aiz argiz
ezer sortzez jakinge
lanbide orretan?

Gizonen gorengo
aitzindari argia
ortxe, duk jar rita,
goi mendian bezela
eguzkia dirudik
urrezko jantzita.

I aiz oldozlaria
ire legeen erara
dazabilk bizia,
cgazka oa be ti,
barrutietan zc°ar
biIlatutzen egia.

BURUAN

Buruak atxurka ari
jakinturi mailletan
itxasoz bezela;
atderdi guztietatik
argia ta egia
artutzen dutela.

Argia berez azke.
Egia izatez dabii
zuzentasun bilta.
On, zuzena, egia,
eguzkitan murgiltzen
sua dariela.

Jakituri zuzena,
egiz bederen ere,
ezazu nor zeran.
Maiteki diotzuet,
ni azkatasuna naiz
lurraren gaiñean.

BIOTZA AZKE

Biotza garretan datza
itxaso zabal gorria
oiñestarriak bezeia
txinpartetan irulia.

Nor da zure agtzaiile...?
Nork biztuten dizu sua...?
Ikatz gori darizu
maite karabi gartsua.

Beti sutan gar arrean
ezerk ez zaitu irzaitzen,
maitatuaz maitatuaz
birdiñezkoak kiskaltzen.

Nik ez dut agintzaillerik,
odolarte gorrie!tan
maitasunak agintzen du
bizi rzetan.

ODOLEZ AZKE

Euskaldunen odola
garbia ta gogorra,
aidcrik ez duna.
Indartsu berezia,
erri baten semeena
baita indarduna.

Odol berezi onek
arkaitz arra dirudi
gogortasunean,
euskal odol garbiak
ama bat du iturri
beretasunean.

Odol onen semeak
Euzkadi sortzen dute
azkatasunean.
Erritar legeakin
munduko argi ziran
zuzentasunean.

JOKABIDEA

Enda beten semeak
berez, itsu bezela,
aurrera doazi,
jakitunen argia
enda bertan sortua
erri minez azi.

Argi zuzena denak
emengo bere erria
arreztu bear du;
azterketa **jatorrak**
jaioterriko sena
maiz agertur-en **du.**

Jakitunak ikusten
erri urre **micza**
iñork ez duena;
euskaldun **jakitunak**
enda iakituria
euskal jatorrena.

ARRAINKETA

Biotza, itxas gorria...!
euskaldun guztiena
izan bear luke;
kantauri itxas gogorra,
euskal potzu andina
sua ba-lltzake...

Gure kantauri itxaso,
trurnoirik ez al duzu
dardar zarratzeko;
zure garrez esnatu
euskoen gorreria
bizia azkatzeko.

Zure gaiñak, zure ertzak
antxiñatik dakite
Lege Zarreen barri,
gure asaba zarrak
beren iegez zebiltzan
arrainketalari.

Gorpuz, 0ar jakintza,
almen bere C_ intsu izanak,
berezkoak ziran ;
jende ta lu s batenak,
ez norkeriz sortuak
lapurkerieta= --

Indar, gogo jolasak
gizonen iza ea
agertzen ba nean;
izakera bat -izan
izate bat a Itzen
erri bizitzet

Gure bizi j1 k c=rak
euskal izatea ren
indarra dar- ma;
berorrek di garbi,
euskaldun I ^^izitzaren
enda nortas trza.

BIDEAK

Gure bideak zear
Euskalerria ari da
egiaren billa.
Gure nortasuna da,
egirik sakonena
orbiztu dediila.

Ainbeste min anaiak.
Ainbeste seme itda,
erria odoiez:
gizon-biderik gabe
nortasuna ez du-ta,
jendea negarrez.

Eun une era onetan,
geiago ez dedilla
igaro mindurik.
Semeak dei dagite
zuzentzaren aurrean
adorez beterik.

ORDEZ

Euskalerri maitea
mattzurkeriz Bergaran
saidu ziñuzuten;
arrezkero negarra
samintasun bidetan,
beti, nagusitzen.

Sínismen ta gorroto,
Kristau ta sinisgabe,
aiskide ta etsai,
burruka izugarri
sortu zen gizonentzat
lur onetan nonnai.

Eliza arto zuten
morroi bezela zintzo
beren asmoetan;
indarak berori bidez
ots, nagusi jazririk
gudako oiñetan.

S E ME

Kristo negarrez etxerik etxe
Gure sinisdun erria
biotza saminez urratuta
iaidoz bizitza guztia.
Era ortan bizi zara nekez
zu ta sinismen garbia
bideak apurtuta lurrean
gizondun erri maitia.

Zure gain jetsi zela dirudi
inpernuko indar berbera
bildots zuri erregeen antzera
ona zuri apurtzera.
Baña gizonak joan ziraden
zu oraindik bizi zera,
sernc garbien maitasun garren
euskoak bat izango gera.

I T_ TEA

L'uskaldur-•_. izatea
zure barra.. muñetan
zera urre ___ orria
egia da .clari
zure jokab^ • fletan
leial ta garbia.

Zure gizori zasunak
sekulan ez ciu nai izan
izana aust s-ik ;
zure biotz ^r ^^+, iñoiz,
ez du onar.¯ lurrez
erria iiteriZ __

Eusko izerz zuzena,
zar, sendo, —ate a zindoa
garbi, dara^^ ,--=.azu;
orbiztu ori,
zabaidu xZ garra,
endaz ta b% ©t2ez.

ZER NAI DUK

Euskaiduna, zer nai duk
egia ala gezurra...
zer zaik oberena...?
Zer daskakik barrenak
egi naizko aldian
iretzat onena...?

Zer esatcik lapurrak
zer zapaltzaille beltzak
zer gezurti zarrak.
Nor duk lapura lurrez
nor duk zapaltzaiitea
nortzuk ezurtiak?

Lapurreta ezain da,
zapaltzea ankerra,
gezurra saltzaille
Erriaren etsaiak
geienak ola dira
ta ez gaizkatzaille.

SORTU

Gudea sortu zuten.
Zerk eraginda ote,
Ekaitz izugarri...
Anai arteko guda
gorrotoaren sua
sendiari jarri.

Izen santuak artu
asmo edergarritzat
gizonak iiteko...
Ikaragarrienak
egin zituzten gogor
lagunak atisreko.

Ainbeste anai ü ziran
kurutzearen karraziz,
au kirtenkeria !
Jaungoiko izena aitatu
Jainko semeak ilteko,
lotsarik ez dia.

SARTU

Burruka gogor artan,
goibel, sartu zintuten,
sorterri maitea;
gezur ederkeriz
lur-zeruak elkanuz
iru-urte gudea.

Mutil errugabeak,
gizon zuzen zuzenak,
eusko gudariak,
armak artzera joan
ama zaindu bear-ta
arduraz betiak.

Mendiak odoletan,
ibarrak gorri gorri,
mutillen biziaz,
arkaitzak dardaratzen
euskaldunen kemena
gogor ikusiaz.

A L DE

Guda santu santua
asmo zuriz deituta
ta kristauak ilten
berriz ere zarata
guda deunaren alde
ta apaizak c doitzen.

Euskalerri osoa,
nausi, gazte, zar, unte,
ta apaizak tartean,
elburu berlz agaz
gogoz jokatu zuten
amaren iurr& an.

Ez zuten ri ¿ai gudarik,
ez zuten nai dolik
eusko pake t s uak,
baña etsai rizaitzurrak
odol egarrí zun
ezin asetua1 _

ZARRAK

^:ernika euskatduna,
euskaldunen biotza
gogoz izan ziñan,
zure seme zindoak
ortxe, aIkartzen ziran
zugatz gerizpean.

Euskalerri osoa
azke izan zen garaian
zu ziñan burua,
zugatzpe ta eteizan
euskaldunak egiten
batzar tajutua.

Erri erri legeak
aritz usaia zuten
etxeko lurrean,
aritza geroz, beti,
zarra, sendo, zindua
zuzentasunean.

F N TZO

Eu kal ^g^i aorz zuzenak
erriaren i ^ E Vean
eta indar sendoaz,
ziur, joat en ziran
batzar na L--- - usitara
:este 0SO4 ^, a 1.

Gurutza __^ ^rizpean
iarriko zit i_-z zten,
erriaren g^--g oak
baña Tain ^_ c beldurrez
ta gizonen beldurrez
legeak egiz= 3L-1

Gizona Ja == l-oakin
bar eginik ebillen
euskotar gc tn,
^g^izona etza —r--mt iñor
Egillea gab—marik
lurraren gaL Tt c an.

BARNEAN

Euskaldunen barnean
Euskalerria zegon
beren biziagaz;
iurra gizonarentzat zen
euskotar guztientzat
bizi osoagaz.

Lege Zarrarena zen
erri oituretatik
legera jasoa,
gizonak bear zuna
bizi al izateko
legedi osoa.

Goikeririk ez egon
sinismen argiagaz
legeak jarririk;
zapaltzaillerik etzan
erri aginpideaz
bizia zaindurik.

EZ ZITEN

Legeak ie ziran
argi eta g biak
Euskalerri ;
gizena azI t-111_1tzeko
sinismenez t lurrez
zin eginik

Erriaren a Sa
sinismenar. sua
erien
ardatz bi Ir gabe
ez zuten n legerik
euskoak

Maitasun I: e bean
lege argiak i nda
ebiltzan G fikan ;
jokabide oiak
on billa -- mozten
gure Euska rrian.

J ABE

Euskalduna jabe zen
beren legeak eginda
erriko giroan;
arbaso aiek bakez
bizi ziren lur ornan
euskaldunen gogoan.

Millak urteak zear
euskoak lur zu izan du
beraren kabia.
Odola garbia zun,
enda bakarrarena
berdinik gabia.

Izkuntza berezia,
iñun ez du berdinik
jakintzaz betia;
bertsoz eta olerkiz
ditu buru biotzak,
euskera guria.

E Z

Bere tokian bera
etsaigorik ez zuan
izatez barruan;
bizi ta azkatasuna
bakezkoak zituan
biotz ta buruan.

Anaitasuna deika
bere indar guztiagaz
darabil barnean.
Endaren ezaugarri
euskatdun maitasuna
agertzen aidean.

Odol berezia duk
gorri, maitasunezko,
euskaldurzarena;
gure norat sun garbi
besteenganc3ik banatuz,
egi obereri

SARTZEN

Bakez egoelarik
euskalerri maitea
gudan sartu zuten.
Gizon pentsabideak
aurrera zijoazten
erriak austuten.

Bizia obetzea
betidanik izan zen
euskoen asmoa;
ez zuten gorrotorik
jauntxoak izan ezik
bizi maitezkoa.

Lurrak landu ta landu
mendiak solo biur
bizia aterarik;
ez andi ta ez txiki
euskaldun piñak ez du
eusko banatzerik.

ZIR ENAK

Illak, manh o, errenak,
itsuak, apaL duak,
erruz, jausi .zíran,
odolak zun
eusko lur I-- s ak.etsua
jauntxoen a_ urrian.

Beartsuak, .zezenak,
erri-zale zirenak,
gizajo il direnak;
ainbeste mis . -t il lerden
asmo bikaiize z eta
sinistez one=- ale.

Indarduncri azpian
gizon munci--1 zaleak
nausi zirane ^^ =^;
are erriko ^^detza
leiñargia, zu^^^na,
zintzo zen I -_t*rean.

S U A

Milla bederatzireun
da ogetamaseian,
Jaungoiko urtea,
gizon gaiztakeriak
urdail gosekeriaz
austu zun maitea.

Gizonaren edcnak
txarkeriz baltzituak
inpernu zirudin;
barruko txar guztia
buruz eta biotzez
min-erazo egin.

Eusko bake zaiea
izatearen aurka
gudara ioan bear;
etzuan ukatu nai
ez gizon, ez odolik
zena zen ematen.

AUTSA

Guda zatar erdira
oraindik eidu gabe
ilte gogorretan;
gizon gogorkeria
orbiztuten asi zen
oldozkerietan.

Pentsabide gaiztoa,
biotz ankerkeria,
egikera txarra,
gizon griña txarrenak
lan gaiztccctan ebittzan
goizetik gabera.

Milla be **cle** ratzireun
da oget **arrm** azazpi
aukeratu zuten,
diabrukc-ri bettza
ra txarke=ri guztia
biotzez i **x artzen.**

ZELAIETAN

Ordu beltza eidu zen
munduaren aurrean
Gernika austeko;
zelaietan, ixilik,
zeuden abioi asko
gorantz joateko.

Gizonen agindua
eldu zen bitartean,
gorantz egiteko;
aldraka asi ziran
ilketa dardaretan
Gemikalderako.

Astelen arratsaldez
Gernika, pakez, egon
bere erri bidetan;
jende baserritarra
oitura zan bezeia
salerosietan.

BEIAN

Suaga ra suaga
ari ziran berantza
Gernika gañera;
goi guztian bakarrik,
naí zutena egiten
beren eratara.

Beian jendeak negar,
al zun moduan iges
tristura larrian;
su indarra geiagotzen
bakez egon errian
suaga **bi**zian.

Erri guztian zabal
sua ari zeri kiskaltzen
Gernika **m**aitea;
iñork ez zuekin zer zen
GemikareriL aurakko
gorroto biaraua.

ETXEAK

Iges egin nai. Ezin.
Sua ta garra ari da
bide oro artzen.
Begira eriotza
atzez eta aurrez ez da
besterik somatzen.

Azken sarnin negarrak
andre gizon zarretan
ibili ezinik;
ezurrak apurtuta,
su-garra goitik bera
etxeak errerik.

Amak, ume txikiak
karrazi saminetan
suaren barman;
besoak ebagita,
bularrak apurtuta
naigabe suzkoan

L A ÑOZ

Erre nai izan gintuzten
astelen ^rratsaldez
erri ta jc___mende
euskaldu— icn uria
jendez b- - - teTik zela
sugarrar *-i mende.

Ekaitz iLLeta aretan
gorrotoa---tam garren
asko jaur -i ziran,
bei, txalo ? r? uluaka,
zaldikiak ii rrintzi
naigabe i _ itzirian

Izadi ta }-____:.iz adi
cuskaldur.w. ctin erria
lañoz eta sUtan;
eskandalu aurrera
iltzailleak egina
suaren -ctan.

BA-DOAZ

Gero etxeak jausten
su-indarrak eraginda,
orma zarrak bera;
ez dago zereginik
ainbeste euskaldun zuzen
suaren menpera.

Garra, bero, kiskaltzen,
uluak eta negarrak
ba doaz ixiltzen;
euskal aritz lakoak
bizitz sendo zindoak
auts bera biurtzen.

Pekatu onen arra
deika ari mundura
suaren garretan;
iñoiz amaituko ote
garra eta zantzoa
zure zentzunetan...?

U R A

Azkenez oro sua,
garrez e netan datza
euskaldt — Gernika.
Erria ta semeak
asmo ba ziran
eusko gr razika.

Argia ta -beroa,
ura zen — . au negarra
errira be
erririk e egoan
semeak k skaiduta
autsaren

Baña aut aren azpitik
bizi jaki c3 a, gero,
Gemika -serria.
Odola, ar-- biztu da
suaren d:-• _z--daretan
indartsu 3 zia.

GERNIKA

Suz kiskaldu ondoren,
illotz egon Gernika
saminez goiturik.
Ixilik bakarrean,
ainbeste seme erreta
bizia gaidurik.

Ondamendi bakarra,
etsai gogorrak egin zun
Gemika barruan.
arririk ez egoan
lengo arri gañean
Gemika osuan.

Miñak azkar ebiitzan
ziñezko letz esaten,
«guk ez dugu erre»;
aidiak esan dizu
egiaren indarrez
nor zen erretzaille.

NU r— ZER

Pág.

... ... 5
Aurritza 9
Ur'ruiia'tar Martin Jaun a X l^rratzu'ko seme 11
Mendi galnean 17
Kezkaz 23
Umenetan omenez 30
Ume zurtz, gazte 36
Isilik doa ..... • • • • . • • — 42
Azurrak ... ... _ — 47
Bide loituak ... ... — 53
Ots, beti, ots ......•.. _ — 58
Orduan ....r.... _ 64
Ordua eldu 69
Arrena 75
Zu ez... zu bai 80
Zelaietan ... ... _ 86
91
Fika'n jaunartze ondoren 95
Xabier ta Edurne ...... _ 99
Gau zona .r........... — 104
Aldiaren garra ..• • • • • • • 113
Maitasun deia ... .r 122
Zorionekoa nor? .... —

Azke izan nai dut... zertatik...? 136
Guzurretik ... .r ... 137
Andikeritik 139
Moskorkeritik 140
Lapurkeritik 142
Zapaltzeetatik .... , ... 143
Biraoetatik 145
Alperkerietatik 14.E
Arrokeritik ... r.. .rr 148
Gudatik 149
Odoletik 151
1976. Maietzak 30 ._. ... 153
Sinismen: ltxaropen: Maitasun ... 155
Zer indar dago or? 157
Zu, ha zara 158
Zu, beti, egia ... 160
Itxaropen bideetan .. 161
Orlegiz ikusten 163
Maitez oro •.. ••• 164
Norberekeria 166
Eder mina 'rr ... r. 167
Bideak zear 169
Bizia 170
172
Leorte 173
175
Eurien eskarrez 176
Aita Santua 178
Euskaldun jakitunak ... 179
Bideak zear ... ... •.. 181
Artzain a ... ... •.. •r. •.. 182
Gaisoa .r.......... 183
Giza-seme ..r •.. •.. ... 184
Gizon lurrezkoa 184

185
186
Naska ... 187
Gorrotoa .. 188
Ardiak 189
Bildotsak 190
Lugiña 191
Euskera ... 192
Euskalduna ... 193
Aiz erreak 194
Munduko 195
Emen ... .r 196
Urte 197
Eresia ... 198
Odola 199
Edestia r... 200
Zentzuna ... 201
Jopurik er.... 202
Euskaidun lotsadun ... 203
Maite .. 204
Edestia 205
Edestia 206
Edestia 207
Edestia 208
Edestia 209
Edestia 210
Edestia 211
Edestia 212
Edestia 213
Edestia 214
Edestia ... 215
Edestiak 216
Edestia .. , 217
Askatasuna ... .. . 21$
Buruan ... ...

Biotza azke	219
Odolez azke	220
Jokabidea	221
Arrainketa	222
Jokabideak r.. ...	223
Bideak	224
Ordez	225
Seme	226
Izatea	227
Zer nai duk	228
Sortu	229
Sartu ...	230
Alde	231
Zarrak	232
Zintzo	233
Barnean	234
Ez-zu ten ...	235
Jabe	236
	237
Sartzen ...	238
Zirenak ...	939
Sua	240
Autsa ...	241
Zelaietan	242
Beian...	243
Etxeak ...	244
Lañoz ..r r.	245
Ba-doaz	246
	247
Gernika	248